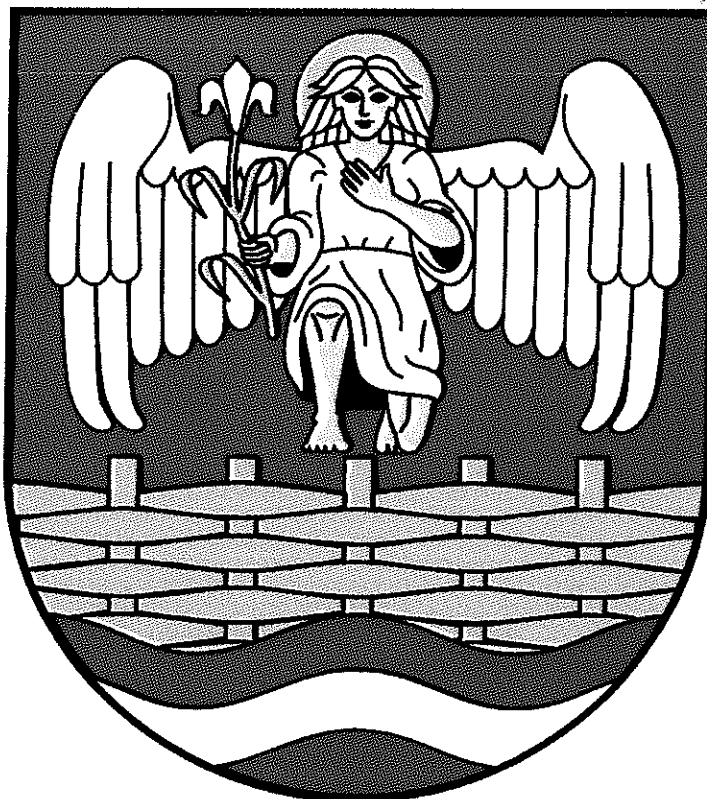

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
*(Fodle
Staw Stańko*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ NA LATA 2017-2023

Gać 2018

Opracowano na zlecenie

Gminy Gać

Na podstawie Umowy nr RGO.271.1.2017.MB, zawartej dnia 24.01.2017 r. pomiędzy:

Gminą Gać

Mającą swoją siedzibę: **Gać 275, 37-207 Gać**

NIP: 794-16-85-583; REGON: 650900648

Reprezentowaną przez: **mgr Grażynę Pieniążek – Wójta Gminy Gać,**

Przy kontrasygnacie **mgr Barbary Krupa – Skarbnika Gminy Gać**

Zwaną w dalszej części umowy: **Zamawiającym,**

a

Instytutem Strategii i Współpracy „INTERcharrette” Sp. z o.o.

Z siedzibą: **ul. Legionów 5A/10, 33-100 Tarnów**

NIP: 873-325-44-79, REGON:360796483,

Reprezentowanym przez: **Stanisława Lisa – Prezesa Zarządu**

Eksperta ds. polityki regionalnej, funduszy UE, EOG i PPP

Zwanym w dalszej części umowy **Wykonawcą**

SPIS TREŚCI

1. Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu	5
2. Wprowadzenie	8
2.1. Cel i podstawa wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji	8
3. Zgodność dokumentu	11
3.1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Gać	11
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	15
4.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	15
4.2. Analiza obecnej sytuacji Gminy Gać	16
4.3. Czynniki i zjawiska kryzysowe	18
4.3.1. Sfera społeczna	18
4.3.2. Sfera gospodarcza	37
4.3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	38
4.3.4. Sfera Techniczna	40
4.3.5. Sfera środowiskowa	41
4.4. Wyniki badań ankietowych	42
4.4.1. Wyniki badań ankietowych – dorośli.....	42
4.4.2. Wyniki badań ankietowych – młodzież.....	50
4.5. Analiza SWOT.....	57
4.5.1. Identyfikacja problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej	58
5. Delimitacja obszaru kryzysowego i obszaru rewitalizacji.....	60
5.1. Charakterystyka obszaru kryzysowego	60
5.2. Delimitacja obszaru kryzysowego.....	61
5.3. Mapa zasadnicza z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami.....	72
5.4. Powiązanie wartości referencyjnych obszaru rewitalizacji ze średnimi wartościami referencyjnymi.....	74
6. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać.....	75
6.1. Wizja rewitalizacji Gminy Gać	75
6.2. Misja rewitalizacji Gminy Gać.....	76

6.3. Cele rewitalizacji.....	77
6.4. Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym	78
6.5. Komplementarność działań rewitalizacyjnych.....	81
6.6. Zadania inwestycyjne	83
6.7. Zadania społeczne.....	86
7. Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023.....	91
7.1. Indykatywne ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023	91
7.2. Powiązanie zadań podstawowych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Gać	91
7.3. Powiązanie zadań inwestycyjnych i społecznych z projektami w ramach polityki spójności 2007-2013.....	92
8. System wdrażania LPR.....	95
8.1. Ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji	96
8.2. Zmiany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	96
8.3. Niezbędne zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego	96
8.4. Współpraca z instytucjami w zakresie systemu zarządzania programem.	96
9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	97
10. Zarządzanie, monitoring, ewaluacja LPR	99
10.1. Monitoring i ewaluacja	101
10.2. Aktualizacja programu	103
Spis tabel, map i rysunków.....	103
Bibliografia.....	106

1. Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację zdefiniowano następujące zagadnienia:

1) **Rewitalizacja** – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a. uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe;
- c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy Partnerstwa.

2) **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska),

- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

4) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji

- a) inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie Lokalnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji);
- b) Lokalny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

6) **Projekt rewitalizacyjny** - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem

albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

- **FIO** – Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020
- **FS** – Fundusz Spójności
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny,
- **JST** – jednostka samorządu terytorialnego,
- **LPR** – Lokalny Program Rewitalizacji
- **POIiŚ** – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- **PRIK** – Program Rozwój Infrastruktury Kultury
- **RDOŚ** – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- **RPO WP 2014-2020** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
- **SWOT** – strengths (silne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia),
- **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie
- **MŚP** – sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- **POWER** – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- **PPP** – Partnerstwo Publiczno –Prywatne
- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny
- **IZ** – Instytucja Zarządzająca
- **IZRPO** – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym
- **SzOOP** – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

2. Wprowadzenie

2.1. Cel i podstawa wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów w tym także kulturowych.

Gmina przygotowuje, koordynuje i tworzy warunki do prowadzenie rewitalizacji, ale rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze (...);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez szeroki i otwarty katalog interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)¹.

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się w szeroki kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego.

Współpraca pomiędzy Partnerami Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu:

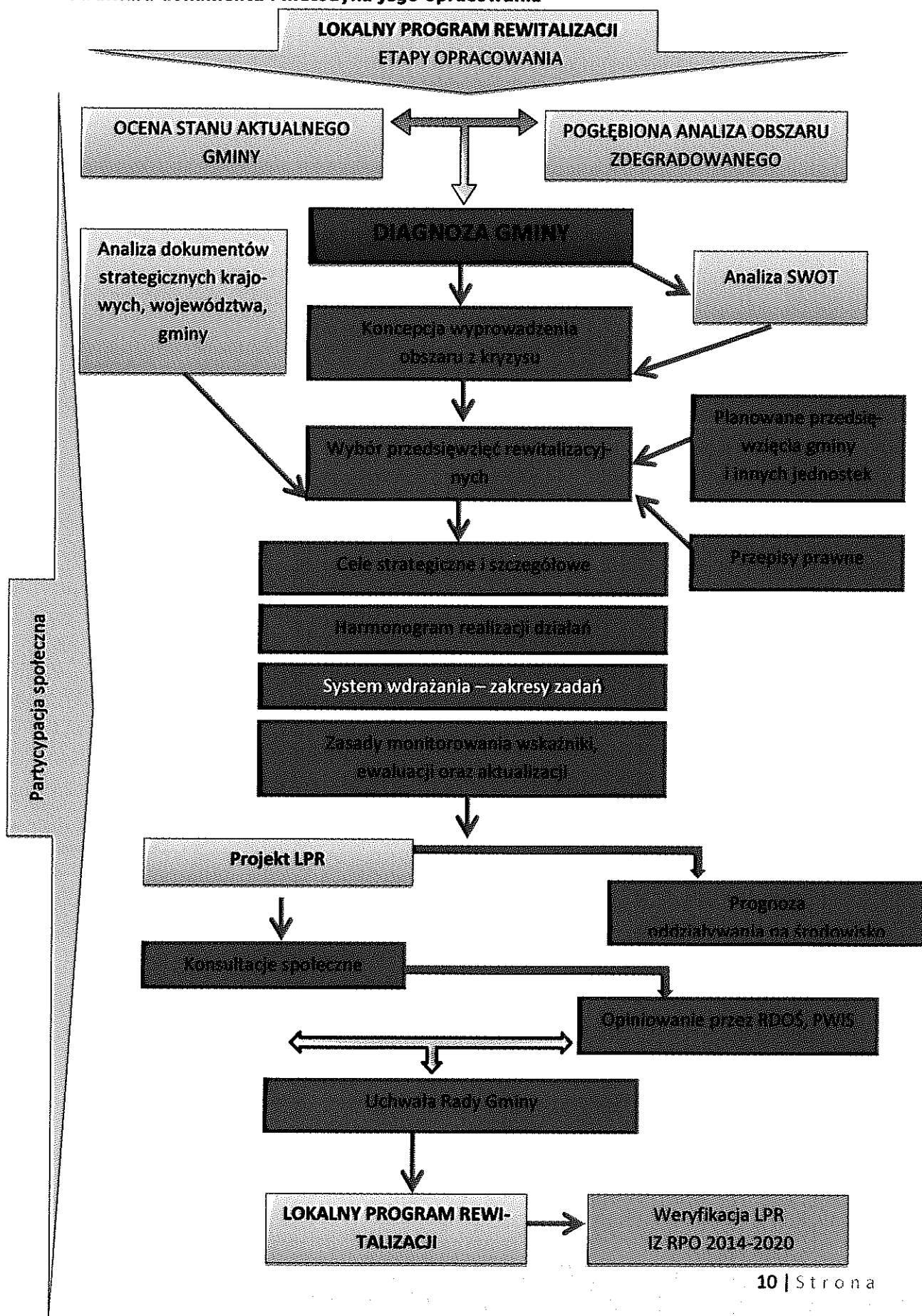
- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez koordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania

3. Zgodność dokumentu

3.1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Gać

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY GAĆ NA LATA 2010-2020

Priorytety wyszczególnione w Strategii wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Gać do 2020 roku i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za najważniejsze. Wyodrębniono więc cztery priorytetowe kierunki rozwoju, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się. Dla każdego z kierunków rozwoju sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie do 2020 roku).

Cel strategiczny I - Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego

- Cel operacyjny 1 Wzmocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców
- Cel operacyjny 2 Intensyfikacja rozwoju potencjału rolniczego
- Cel operacyjny 3 Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej
- Cel operacyjny 4 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez odpowiednie zaprogramowanie zarządzania przestrzenią jednostki
- Cel operacyjny 5 Wspieranie i rozbudowa lokalnego zaplecza okołobiznesowego
- Cel operacyjny 6 Promocja postaw przedsiębiorczych

Cel strategiczny II - Wzmocnienie miejscowej infrastruktury

- Cel operacyjny 1 Modernizacja i rozwój lokalnego układu komunikacyjnego
- Cel operacyjny 2 Usprawnienie warunków dbałości o środowisko naturalne
- Cel operacyjny 3 Rozwój pozostałych elementów przestrzeni publicznej

Cel strategiczny III - Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna

- Cel operacyjny 1 Systemowe wsparcie aktywności lokalnej mieszkańców
- Cel operacyjny 2 Podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne
- Cel operacyjny 3 Wzmocnienie procesu kształcenia
- Cel operacyjny 4 Wysoki poziom kultury i rekreacji
- Cel operacyjny 5 Zdrowe społeczeństwo i bezpieczeństwo socjalne

Cel strategiczny IV - Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gać

- Cel operacyjny 1 Organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych
- Cel operacyjny 2 Obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców Gminy
- Cel operacyjny 3 Dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji celów Strategii
- Cel operacyjny 4 Zintensyfikowanie działań promujących Gminę

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY GAĆ NA LATA 2016-2021

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Gać wybrano metodę MAPS (Metodę Aktywnego Planowania Strategii) z elementami ZOPP (Planowanie Projektu Zintegrowane na Cel) jako najbardziej odpowiednią dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej w gminie. Planowanie społeczne oparte na metodzie MAPS i ZOPP bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz wiedzy ekspertów. Niemniej główną metodą tworzenia strategicznych kierunków działania polityki społecznej w Gaci, były analizy dokumentów oraz wyniki uzyskane poprzez zastosowanie techniki zwanej „burzą mózgów”. Pozwoliło to poszczególnym członkom grupy w stosunkowo krótkim czasie zorientować się w poglądach pozostałych uczestników na najważniejsze kwestie, uzgodnić najważniejsze pojęcia oraz wypracować wspólne kierunki działań strategicznych.

Cel strategiczny I – Zintegrowany system pomocy społecznej

- Kierunek działań strategicznych 1 – Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych
- Kierunek działań strategicznych 2 – System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych
- Kierunek działań strategicznych 3 – System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu
- Kierunek działań strategicznych 4 – Kontynuowanie działań systemu wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy.
- Kierunek działań strategicznych 5 – Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych
- Kierunek działań strategicznych 6 – Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cel strategiczny II – Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

- Kierunek działań strategicznych 1 – Rozbudowa infrastruktury sportowej dla dzieci i młodzieży
- Kierunek działań strategicznych 2 – Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
- Kierunek działań strategicznych 3 – Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin
- Kierunek działań strategicznych 4 – Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin

Cel strategiczny III – Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu

- Kierunek działań strategicznych 1 – Zapewnienie dostępu do stacjonarnej opieki zdrowotnej
- Kierunek działań strategicznych 2 – Rozwój lecznictwa specjalistycznego

Cel strategiczny IV – Tworzenie godnych warunków zamieszkania

- Kierunek działań strategicznych 1 – Zwiększenie zasobów lokalowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

Cel strategiczny V - Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

- Kierunek działań strategicznych 1 – Zapewnienie dostępu dla mieszkańców gminy do oferty kulturalnej oraz edukacyjnej.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY GAĆ NA LATA 2014-2020

Strategia rozwoju gminy zakłada długoterminową realizację działań w kierunkach określonych na podstawie diagnozy. Struktura Strategii oparta jest na wizji – stanowiącej wyobrażenie gminy w przyszłości, oraz misji czyli idei przyświecającej wybranym celom, które zostały przyporządkowane do strategicznych obszarów rozwoju. Realizacja Strategii obejmuje planowanie operacyjne i określenie harmonogramu działań wspieranych monitoringiem i ewaluacją zarówno realizowanych zadań jak i zmian w poziomie zrównoważonego rozwoju Gminy.

Obszar gospodarczy: Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego

- Cel 1. Wzmocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców
- Cel 2. Intensyfikacja rozwoju potencjału rolniczego
- Cel 3. Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej
- Cel 4. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez odpowiednie zaprogramowanie zarządzania przestrzenią jednostki
- Cel 5. Wspieranie i rozbudowa lokalnego zaplecza okołobiznesowego
- Cel 6. Promocja postaw przedsiębiorczych
- Cel 7. Modernizacja i rozwój lokalnego układu komunikacyjnego
- Cel 8. Rozwój pozostałych elementów przestrzeni publicznej

Obszar społeczny: Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna

- Cel 1. Systemowe wsparcie aktywności lokalnej mieszkańców
- Cel 2. Podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne
- Cel 3. Wzmocnienie procesu kształcenia
- Cel 4. Wysoki poziom kultury i rekreacji
- Cel 5. Zdrowe społeczeństwo i bezpieczeństwo socjalne

Obszar środowiskowy: Rozwijanie zakresu i jakości świadczonych usług z poszanowaniem wymogów środowiska

- Cel 1. Usprawnienie warunków dbałości o środowisko naturalne
- Cel 2. Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa uwzględniająca ochronę środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa ekologicznego;
- Cel 3. Rozwój turystyki i agroturystyki uwzględniający nieinwazyjne wykorzystanie zasobów naturalnych;

- Cel 4. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie ekologicznej produkcji żywności, handlu, usług, rzemiosła.

Obszar kultury i sportu: Rozwijanie form aktywności mieszkańców: kultury, sportu, rekreacji i turystyki

- Cel 1. Rozbudowa infrastruktury sportowej dla dzieci i młodzieży
- Cel 2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych
- Cel 3. Zapewnienie możliwości rekreacji i aktywnego spędzania czasu dla wszystkich mieszkańców Gminy

Obszar rozwoju instytucjonalnego: Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii

- Cel 1. Organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych
- Cel 2. Obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców Gminy
- Cel 3. Dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji celów Strategii
- Cel 4. Zintensyfikowanie działań promujących Gminę

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

4.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Gać dokonano analizy pozyskanych wskaźników, które pozostają w zgodzie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2016 r., w tym zakresie.

W celu przeprowadzenia analizy wykorzystano podział gminy na miejscowości, jako naturalny i łatwo identyfikowalny dla mieszkańców i innych interesariuszy.

Gminę Gać podzielono na 6 obszarów:

- Obszar I – GAĆ,
- Obszar II – DĘBÓW,
- Obszar III – BIAŁOBOKI,
- Obszar IV – OSTRÓW,
- Obszar V – MIKULICE,
- Obszar VI – WOLICA

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe na terenie gminy pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy Gać i innych dostępnych źródeł.

Zgodnie z horyzontalną polityką partycypacji społecznej, jako uzupełnienie badań ilościowych posłużono się również wynikami badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Gać jak również wśród młodzieży gimnazjalnej.

Badania prowadzone były w formie wywiadów kwestionariuszowych na reprezentatywnej przedmiotowo próbie mieszkańców oraz interesariuszy w placówkach oświatowych oraz w formie ankiety internetowej do samodzielnego wypełnienia, która została zamieszczona na stronie internetowej gminy.

W ankiecie znalazły się pytania dotyczące różnych aspektów życia mieszkańców, bezpieczeństwa, aktywności społecznej jak również potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy Gać.

Respondenci byli również proszeni o wskazanie lokalizacji obszaru, na którym powinny być prowadzone działania rewitalizacyjne.

Podczas przygotowywania diagnozy sytuacji: czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy Gać dokonano analizy obszarów kwalifikujących się do objęcia lokalnym programem rewitalizacji.

Identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie procesu rewitalizacji.

Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które występują na terenie gminy Gać.

Analiza zjawisk kryzysowych obejmująca obszar gminy została przeprowadzona w czterech aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym.

Do podstawowych kryteriów uznania obszaru za zdegradowany należały m.in.:

- problemy społeczne związane z odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej ze względu na: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, alkoholizm, etc.,
- problemy demograficzne,

- niska aktywność społeczna mieszkańców,
- niska aktywność gospodarcza mieszkańców,
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- brak dostępu do podstawowych usług,
- występująca zdegradowana tkanka budynków użyteczności publicznej.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach, w tym wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru.

Wyniki analizy pozwalają określić zarówno dynamikę zjawisk kryzysowych, jak również zidentyfikować osiedla i sołectwa – tzw. zdegradowane obszary, w których następuje największa koncentracja problemów.

4.2. Analiza obecnej sytuacji Gminy Gać²

Położenie gminy Gać

Gmina Gać położona jest w Kotlinie Sandomierskiej w środkowej części Pogórza Rzeszowskiego. Jest to teren lekko pagórkowaty, wyniesiony od 195 do 251 m n.p.m., porozcinany dolinami dopływów Mleczki – rzeką Markówką i Nowosiółką. Powierzchnia gminy wynosi 3 595 ha co stanowi 0,2% obszaru województwa i jest zaliczana do jednej z najmniejszych jednostek administracyjnych. Gmina Gać graniczy:

- od strony zachodniej z gminą Markowa,
- od strony północno-wschodniej z gminą Przeworsk,
- od strony południowej z gminą Kańczuga
- od północy graniczy z Gminą Łańcut.

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Ludność związana z rolnictwem stanowi ok. 87% ogółu mieszkańców. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują prawie 90% użytków rolnych.

W skład gminy wchodzi 6 sołectw:

- Gać,
- Dębów,
- Białoboki,
- Ostrów,
- Mikulice
- Wolica.

---

² www.gac.pl

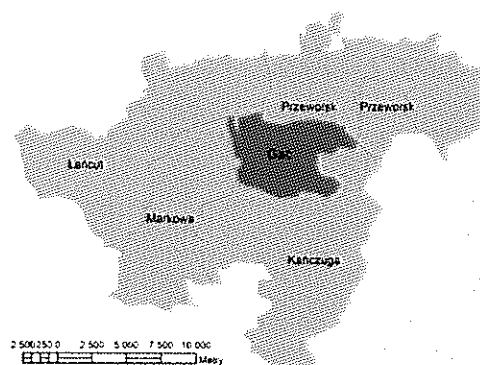

Mapa 1. Położenie Gminy Gać

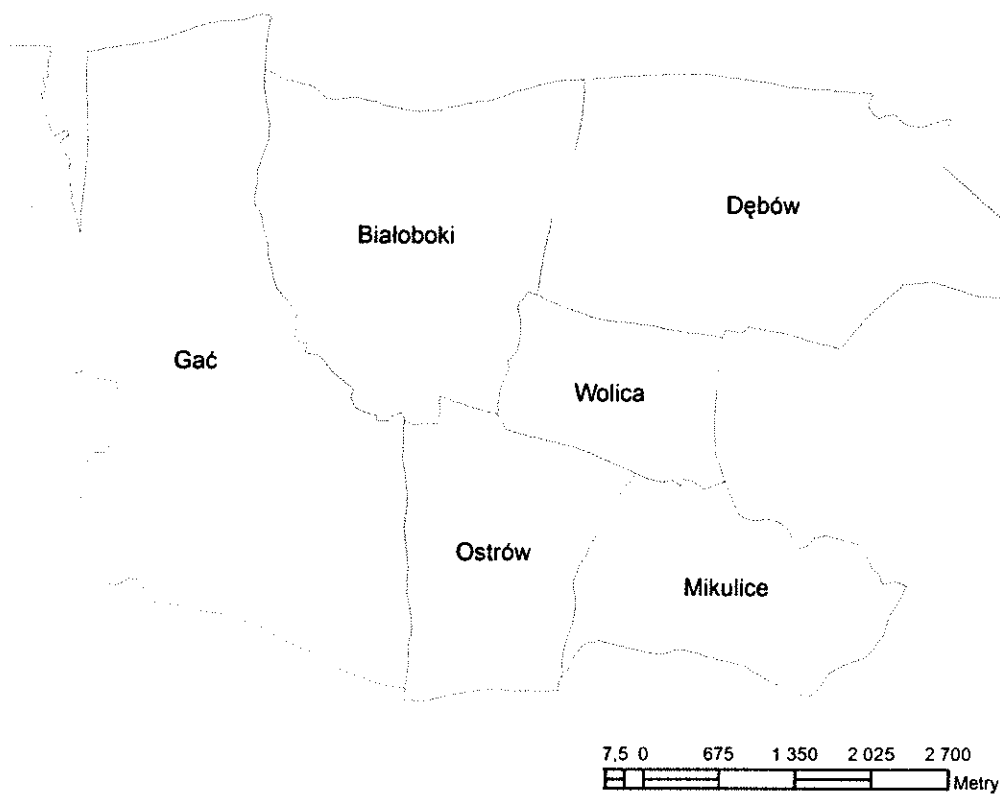
A. Położenie Gminy Gać na tle granic Polski

B. Gmina Gać na tle gmin sąsiednich

C. Podział administracyjny Gminy Gać

4.3. Czynniki i zjawiska kryzysowe

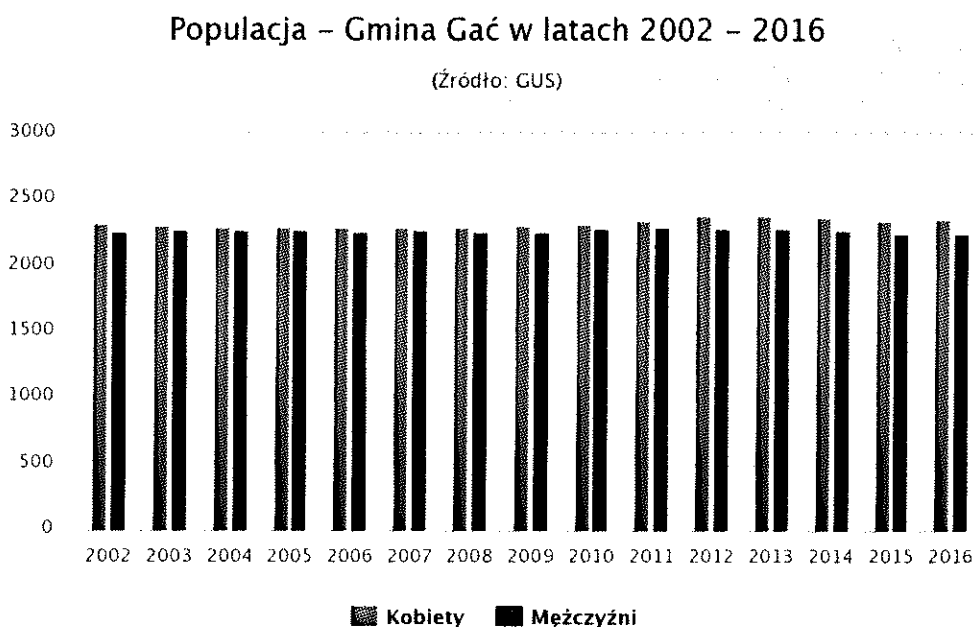
4.3.1. Sfera społeczna

Ukierunkowania na zjawiska i problemy w obszarze sfery życia społecznego mieszkańców obszarów rewitalizowanych jest mocnym akcentem w polityce rewitalizacyjnej gmin. Rewitalizacja ma bowiem na celu odnowienie społecznego potencjału dzielnic, ulic, osiedli, sąsiedztwa, dzięki czemu miejscowa społeczność ma szansę na integrację w szerszym środowisku. Tym samym przedmiotem rewitalizacji jest określona przestrzeń fizyczna ludności lokalnej oraz różne grupy interesariuszy, mieszkające lub użytkujące dany obszar. To właśnie aspekt społeczny jest fundamentem projektowania działań rewitalizacyjnych, dlatego to problemy, z którymi borykają się mieszkańcy i ich potrzeby, jakie wykazują w obszarze jakości życia, mają kluczowe znaczenie dla podejmowanych decyzji rewitalizacyjnych.

Struktura demograficzna

Według danych pozyskanych z Urzędu Gminy Gaci, w 2016 roku w gminie zamieszkiwało ogółem 4629 osób, z czego 51% stanowią kobiety, a 49% mężczyźni.

Rysunek 1. Populacja Gminy Gać w latach 2002-2016

www.polskawliczbach.pl

W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 0,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Wg podziału na płeć mieszkańców gminy, większość stanowią kobiety, tj. 51%, a 49% stanowią mężczyźni.

Dokonując charakterystyki danych liczbowych dostrzec należy niewielki wzrost ludności Gminy, co bez wątpienia jest sygnałem wskazującym na niekorzystne trendy zachodzące

w kształtującym się w czasie stanie liczbowym mieszkańców Gminy. Analiza pokazuje również przewagę kobiet w każdym z lat.

Prowadząc analizy dotyczące zasobów ludzkich charakterystyce poddać należy także stan czynnika ludzkiego w rozbiciu na poszczególne miejscowości Gminy.

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Gać w rozbiciu na poszczególne miejscowości

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1.	Gać	1546	772	774
2.	Dębów	1240	622	618
3.	Białoboki	694	326	368
4.	Ostrów	392	186	206
5.	Mikulice	513	248	265
6.	Wolica	244	123	121
Ogółem		4629	2277	2352

Źródło: Urząd Gminy Gać

Dane wskazują, że najbardziej zaludnione miejscowości Gminy to Gać i Dębów. Wolica i Ostrów to te, które posiadają najmniejszą liczbę mieszkańców.

Największą liczbę mieszkańców posiadała Gać. W 2016 roku liczba mieszkańców tej miejscowości wynosiła 1546 osób. Drugą miejscowością pod względem liczby mieszkańców jest Dębów, gdzie w 2016 roku mieszkało 1240 mieszkańców. Trzecia miejscowość to Białoboki, w której mieszkało w 2016 roku 694 osób. Kolejno należy wymienić Mikulice, w których w 2016 roku mieszkało 513 osoby. Najmniejszymi miejscowościami w gminie (pod względem liczby ludności) są: Ostrów i Wolica. W Ostrowie w 2016 roku mieszkało 392 mieszkańców, a w Wolicy liczba mieszkańców nie uległa zmianie i wynosiła 244 osób.

Udział poszczególnych, ściśle określonych grup wiekowych ludności w ogólnej zbiorowości danego społeczeństwa stanowi wartościowe źródło informacji przydatnych w trakcie diagnozowania potencjału demograficznego. Ich analiza, zmiany i prognozy mają znaczenie w ujęciu planów rozwojowych danego obszaru (m.in. ilość szkół, miejsc pracy, struktury funduszy emerytalnych itp.).

Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 60 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 65 roku życia i wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Tabela 2. Ludność Gminy Gać wg poszczególnych grup wiekowych

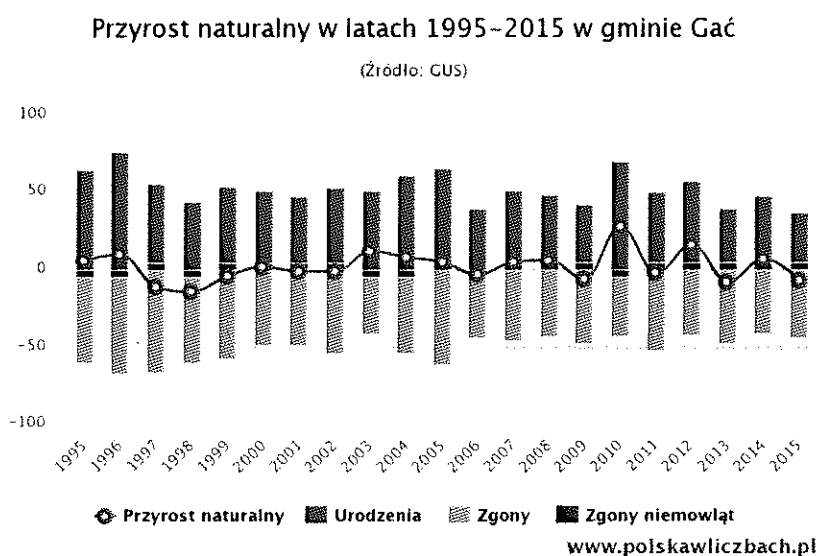
Lp	Wyszczególnienie	Liczba ludności	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
1.	Gać	1546	944	320	282
2.	Dębów	1240	773	269	198
3.	Białoboki	694	430	143	121
4.	Ostrów	392	249	88	55
5.	Mikulice	513	321	107	85
6.	Wolica	244	159	44	41
	Ogółem	4629	2876	971	782

Źródło: Urząd Gminy Gać

Informacje otrzymane z Urzędu Gminy Gać, pokazują, że wśród ludności zamieszkującej terytorium Gminy przeważają mieszkańcy znajdujący się w wieku produkcyjnym. Na drugim miejscu plasują się osoby w wieku przedprodukcyjnym. Przewaga wskazanych grup ludności daje podstawy stwierdzeniu, że społeczeństwo Gminy jest relatywnie młode. Na liczbę ludności istotny wpływ ma ruch naturalny oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek – urodzeń, zgonów, małżeństw. Zdarzenia te budzą znaczące zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego. Statystyki dowodzą, że istnieją silne obustronne zależności między natężeniem poszczególnych elementów ruchu naturalnego, a strukturą ludności według płci i wieku. Fundamentalne znaczenie ma tu analiza urodzeń i zgonów.

Przyrost naturalny

Rysunek 2. Przyrost naturalny w latach 1995–2015 w Gminie Gać

W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 0,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Gmina Gać ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -7. W Gminie Gać w 2012 roku urodziło się 69 dzieci, w 2013 roku 41 dzieci, w 2014 roku 47 dzieci, w 2015 roku tylko 37 dzieci. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,5 na 1000 mieszkańców gminy Gać. Przyrost naturalny w Gminie Gać w 2015 roku wynosił -7 i był on niższy od kilku lat. Liczony na 1000 mieszkańców wynosił -1,5, co dawało mniejszy wynik w stosunku do województwa Podkarpackiego (0,1), natomiast niższy w odniesieniu do Polski (-0,7).

W 2013 roku 45,7% zgonów w gminie Gać spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,5% zgonów w gminie Gać były nowotwory, a 6,6% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Gać przypada 9.51 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa podkarpackiego oraz mniej od wartości średniej dla kraju.

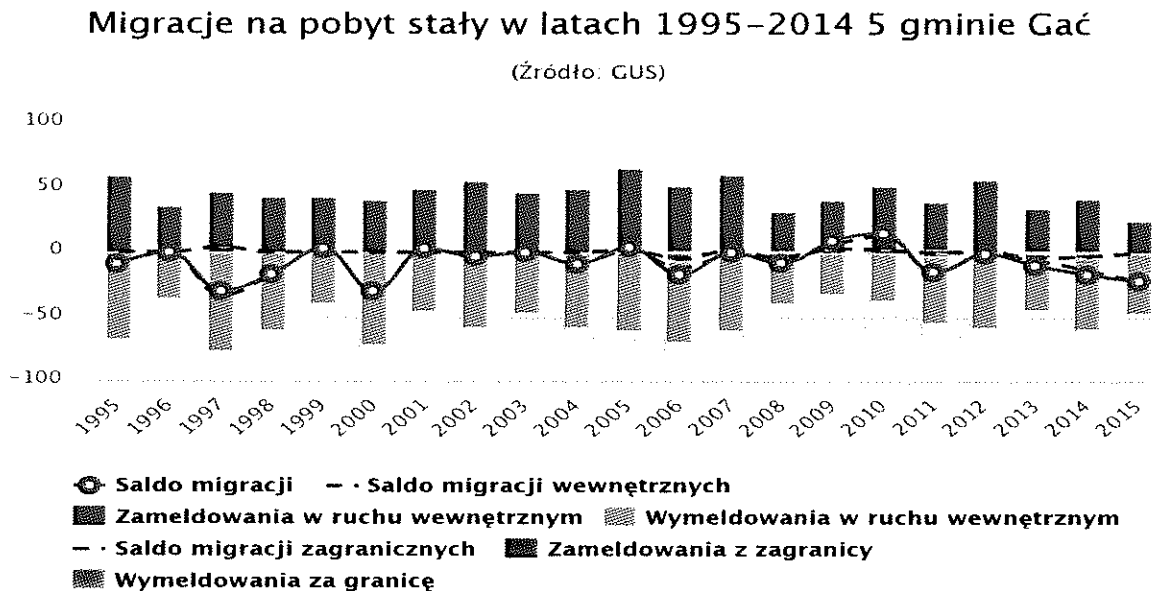
Zmiany społeczne pociągają za sobą przekształcenia komórki społecznej, jaką jest rodzina. W ostatnich latach uległa gwałtownym zmianom nie tylko struktura rodziny, ale też jej funkcje. Głównym czynnikiem powodującym przemianę rodziny są pewne procesy jej przekształcania, w tym zmiany społeczno-kulturowe, rozpowszechnianie się wiedzy medycznej i psychologicznej, przemiany wartości, rozwój sektora usług materialnych i nie materialnych. Do skutków tych przemian należy także zmniejszenie się znaczenia małżeństwa na rzecz swobodnych związków, późniejsze zawieranie małżeństw, opóźnienie urodzenia pierwszego dziecka, a tym samym zmniejszenie się ilości dzieci w jednej rodzinie, przejście od rodziny skoncentrowanej na dzieciach do rodziny skoncentrowanej na rodzicach, wzrost liczby rozwodów oraz ogólne zmniejszenie się dzietności.

W Gminie Gać w 2015 roku zawarto łącznie 25 małżeństwa, w 2014 roku liczba ta wynosiła 19, a w 2013 roku 18. W Gminie Gać liczba rozwodów nie była duża, bowiem w 2012 i 2014 roku rozwiodły się 3 małżeństwa, a w 2013 i 2015 roku tylko 1.

Migracje

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. Fakt przybycia (tj. zameldowania) do danej jednostki administracyjnej w celu zamieszkania określa się mianem napływu migracyjnego (wędrowskiego), wyjazdu - w celu zamieszkania w innej jednostce - mianem odpływu migracyjnego (wędrowskiego). Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań.

Rysunek 3. Migracje na pobyt stały 1995–2015 w Gminie Gać

www.polskawliczbach.pl

Saldo migracji w Gminie Gać w 2015 roku było znacznie niższe, niż w roku 2014 i wyniosło -22. Było to najniższe saldo migracji od 2008 roku.

Wg danych statystycznych, w Gminie Gać w 2014 roku zostało wymeldowanych łącznie 59 osób, co stanowiło 6,8% łącznych wymeldowań z powiatu przeworskiego. W podziale rodzaj wymeldowań (do miast, na wieś, za granicę), najwięcej miało charakter wymeldowań na wieś, bo aż 62,7%. Wymeldowania do miast stanowiły 30,5% a wymeldowania za granicę 6,8%. Liczba zameldowań ogółem wynosiła 42 osoby, co stanowiło 5,8% zameldowań w powiecie przeworskim. Najwięcej osób zostało zameldowanych ze wsi, tj. 76,2%.

Saldo migracji w gminie, w 2015 roku wynosiło (-22), natomiast w 2014 roku (-17). Saldo migracji zagranicznych w 2015 roku wyniosło 0 a w 2014 roku (-3).

Rynek pracy

Lokalny rynek pracy należy potraktować jako jeden z rynków czynników wytwórczych, na którym przedmiotem wymiany są usługi (rozumiane jako – praca), a świadczone przez miejscową siłę roboczą. Tak zdefiniowany (w ujęciu ogólnym) rynek pracy składa się z większej ilości indywidualnych (pod względem siły roboczej o określonych kwalifikacjach) mniejszych rynków pracy. Taki kierunek rozumowania pozwala przszeregować pracującą ludność Gminy wg podstawowych sektorów gospodarki narodowej:

- sektor I - rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo,
- sektor II - przemysł, budownictwo,
- sektor III – usługi.

Bazując na fundamencie takiego podziału można zdefiniować strukturę zawodową obszaru, czyli – udział grup ludności zatrudnionej w w/w sektorach gospodarki narodowej w ogólnej liczbie ludności czynnej zawodowo na danym obszarze. Struktura zawodowa ludności na danym terenie jest wyrazem jego gospodarczego rozwoju i jednocześnie jego miernikiem. Im wyżej rozwinięta gospodarczo jest Gmina, tym w strukturze zatrudnienia

jej ludności dominują zatrudnieni w usługach. W jednostkach słabo rozwiniętych dominuje zatrudnienie w rolnictwie. Najwięcej zatrudnionych, spośród sektorów skupia sektor III – usługi. Na drugim miejscu klasyfikuje się sektor I związany w głównej mierze z działalnością rolniczą, co dowodzi o rolniczym charakterze Gminy Gać. Ludność związana z rolnictwem stanowi najwięcej ogółu mieszkańców, a praca w rolnictwie indywidualnym jest głównym źródłem utrzymania dla większości mieszkańców.

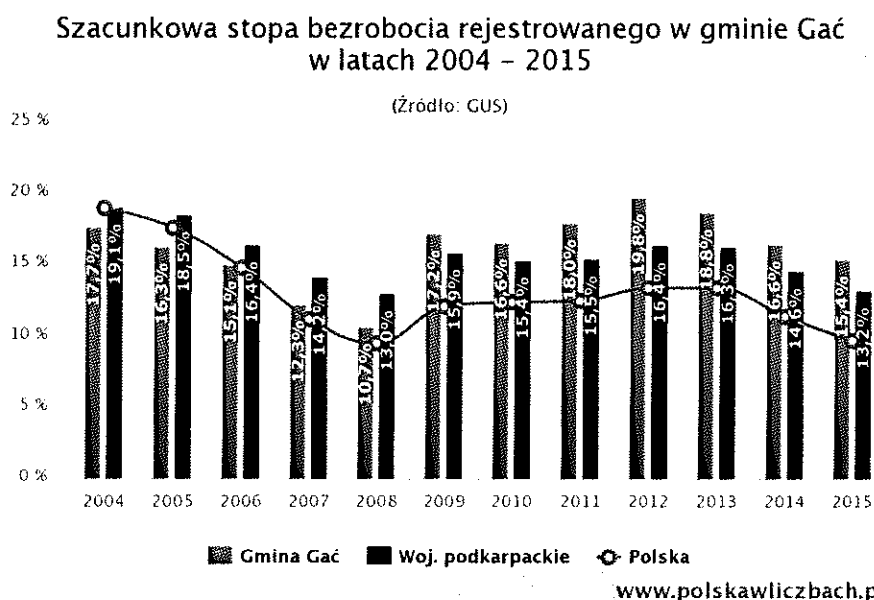
W strukturze zawodowej ludności również największe wartości przypisywane są dla sektora III. To właśnie w działalności związanej ze świadczeniem usług największy odsetek ludności aktywnej zawodowo posiadało zatrudnienie.

Bezrobocie

Z uwagi na fakt, że na każdym z lokalnych rynków pracy występuje zjawisko nierównowagi pomiędzy oferowaną podażą pracy, a zgłaszanym na pracę popytem, uzasadnionym jest zdiagnozowanie powstałego w wyniku wspomnianej dysproporcji – zjawiska bezrobocia. Bezrobocie jest negatywnym zjawiskiem społeczno-ekonomicznym. Według Międzynarodowej Organizacji Pracy, której definicję bezrobocia honorują badania statystyczne prowadzone w krajach Europy w ramach systemu Eurostat, osoba bezrobotna to ta, która w tygodniu, w którym przeprowadzono badanie, nie wykonywała pracy zarobkowej dłużej niż przez godzinę. Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo. Zarówno stopę bezrobocia jak i podstawowe informacje w tym zakresie prezentują poniższe rozważania statystyczne.

Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego, jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowana stopa bezrobocia prezentowana jest poniżej. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Rysunek 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Gać w latach 2004-2015 (Dane GUS)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Gać jest niższe niż przeciętne wynagrodzenie brutto województwa Podkarpackiego, czy też całej Polski. W 2015 roku, wg danych GUS-u, wynosiło ono 3 130,09 PLN, (75.40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce), w województwie podkarpackim wynosi 3 527,62 PLN, (85.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce) i 4 151 zł w całej Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gać 52 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 30 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -22.

55,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gać pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 19,0% w przemyśle i budownictwie, a 8,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacji i komunikacja) oraz 8,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Poczucie bezpieczeństwa i stabilizacja każdej rodziny zależy przede wszystkim od pozycji na rynku pracy dorosłych jej członków oraz od warunków materialnych tej rodziny.

Tabela 3. Wskaźnik stopy bezrobocia w poszczególnych miejscowościach według danych Gminy Gać

Lp.	Obszary referencyjne	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	STOPA BEZROBOCIA
1.	Gać	944	104	11,02 %
2.	Dębów	773	73	9,44 %
3.	Białoboki	430	36	8,37 %
4.	Ostrów	249	18	7,23 %
5.	Mikulice	321	33	10,28 %
6.	Wolica	159	21	13,21 %
Ogółem		2876	285	9,91 %

Źródło: Urząd Gminy Gać

W podziale na poszczególne miejscowości w gminie, w 2016 roku najwięcej bezrobotnych mieszkało w miejscowości Wolica, stanowiąc 13,21% oraz w Gaci, stanowiąc 11,02%.

- wśród bezrobotnych wg wieku przeważają mieszkańcy będący w najbardziej wzmożonej aktywności fizycznej (kolejno: 25 -34, 18-24, 35-44 lata), sytuacja ta wygląda szczególnie niekorzystnie dla gospodarki Gminy,
- największa liczba bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim, najmniej dotknięci perspektywą bezrobocia są absolwenci szkół ogólnokształcących, co daje podstawy stwierdzeniu – że wyuczony zawody (w trakcie nauki w jednostkach o określonym profilu) nie znajdują zastosowania na lokalnym rynku pracy,

- najmniejsze problemy z pozyskaniem zatrudnienia mają osoby posiadające staż w zawodzie 20-30 lat, z kolei największe o ludność pracująca w zawodzie od 1 - 5 lat,
- wg okresu pozostawania bez pracy, w najgorszej sytuacji są osoby, które poszukują zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy. Warto zwrócić uwagę, że znaczna liczba osób pozostających bez pracy przez okres kilku miesięcy zwiększa szanse powiększenia się grona osób trwale bezrobotnych. Każdy kolejny miesiąc powoduje spadek aspiracji i wiary we własne siły osób zjawiskiem tym dotkniętych zjawiskiem bezrobocia.

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Gać realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Został on utworzony jako jednostka organizacyjna i budżetowa gminy do realizowania zadań w zakresie pomocy społecznej. GOPS działa na podstawie Ustawy o Pomocy Społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Ustawodawca poprzez niniejszą ustawę o określił zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej względem mieszkańców, których należy wesprzeć świadczeniami socjalnymi oraz pracą socjalną. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Mowa tu o narzuconym przez Ustawodawcę kryterium dochodowym na osobę w gospodarstwie domowym, w rozumieniu ustawy oraz kryterium dochodowym na osobę samotnie prowadzącą gospodarstwo domowe. Ustawodawca określił również inne przesłanki, które uprawniają do korzystania z systemu pomocy społecznej – zostały, bowiem wskazane przyczyny przyznania pomocy społecznej. Ustawodawca określił w formie katalogu zamkniętego problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych. Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej pomoc udziela się osobom/rodzinom z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wyznaczenie powyższego katalogu wiąże się z koniecznością badania i monitorowania, w większości przypadków wykorzystując instrumenty badań społecznych. Badania podstawowe wykonane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gać, pozwalają poznać główne dysfunkcje rodzin oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy Gminny Ośrodek Po-

mocy Społecznej. Zadanie to zostało wykonane poprzez analizę danych zawartych w systemie informatycznym „Pomost” oraz analizę dokumentów wytworzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Korzystający z pomocy społecznej w gminie Gać (stan na 31 grudnia 2016 r.)

Przy liczbie ludności 4629 z pomocy społecznej w gminie Gać korzysta aż 345 osób, co daje 7,45%. W tym 61 osób z powodu ubóstwa, 187 osób z powodu bezrobocia, 93 osób z powodu niepełnosprawności, a 84 rodziny korzystają z dożywiania.

Tabela 4. Korzystający z pomocy społecznej w latach 2011 – 2016

Lata	Liczba mieszkań- ców	Liczba rodzin ob- jętych pomocą	Liczba osób korzystających z pomocy, łącznie z członkami rodzin
2011	4507	130	491
2012	4570	134	479
2013	4601	117	412
2014	4643	113	403
2015	4631	115	400
2016	4629	107	345

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela 5. Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej na 100 osób w 2016 r.

Lp.	Obszary refe- rencyjne	Liczba korzystających z pomocy społecz- nej na 100 osób
7.	Gać	8,15
8.	Dębów	3,55
9.	Białoboki	9,37
10.	Ostrów	13,27
11.	Mikulice	4,29
12.	Wolica	14,75
Ogółem		7,45

Źródło: Urząd Gminy Gać

Analizując powyższe dane liczba osób objętych wsparciem w ramach pomocy socjalnej, na przełomie ostatnich lat, sukcesywnie spadała. W latach granicznych liczba osób korzystająca z takiej pomocy wynosiła, w roku 2011- 491 osób, a w roku 2016 – 345 osób, co daje zmniejszenie liczby mieszkańców doświadczających takiego rodzaju pomocy społecznej o 146 osób.

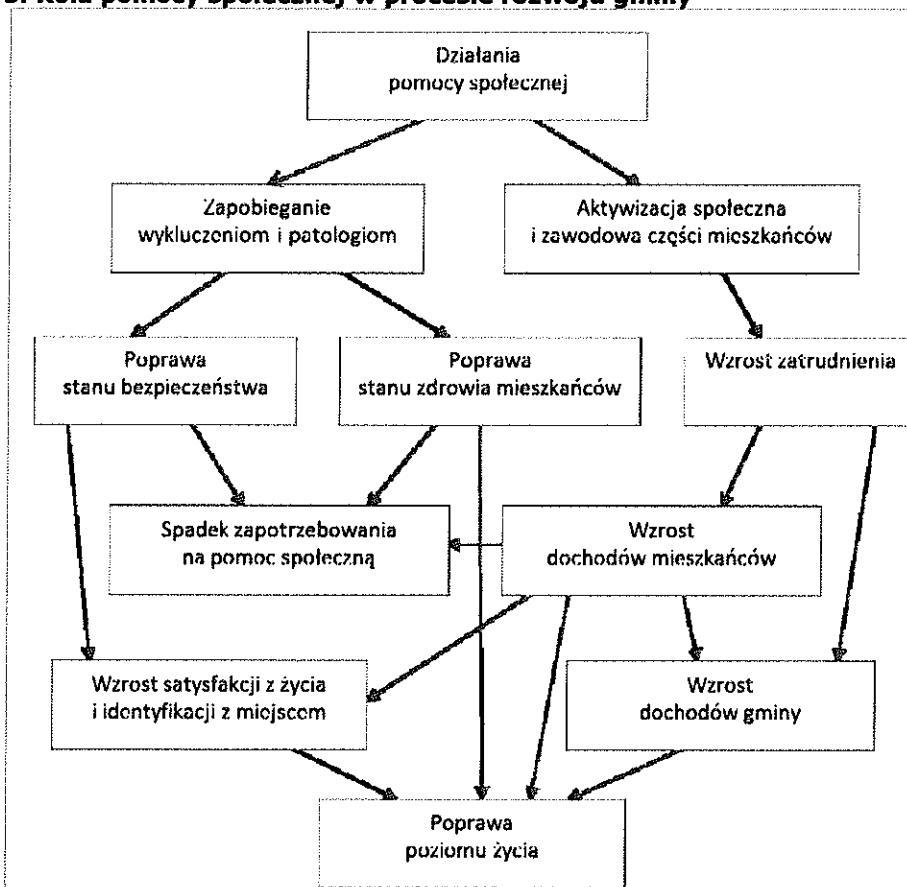
Tabela 6. Powody przyznania pomocy w latach 2011-2016

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w roku					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	85	82	64	43	40	27
Bezdomność	1	1	1	1	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	8	5	4	4	5
Bezrobocie	80	81	73	72	67	61
Niepełnosprawność	45	47	41	44	43	36
Długotrwała lub ciężka choroba	32	34	27	29	23	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym	6	9	6	5	5	5
a. rodziny niepełne	13	12	8	7	12	10
b. rodziny wielodzietne	1	1	2	3	1	1
Przemoc w rodzinie	1	1	1	1	0	0
Alkoholizm	16	12	7	7	5	4
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	1	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	6	2	0

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej są różnorakie. Wśród najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej jest zdecydowanie ubóstwo oraz bezrobocie. Należy przy tym podkreślić, że w obu przypadkach, na przestrzeni lat odnotowano zasadniczy spadek. Kolejną przyczyną jest długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W perspektywie ostatnich 6 lat przyczyny przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Gać uległy zróżnicowaniu. Wskazane dane mogą sugerować o stabilnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców, z uwagi na sukcesywnie malejącą liczbę osób korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej. Najbardziej dotkliwymi problemami występującymi w gminie od wielu lat są bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z tych powodów Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Gać wypłaca największą liczbę świadczeń.

Rysunek 5. Rola pomocy społecznej w procesie rozwoju gminy

W powyższym schemacie jest mowa o pomocy społecznej, niemniej przedstawione relacje można określić jako odzwierciedlenie społecznego obszaru funkcjonowania gminy. Aktywność gminy w wymiarze społecznym ma dwojaki charakter: z jednej strony ochronny, profilaktyczny (zapobieganie wykluczeniem i patologiom), z drugiej wspierający, aktywizujący. Działania ochronne przekładają się na poprawę stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców, co skutkuje zmniejszaniem potrzeby korzystania z pomocy. Działania aktywizacyjne przekładają się na wzrost zatrudnienia i w konsekwencji na wzrost dochodów (mieszkańców, potem gminy). Zarówno jedno jak i drugie działania w rezultacie owocują poprawą poziomu życia i wzrostem satysfakcji z życia. Interesujące w powyższym zestawieniu jest także to, że wśród czynników wzajemnie oddziałujących na pomoc społeczną widać fundamentalne znaczenie pracy a tym samym większych dochodów dla mieszkańców, co bezpośrednio przekłada się na szereg obszarów życiowych.

Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne wymagają szczególnej uwagi i interwencji ze strony pomocy społecznej. Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawnością nazwiemy trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Od 1 września 1997r. obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa:

- 1) Orzecznictwo do celów poza rentowych – prowadzone przez Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

2) Orzecznictwo o niezdolności do pracy do celów rentowych - prowadzone przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Przeworsku działa na podstawie poniższych ustaw i rozporządzeń:

- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

- Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o stopniach niepełnosprawności oraz o wskazaniach do ulg i uprawnień. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 Roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej, rozróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

1) Znaczny – zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

2) Umiarkowany – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych

3) Lekki – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych, z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną, o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Wg danych, ogólna liczba osób niepełnosprawnych w roku 2016 wynosiła 36, znacznie mniej niż w roku 2015, gdzie liczba ta wynosiła 43.

Przemoc w rodzinie

Na podstawie art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez przemoc w rodzinie należy rozumieć powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie, prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

Skuteczna pomoc w walce z przemocą jest trudna, zwłaszcza w przypadku przemocy w rodzinie, ponieważ wymaga przełamania stereotypów u osób bezpośrednio dotkniętych problemem oraz jego otoczenia jak również nierzadko przedstawicieli instytucji zaangażowanych w pomoc.

Dokonana diagnoza zjawiska przemocy domowej polegała na analizie badawczej danych instytucjonalnych tj. sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy jak również działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i jego zespołów roboczych oraz zostało przeprowadzone badanie ankietowe młodzieży szkolnej. Badaniu zostali poddani uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych zamieszkali na terenie Gminy Gać. Ogólnym, celem badania było zdiagnozowanie postrzegania przez młodzież szkolną zjawiska przemocy domowej oraz zidentyfikowanie na podstawie składanych deklaracji czy przemoc dotyczy młodzieży szkolnej i jeśli tak to jaka to jest skala. Wg danych ze sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczącego realizacji programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gmina Gać posiadała i realizowała Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy. Wg danych z powyższego sprawozdania, w ramach działań dotyczących przeciwdziałaniu przemocy, powołano Zespół Interdyscyplinarny, który zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie powinien powstać i funkcjonować w każdej gminie.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Gać zostało utworzonych 13 grup roboczych, które łącznie odbyły 30 posiedzeń. Łączna liczba rodzin, które zostały objęte pomocą grup roboczych wynosiła 13. Pomocą grup roboczych zostało objęte ogółem 44 osoby, w tym większość stanowiły kobiety – 17 osób (38,6%). Wśród wszystkich osób objętych pomocą grup roboczych, niemal 41% stanowiły dzieci (18 dzieci) oraz po 9,1% stanowiły osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne.

W ramach realizowanej przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy, objęto wsparciem łącznie 30 osób, w tym 4 osoby zostały objęte wsparciem medycznym, 9 osób wsparciem psychologicznym, 4 osoby wsparciem prawnym, 13 osób wsparciem socjalnym.

Procedurą szczególną w sytuacjach przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty”, która została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku, w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

Ogólna liczba rodzin, które zostały objęte procedurą „Niebieskiej Karty” wynosiła 13. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich kart” – C oraz D przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy robocze wynosiła 13. W wyniku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy zakończono 13 procedur. Z kolei 2 sprawy zakończono bez zasadności podejmowania działań.

Problem alkoholowy i narkomania

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu, jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne).

Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zamierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).

3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienie się od nich lub uniknięcia ich.

4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.

5. Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.

6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Rada Gminy Gać w 2015 roku przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na rok 2016. Do głównych zadań na 2016 rok, wymienionych w programie należały:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej

i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomani oraz przeciwdziałania przemocy.

4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu trzeźwości oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W Gminie Gać były prowadzone programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomani, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W Gminie Gać realizowane były również liczne działania profilaktyczne. Przeprowadzono oraz warsztaty dla rodziców oraz nauczycieli. Ponadto zostały przeprowadzone festyny i inne imprezy plenerowe o charakterze profilaktycznych.

Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Edukacja odgrywa znaczącą rolę w rozwoju poszczególnych mieszkańców, co w efekcie składa się na rozwój całej jednostki. Szkoła jak wiadomo to obok rodziny – drugie najważniejsze środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży.

W 2016 roku w gminie znajdowały się takie placówki oświatowe jak: Zespół Szkół w Gaci, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Ignacego Solarza oraz Gimnazjum im. ks. Bronisława Markiewicza, Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Dębowie, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum, Szkoła Podstawowa w Ostrowie, Szkoła Podstawowa w Białobokach oraz Żłobek w Gaci.

Tabela 7. Liczba szkół i gimnazjów mieszczących się na terenie gminy w latach 2015 i 2016

Szkolnictwo w roku szkolnym 2015/2016				
Typ placówki	Ogółem		Publiczne prowadzone przez Gminę GAĆ	
	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba szkół	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe (razem ze specjalnymi)	4	324	4	324
Gimnazja (razem ze specjalnymi)	2	139	2	139

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej

Jak widać w tabeli zmienne charakteryzujące zaplecze podstawowego i gimnazjalnego szczebla edukacji w Gminie przyjmują większe wartości w przypadku szkół podstawowych. W myśl czego stwierdzić należy, że infrastruktura szkolnictwa podstawowego w Gminie jest bardziej rozwinięta. W roku szkolnym 2015/2016 łączna liczba uczniów szkół podstawowych wynosiła 324 osób, a łączna liczba uczniów gimnazjum wynosiła 139 osoby.

Opieka zdrowotna

Opiekę w zakresie zdrowia w Gminie Gać sprawują: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALMUS” w Białobokach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LEKARZ RODZINNY” w Dębowie. Pacjenci mogą uzyskać pomoc w zakresie opieki lekarza pierwszego kontaktu, świadczeń pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, położnej środowiskowo-rodzinnej, gabinet medycyny szkolnej. W przychodni znajdują się poradnie: lekarza podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci, lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (medycyna rodzinna), gabinet kinezyterapii, fizykoterapii, fizjoterapii, zespół rehabilitacji domowej. W gminie znajdują się 2 Punkty Apteczne.

Do sektora zdrowotnego, jak również innych sektorów polityki społecznej należy problem zdrowia psychicznego. W Gminie Gać został opracowany Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2015, a jego głównym założeniem jest „umożliwienie jego adresatom zwiększenia kontroli nad zdrowiem psychicznym oraz jego polepszenie i podniesienie jakości życia”. W zakresie ochrony zdrowia psychicznego, działają instytucje (zasięg gminny i terytorialny), takie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego celem jest „zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności życia”, Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu (szpital), Poradnia Zdrowia Psychicznego w Przeworsku, wyżej wymienione Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Łopuszce Wielkiej i Przeworsku, placówki oświatowe oraz inne instytucje zaangażowane w realizację zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia psychicznego.

Kultura i sztuka

W skład charakteryzowanych aspektów społecznych związanych z kulturą i sztuką obszaru należy zaliczyć prócz wytworów materialnych – instytucje społeczne takie jak: biblioteki, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Działalność kulturalna na terenie Gminy realizowana jest przez Gminny Ośrodek Kultury i Bibliotekę Publiczną w Gaci oraz Szkoły

Podstawowe i Gimnazjum. Bazą materialną dla działalności kulturalno-oświatowej jest budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Gaci, Remiza Ochotniczych Straży Pożarnych, Domy Ludowe i Wiejskie Domy Kultury. Gminna Biblioteka Publiczna posiada dwie filie tj. w Ostrowie i w Dębowie. W ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonują: Kapela Ludowa „Gacoki”, Grupa Taneczna „Break Dance”, Zespół Śpiewaczo- Obrzędowy „Białoboczaki”, Zespół Śpiewaczy KGW w Gaci, Przy OSP w Gaci działa Strażacka Orkiestra Dęta wraz z grupą „Mażorettek”.

Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Tabela 8. Przepiępstwa popełnione na terenie Gminy Gać w latach 2011-2016

Kategorie wybranych przępstw popełnionych na terenie gminy GAĆ w latach 2011-2016						
PRZĘPSTWA	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kradzież cudzej rzeczy	3	2	3	4	4	0
Kradzież z włamaniem	6	5	7	4	2	2
Kradzież rzeczy, w tym kradzież samochodu	0	0	0	0	0	0
Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	1	3	2	1	2	1
Przeciwno mieniu	1	0	1	0	2	0
Przępstwa kryminalne	0	0	0	0	0	0
Przępstwa gospodarcze	0	0	0	0	0	0
Przępstwa narkotykowe	0	0	0	0	0	0
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym	12	13	11	6	4	6
inne	9	8	7	9	6	8
Ogółem	32	31	31	24	20	17

Źródło: Komenda Policji

Analizując sytuację Gminy warto zbadać poziom bezpieczeństwa mieszkańców, gdyż w znacznym stopniu wpływa na jakość życia.

Za bezpieczeństwo publiczne w Gminie Gać odpowiada Komisariat Policji w Kańczudze. Wg danych otrzymanych z w/w komisariatu, dotyczących struktury przępstw na terenie Gminy Gać, liczba stwierdzonych przępstw ogółem w 2016 roku wynosiła 17. Liczba stwierdzonych popełnień przępstw kradzieży wynosiła 2. Łączna liczba postępowań przygotowawczych w sprawach o przępstwa drogowe, zwłaszcza kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym wyniosła 6. W tabeli powyżej zaobserwować możemy, iż na przestrzeni kilku lat bezpieczeństwo w Gminie Gać wzrasta.

Zabytki

Rysunek 6. Uniwersytet Ludowy w Gaci

W miejscowości Gać znajduje się wybudowany w 1935-36 roku Orkanowy Uniwersytet Ludowy. Kierownikiem uniwersytetu był inż. Ignacy Solarz (1891-1940), znany wówczas działacz ludowy i oświatowy, poprzednio organizator pierwszego Uniwersytetu Ludowego w Szycach, zamordowany przez hitlerowców w Jarosławiu. Solarz prowadził gacki uniwersytet wraz ze swoją żoną Zofią. Pierwszy kurs uniwersytetu, noszącego oficjalną nazwę Wiejski Uniwersytet Orkanowy, rozpoczęło 15 listopada 1932 r. W 1933 r. podjęto decyzję budowy nowego budynku uniwersytetu, który zlokalizowano na tzw. Młynisku, później zwanym Gacka Górka. Projekt domu w stylu zakopiańskim opracował architekt Jan Koszyc-Witkiewicz (bratanek słynnego Witkacego), a roboty prowadził majster budowlany, Józef Wilk z Siedleczy. Prace rozpoczęto 15 maja 1935 r., a oddanie domu do użytku nastąpiło w 1936 r. Budynek powstał ze składek społecznych przy ogromnym zaangażowaniu mieszkańców Gaci oraz innych wsi z okolicznych powiatów.

Uniwersytet prowadził szeroko pojętą działalność oświatowo-wychowawczą, tak wówczas potrzebną młodzieży polskiej wsi. Do 1939 r. odbyło się tu 14 kursów, w których uczestniczyło 542 dziewcząt i chłopców. Trzeba wiedzieć, że właśnie w Gaci, w mieszkaniu lewicowego poety chłopskiego Wojciecha Skuzy, narodziła się 3 lutego 1936 r. "Deklaracja Praw Młodego Pokolenia Polski", której oficjalne przyjęcie, podpisanie i ogłoszenie nastąpiło później w Kroczkowej. Po wojnie uniwersytet został w 1945 r. reaktywowany, potem mieściła się tu czasowo szkoła, a od 1968 r. w dwóch jego salach urządzono Wiejską Izbę Pamiątek. Dopiero w 1981 r. zainteresowano się opuszczonym budynkiem, który został przejęty przez ZMW i poddany remontowi. W 1984 r. podjęto starania o reaktywowanie uniwersytetu i 27 października 1985 r. na "Gackiej Górcie" rozpoczęły się zajęcia w spółdzielczym Uniwersytecie Ludowym im. Ignacego Solarza.

POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU ZAMKOWEGO

Pagórek w środku wsi Białoboki kryje szczątki obronnego zamku Korniaktów. Wieś Białoboki była główną siedzibą Korniaktów, jednego z większych rodów województwa ruskiego. Tutaj właśnie mieściła się ich główna warownia, po której został dzisiaj tylko kopiec

z drobnymi resztkami murów o wysokości do ok. pół metra. Mury są widoczne tylko po wschodniej stronie. Są to dwa fragmenty - jeden niski podłużny i drugi wyższy o okrągłym kształcie. Kopiec ma równą powierzchnię, porośnięty jest trawą, kryje fundamenty i dawne piwnice zamkowe. Jakieś betonowe wejście do piwnicy znajduje się od strony południowej, przy drodze. Trudno powiedzieć co to jest, ale patrząc z góry nie jest on połączone z głównym kopcem zamkowym, który otoczony jest miniaturową fosą w zasilaną wodami przepływającej tuż obok rzeczki. Teren zamku przecięty został asfaltową drogą, co z pewnością przyczyniło się do zaniku jego pozostałości, które jeszcze w połowie ubiegłego wieku były znacznie większe. Zamek nie był może wielką rezydencją, ale posiadał bardzo bogate wnętrza z ozdobnymi posadzkami z białego kamienia. Otoczony był fosą i bagnami, posiadał most zwodzony. Rezydencję w Białobokach wybudował Konstanty Korniakt (junior) w końcu XVI, a następnie rozbudował ją w zamek w XVII wieku. Przeniósł się on wraz z matką na ziemię przemyskie sprzedając uprzednio swoje rozległe włości na ziemi lwowskiej. Mimo, iż Białoboki uczynił swą główną rezydencją to majątek i najcenniejsze rzeczy przechowywał w innym swoim zamku - w Sośnicy, który był lepiej umocniony. Dlatego też w okresie awantur wszczynanych w okolicy przez słynnego warchoła Stanisława "Diabła" Stadnickiego to Sośnica była głównym celem jego ataków, jednakże nie pominął on także Białoboków. Legenda mówi, że po dłuższej walce zajął zamek, ale Korniaktowi udało się uciec tunelem prowadzącym z zamku do wsi Gać. Tam pomógł mu jeden chłop i w przebraniu przewiózł do bezpiecznego zamku w Chodakówce. Zamek Białobokach w całkowitą ruinę popadł prawdopodobnie w XVIII stuleciu i dlatego został rozebrany w XIX wieku z polecenia Jerzego Lubomirskiego z Przeworska.

CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE

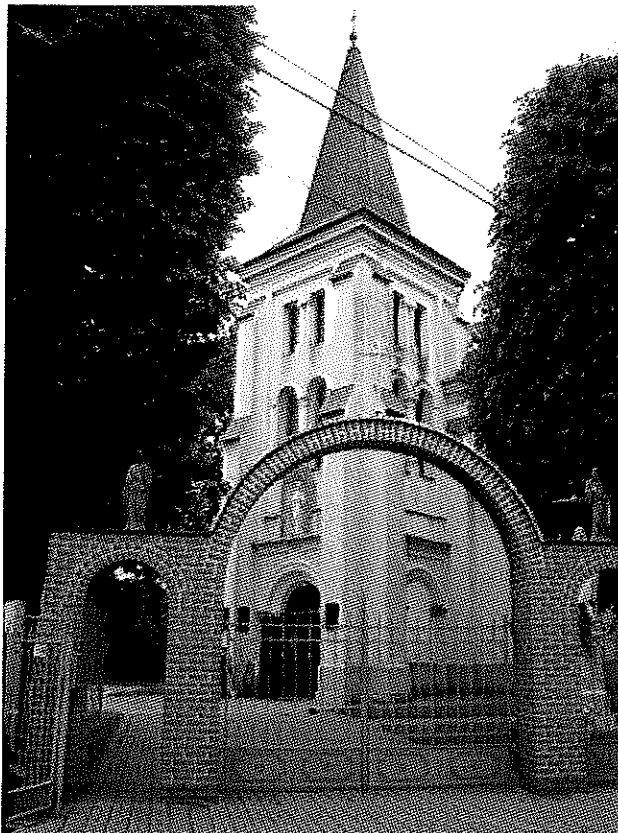
W 1909 roku odkryto w Gaci cmentarzysko ciałopalne datowane od II do III w. n.e. Ogółem rozkopano 180 grobów popielnicowych bogato wyposażonych w naczynia, broń, ozdoby, narzędzia i inne przedmioty. Znaleździło się szeregiem nieznanym wówczas elementów kultury materialnej, było nowością archeologiczną napotkaną po raz pierwszy w Polsce, stąd też określono je mianem kultury przeworskiej. Jak dziś wiadomo, kultura ta narodziła się pod koniec II w. p.n.e. z przemieszania elementów łужиckich i wschodnio - pomorskich ze znaczącym wpływem ludów celtyckich.

STARY CMENTARZ W OSTROWIE

Zabytkowy cmentarz w Ostrowie położony jest na południe od kościoła. Zajmuje on obszar 0,45 ha. Tylko na 1/3 części cmentarza zachowały się nagrobki i mogiły, pozostały teren jest pusty. Z dawnego układu cmentarza zachowała się tablica neogotycka z kryptami m. in. z prochami Jana Balwierzaka, kanonika i proboszcza zm. w 1903 roku, usytuowane w północno-wschodniej części cmentarza. Przy niej od strony północnej skupionych jest 10 nagrobków kamiennych, z których najstarszy jest z połowy XIX wieku. Są one wolnostojące w formie kamiennych postumentów z figurą i krzyżem.

Stary cmentarz w Ostrowie ze względu na położenie, zachowany układ kompozycyjny, zabytkową kaplicę cmentarną oraz nagrobki posiada dużą wartość historyczną i estetyczną.

Rysunek 7. Kościół w Gaci

Kościół parafialny w Gaci usytuowany przy głównej drodze przez wieś. Wybudowany został w latach 1893-1894. Murowany, założony na rzucie prostokąta. Trzynawowy o układzie bazylikowym. Od zachodu prezbiterium, zamknięte pięciobocznie, od wschody trzykondygnacyjna wieża. Dach: nad prezbiterium wielospadowy, nad nawami bocznymi jednospadowy, nad nawą główną dwuspadowy z centralnie umieszczoną sygnaturką. Wieża kryta dachem czterospadowym przechodzącym w wysmukły ostrosłup zwieńczony krzyżem. Wejście główne do kościoła zaakcentowane portalem. Okna zamknięte odcinkowo, wypełnione witrażami wykonanymi przez Krakowski Zakład Witraży S.G. Żeleński, wg projektu J. Śliwińskiego. Ściany kościoła rozczłonkowane pilastrami oraz profilowanym gzymsem wieńczącym. We wnętrzu zachowane malowidła ściennie wykonane w 1987 roku przez Jana Dulę; o czym świadczy napis w kruchcie nad wejściem.

Pierwszy kościół drewniany został spalony przez Tatarów w 1624. Na jego miejscu wzniesiono drewnianą świątynię p. w. Wszystkich Świętych. Obecnie istniejąca świątynia jest trzecim z kolei kościołem w Gaci. Zbudowana została wówczas gdy proboszczem był ks. M. Sankowski. Konsekracji dokonał bpa Jakub Glazer 10 października 1894 roku. Reprezentuje typ neobarokowego obiektu sakralnego z centralnie wbudowaną w nawę główną wieżą. Zachował z okresu budowy bryłę, wystrój elewacji oraz układ i wyposażenie wnętrza. Stanowi pod względem architektonicznym i historycznym charakterystyczny element krajobrazu kulturowego miejscowości.

4.3.2. Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość w ujęciu przedmiotowym to aktywne działanie w sferze gospodarczej, np. prowadzenie własnej firmy, natomiast w ujęciu podmiotowym czyli od strony cech osobowości to zdolność do kreowania i zaspakajania swoich i cudzych potrzeb.

Położenie Gminy, ukształtowanie terenu oraz specyfika tutejszej przyrody stanowią naturalne bogactwo lokalnych mieszkańców. Wspomniany potencjał w głównej mierze wykorzystywany jest pod działalność rolniczą. Dodatkowy walor, na który warto zwrócić uwagę to relatywnie niski poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Miejscowej działalności rolniczej sprzyjają wysokiej jakości gleby.

Stan populacji Gminy Gać (na koniec roku 2016) to – 4629 mieszkańców, z czego nieco ponad połowa to kobiety (udział w populacji mężczyzn i kobiet jest względnie zrównoważony). Społeczność zamieszkująca jej granice stanowi młodą grupę, o czym świadczą wyniki badań struktury ekonomicznej. Istotną informacją jest pozytywny wyraz salda przyrostu naturalnego. Gminę charakteryzuje relatywnie wysoka gęstość zaludnienia. Aktywność lokalnych mieszkańców wyraża się głównie w formach działalności pozarządowej (stowarzyszenia, fundacje), które skupiają się szczególnie wokół problematyki społeczno-gospodarczej, sportowej oraz kulturalnej.

W strukturze zatrudnienia przeważają pracujący w usługach, co świadczy o poprawnym kierunku rozwoju Gminy (wielkość zatrudnienia w usługach uznaje się za jeden z mierników rozwoju Gminy).

Według sekcji PKD największą podmiotów gospodarczych skupia sekcja handel i usługi. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg form własności wskazuje na dominację sektora prywatnego. O dominacji działalności rolniczej na terenie Gminy świadczyć może w głównej mierze powierzchnia użytków rolnych, która wg wyliczeń stanowi 91% powierzchni jednostki.

Analizując strukturę powierzchni użytków rolnych widocznym staje się, że jej poszczególne elementy składowe (pod względem wielkości udziału) szeregują się w następującej kolejności: grunty orne, łąki, pastwiska, sady. Do podstawowych upraw zaliczyć należy: zboża – 71% (głównie precina oraz mieszanka zbożowa), buraki cukrowe – 10,8%, ziemniaki – 9,2%, okopowe pastewne – 4,2%, motylkowe – 2,1 %, warzywa i inne – 1,7%. Największą powierzchnią użytków rolnych charakteryzują się miejscowości (kolejno): Gać, Dębów, Białoboki, Ostrów, Mikulice, Wolica, co daje odpowiednio: 33,9%, 21,1%, 17,9%, 10,3%, 9,9%, 6,7% ogółu powierzchni użytków rolnych Gminy.

Zaplecze kulturowe tworzą Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka (wraz z dwoma filiami) oraz działające na terenie Gminy stowarzyszenia.

Podejmując próbę określenia elementów potencjału turystycznego (obecnych w każdym układzie przestrzennym jakim jest gmina), a definiowanych jako - wszelkiego rodzaju elementy środowiska geograficznego oraz pewne zachowanie człowieka, które mogą być wykorzystywane do uprawiania turystyki – wymienić należy głównie walory przyrodniczo - geograficzne oraz kulturowe.

Odnosząc wartości cechujące Gminę do okalających układów lokalnych stwierdzić należy, że jest ona najmniejsza i zarazem najmniej zaludniona. Nie oznacza to jednak, że brak jej należytego potencjału aby skutecznie konkurować pod względem jakości życia oraz klimatu dla inwestycji z pozostałymi gminami leżącymi zarówno w bezpośrednim, jak i dalszym sąsiedztwie.

Mając na uwadze powyższy opis, profil gospodarczy Gminy Gać posiada swoje odbicie w działalności rolniczej, która dodatkowo uzupełniana jest działalnością prowadzoną

przez małe i średnie firmy – tzw. sektorem MŚP. W sektorze tym dominuje działalność ukierunkowana na świadczenie szeroko rozumianych usług oraz handel.

Tabela 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców

Lp.	Obszary referencyjne	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców
1.	Gać	2,91
2.	Dębów	2,34
3.	Białoboki	3,46
4.	Ostrów	3,83
5.	Mikulice	2,34
6.	Wolica	0,82
Ogółem		2,74

4.3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Turystyka

Określenie poziomu atrakcyjności turystycznej jednostki związane jest z wieloma czynnikami. Jednym z decydujących uwarunkowań jest środowisko naturalne oraz jego walory turystyczne. Ważnym czynnikiem rozwoju turystyki są również cechy antropogeniczne związane z działalnością człowieka. Zaliczyć tu należy obiekty związane z kulturą i historią regionu jak również prowadzoną tu działalnością gospodarczą. W bezpośrednim związku z walorami turystycznymi pozostaje infrastruktura turystyczna czyli – baza noclegowa, baza sportowo rekreacyjna, szlaki turystyczne.

Na terenie jednostki doszukać się można licznych walorów turystycznych, które z uwagi na zapotrzebowanie zgłaszane przez turystów oraz charakter wnoszonych atrakcji sklasyfikować można w następujący sposób:

- a) walory wypoczynkowe – ziemia przeworska należy do atrakcyjnych zakątków południowo-wschodniej części kraju. Istotnym elementem jest brak uciążliwego dla środowiska przemysłu – tutejsze tereny odznaczają się czystym, nieskażonym powietrzem i środowiskiem. Mając to na względzie uzasadnionym wydaje się być twierdzenie, że tereny Gminy Gać doskonale nadają się do wypoczynku (w bliskim kontakcie z naturą), przez co – zregenerowania sił psychicznych, poprawienia kondycji fizycznej. Korzystne warunki naturalne stwarzają sposobność organizowania popularnych form wypoczynku m.in. turystyki rowerowej i pieszej oraz rozwoju działalności agroturystycznej. Przykładem wykorzystania wspomnianych atutów Gminy Gać może tu być ponad 30 -kilometrowa trasa rowerowa posiadająca swój początek w Przeworsku i wiedzie przez Studzian, Nowosielce, Białoboki, Ostrów, Mikulice, Krzeczowice, Urzejowice kończąc swój bieg ponownie w Przeworsku. Oficjalnie oznaczona jest kolorem niebieskim. Niemniej jednak na terenie samej Gminy brak jest wystarczającego zagospodarowania środowiska w tym kierunku,
- b) walory krajoznawcze – ten obszar zainteresowań niniejszego dokumentu można podzielić na dwie grupy tj.:

- osobliwości przyrodnicze – bogata fauna, dobrze zachowana szata roślinna. Potencjał tutejszej flory jest charakterystyczny dla powiatu przeworskiego, którego jednostką administracyjną jest Gmina Gać. W lokalnych wodach żyje ok. 60% ogółu gatunków ryb dostępnych w rzekach polskich (czołowych przedstawicieli wód szybko i wolno płynących), co bez wątplenia stanowi atrakcję dla wędkarzy. Najliczniejszymi przedstawicielami tutejszej przyrody ożywionej są – ptaki (gatunki charakterystyczne dla wskazanych wyżej uwarunkowań geograficznych panujących na terenie Gminy tzn. podłoża lekko pagórkowatego cechującego się sporadycznym występowaniem rzadkich skupisk drzewostanów np. bocian biały). Takie walory ukształtowania terenu stanowią przyjazne środowisko dla rozwoju różnego gatunku płazów (np. salamandrę płamistą). Gady reprezentowane są przez m.in. przedstawicieli jaszczurek lub niejadowite węże z rodziny płazowatych. Tutejszy gatunek ssaków to przykładowo wiewiórki, z kolei do najczęściej spotykanych drapieżników zaliczyć można lisa czy kunę leśną. Na terenie gminy nie występują lasy, można spotkać sporadyczne zadrzewienia i zakrzewienia na terenach podmokłych najstabszych gleb. Środowisko przyrodnicze jest zatem dość charakterystyczne tzn. jednorodne z krajobrazem – rolniczym, pagórkowatym.
- elementy kultury materialnej i duchowej – na terenie Gminy Gać nie zachowała się stosunkowo duża liczba zabytków. Utrzymało się i użytkowanych jest jeszcze wiele obiektów budownictwa wiejskiego zarówno drewnianego, murowanego o funkcjach mieszkalno-gospodarczych, użyteczności publicznej, jak i sakralnych tj. kościołów, kapliczek tzw. domowych i krzyży. Wartymi uwagi pozycjami są tu bez wątpienia: Uniwersytet Ludowy (miejscowość Gać) oraz Zamek Korniaków (miejscowość Białoboki), cmentarzysko ciałopalne datowane od II do III w.n.e. (miejscowość Gać), stary cmentarz w Ostrowie. Godne zaznaczenia są również kościoły zlokalizowane w miejscowościach: Ostrów i Gać. Przywołany termin – kultura kryje również w sobie lokalna działalności instytucji zajmujących się krzewieniem działalności kulturalnej.

c) walory specjalistyczne lokalnej infrastruktury turystycznej – czyli wszelkiego rodzaju obiekty oraz urządzenia turystyczne, które w wyspecjalizowany sposób mają uatrakcyjnić pobyt przyjeżdżającym na dany obszar turystom (zarówno pobyt związany z postawą bierną oraz aktywną). Gmina Gać posiada widoczne niedociągnięcia w omawianym temacie. Pomimo korzystnych uwarunkowań – brak jest wyspecjalizowanych obiektów turystycznych, które na bazie lokalnych atutów wzmacniałyby ofertę turystyczną obszaru. Widoczne jednak są działania zmierzające na poprawę takiego stanu rzeczy. Można tu przytoczyć inwestycje w zakresie rekreacji fizycznej tj. np. budowę Sali sportowej w Dębowie lub planowaną budowę kompleksu sportowego Orlik w miejscowości Gać. Ocena kondycji infrastruktury noclegowej jest jednym z ważniejszych mierników potencjału turystycznego. Decyduje ona o chłonności turystycznej obszaru i warunkuje ruch turystyczny w jego granicach. Analiza tej kwestii wykazała niepokojące wyniki – na terenie Gminy brak jest miejsc noclegowych. Należy jednak pamiętać, że dane statystyczne nie uwzględniają wielu tzw. dzikich miejsc noclegowych (nie zaewidencjonowanych), a funkcjonujących najczęściej w prywatnych domach. Zatem wykonane pomiary pozwalają jedynie na otrzymanie pewnych szacunkowych wyników.

Infrastruktura transportowa

Głównym środkiem transportowym na terenie Gminy jest transport kołowy. Wg danych UG Gać – łączna długość dróg w Gminie wynosi 52,4 km. Większość nawierzchni dróg na terenie jednostki jest w średnim stanie technicznym i użytkowym, wymagają remontów

i modernizacji jest ich ok. 11,3 km. Ponadto wiele dróg gminnych i gruntowych wymaga poprawy rowów odwadniających, mostków i przepustów. Do każdej miejscowości możliwa jest komunikacja samochodowa. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj problem dróg dojazdowych do pól. Stan techniczny i użytkowy tych dróg ulega znacznemu pogorszeniu w okresie wiosennym i jesienią. Szanse na ulepszenie przyłączy komunikacyjnych Gmina upatruje w środkach unijnych. Dowodem czego są zrealizowane inwestycje w tym kierunku: droga w Wolicy (inwestycja realizowana ze środków przedakcesyjnych programu SAPARD), droga na odcinku Gać-Górki (inwestycja realizowana ze środków ZPORR), droga powiatowa Białoboki-Ostrów (realizowana w dwóch etapach ze środków NPPDL), droga Białoboki-Nowosielce, droga Mikulice-Ostrów, droga Mikulice-Wolica (realizowane ze środków NPPDL). Przebudowa chodników i wykonanie parkingów przy Urzędzie Gminy oraz koło OSP w Gaci (realizowane ze środków PROW). Corocznie ze środków WFOGR wykonywane są trzy drogi dojazdowe rotacyjnie we wszystkich miejscowościach. Ze środków popowodziowych wykonano przebudowę drogi Gać-Ostrów i Gać-Sietesz oraz wykonano drogi dojazdowe w Gaci i Białobokach.

4.3.4. Sfera Techniczna

Gospodarka wodno-ściekowa

Za bezwzględny miernik stanu infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem danej jednostki w wodę należy uznać stan rozbudowania sieci wodociągowej. Na terenie charakteryzowanej jednostki występują wody powierzchniowe, podziemne oraz mineralne.

Podstawową rolę w dostarczaniu wody lokalnej społeczności odgrywają pierwsze z wymienionych.

Wszystkie miejscowości Gminy posiadają sieci wodociągowe. Wybudowano ok. 47 km sieci wodociągowej (bez przyłączy). Na terenie Gminy istnieje jedno ujęcie wody składające się z dwóch wierconych studni głębinowych we wsi Dębów. Ujęcie to zasila jedynie mieszkańców Dębowa. Wydajność studni wynosi 37,7 m³/h. Ujęcie wody w Dębowie funkcjonuje samodzielnie, bez stacji uzdatniania wody, dostarczana woda spełnia obowiązujące normy. Woda ze studni głębinowych pompowana jest do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 100 m³ każdy, następnie grawitacyjnie przesyłana jest dla całej miejscowości. Pozostałe miejscowości gminy korzystają z ujęcia wody w Urzejowicach (gmina Przeworsk), które jest eksploatowane również przez gminę Przeworsk i Zarzecze. Roczne zużycie wody przez mieszkańców gminy wynosi ok. 81 000 m³. Obecnie nie planuje się budowy sieci wodociągowej i nowych ujęć wody. Natomiast planowana jest rozbudowa ujęcia wody w Dębowie. Modernizacji (kapitałnych remontów) wymagają sieci zbudowane z rur azbestowych w miejscowości Gać i Ostrów. Przepompownia wody pracuje w Białobokach podnosząc ciśnienie do najwyższej położonych zabudowań.

Tabela 10. Wskaźnik dotyczący sieci wodociągowej na terenie Gminy Gać

Lp.	Obszary referencyjne	Odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej
1.	Gać	99,3%
2.	Dębów	99,6%
3.	Białoboki	99,5%

4.	Ostrów	98,2%
5.	Mikulice	100%
6.	Wolica	96%
Ogółem		99,2%

Źródło: Urząd Gminy Gać

Sieć gazowa

Inwestycje pozwalające na zaopatrzenie mieszkańców w gaz są w pełni zakończone i nie planuje się budowy kolejnych sieci gazowych. Na 1332 wybudowanych i zamieszkałych budynków 792 gospodarstwa podłączone są do sieci gazowej, co stanowi 60% ogółu budynków. Dane za okres 2003-2005 wykazują niezmienną długość sieci gazowej. W badanych latach 2003-2007 wzrosła liczba czynnych przyłączy do budynków o 19. Obniżeniu uległa natomiast liczba odbiorców gazu (o 12%), co spowodowało obniżenie zużycia gazu o 16%.

Łączność

Gmina posiada zainstalowaną w miejscowości Gać centralę telefoniczną. Inwestycja została zaprojektowana w ten sposób, aby zagwarantować możliwość przyłączania kolejnych abonentów. Gmina posiada dostęp do usług telekomunikacyjnych tj. połączeń telefonii przewodowej, komórkowej oraz Internetu.

4.3.5. Sfera środowiskowa

Gospodarka ściekowa

Sieć kanalizacyjna posiada istotny wpływ na atuty ekologiczne jednostki. Przeciętny mieszkaniec domu produkuje około 160 litrów ścieków na dobę – przyjmując, że rodzina liczy sześć osób, jest to prawie 1 m³. Sposób zagospodarowania ścieków jako odpadów szkodliwych winien zatem stanowić wyzwanie każdej jednostki terytorialnej. Długość sieci kanalizacyjnej nie uległa zmianie na przestrzeni lat. Wzrost wielkości uwidocznił się w ilości przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 210 szt.) oraz ilości odprowadzanych ścieków (o 48 dam 3). Wzrosła również liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej o 244 osoby.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana na terenie miejscowości Mikulice (uruchomiona w 1999 r.). Sukcesywnie przyłączane były do oczyszczalni kolejne miejscowości Gminy (Gać – 2000-2001 r., Ostrów – 2001 r., Wolica – 2002-2003 r., Dębów – 2003 r.), co spowodowało wzrost ilości obsługiwanych przez oczyszczalnię mieszkańców. Powstałe ścieki oczyszczane są wyłącznie metodą biologiczną. Co więcej warto zauważyć, że oczyszczonych zostało – 100% odprowadzonych ścieków.

Gospodarka wodna, melioracje, regulacje wodne

Zbiorniki retencyjne na terenie Gminy nie występują oraz koncepcja ich utworzenia nie istnieje. Zmeliorowanych jest ok. 700 ha gruntów rolnych. Znaczna część Gminy została zmeliorowana przed 1939 r, część zdewastowanych, wyeksploatowanych i źle funkcjonujących urządzeń wymaga budowy od nowa.

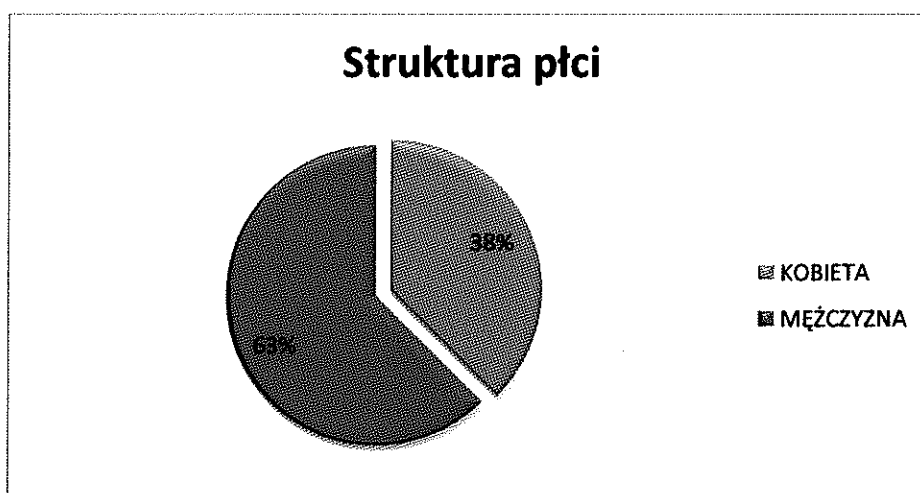
4.4. Wyniki badań ankietowych

4.4.1. Wyniki badań ankietowych – dorośli

Wyniki ankiet oceny potrzeb realizacji określonych rodzajów działań związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Gać na lata 2017-2023.

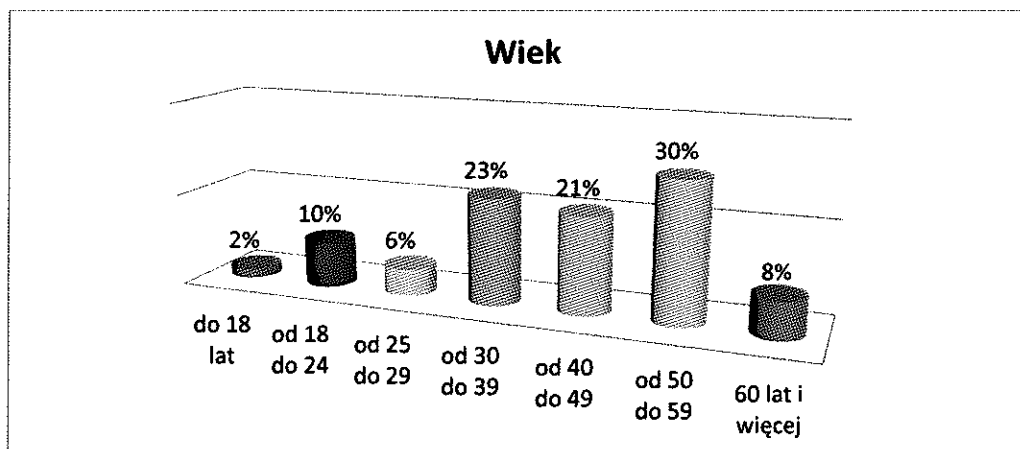
Wśród respondentów liczących 48 osób zdecydowanie więcej było mężczyzn (30) niż kobiet (18). Klasyfikując uczestników ankiet pod kątem ich aktywności zawodowej i sektorów, w których pracują to: pracownicy sektora prywatnego – 12 osób, bezrobotni – 12 osób, przedsiębiorcy – 11 osób, urzędnicy – 7 osób, emeryci – 6 osób.

Rysunek 8. Struktura płci - dorośli

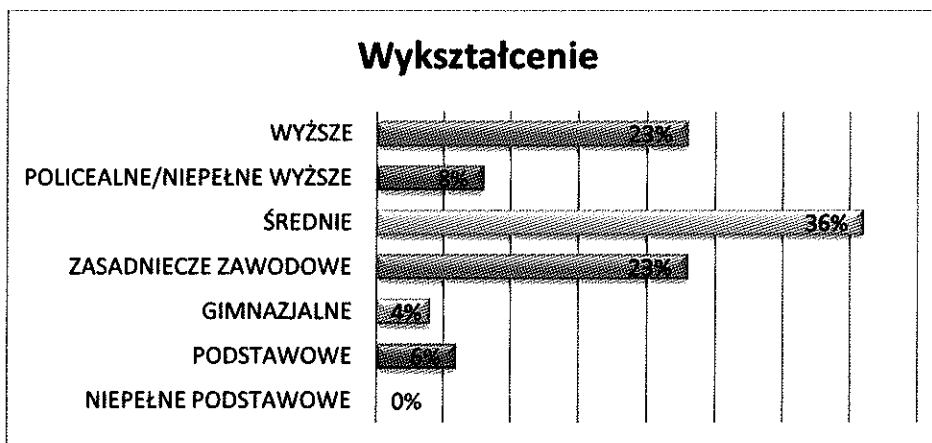
Przedział wiekowy osób ankietowanych zaczyna się przed 18 rokiem życia, a kończy na wieku emerytalnym. Najwięcej ankietowanych było w przedziale wiekowym 50-59 lat (14)

Rysunek 9. Struktura wieku - dorośli

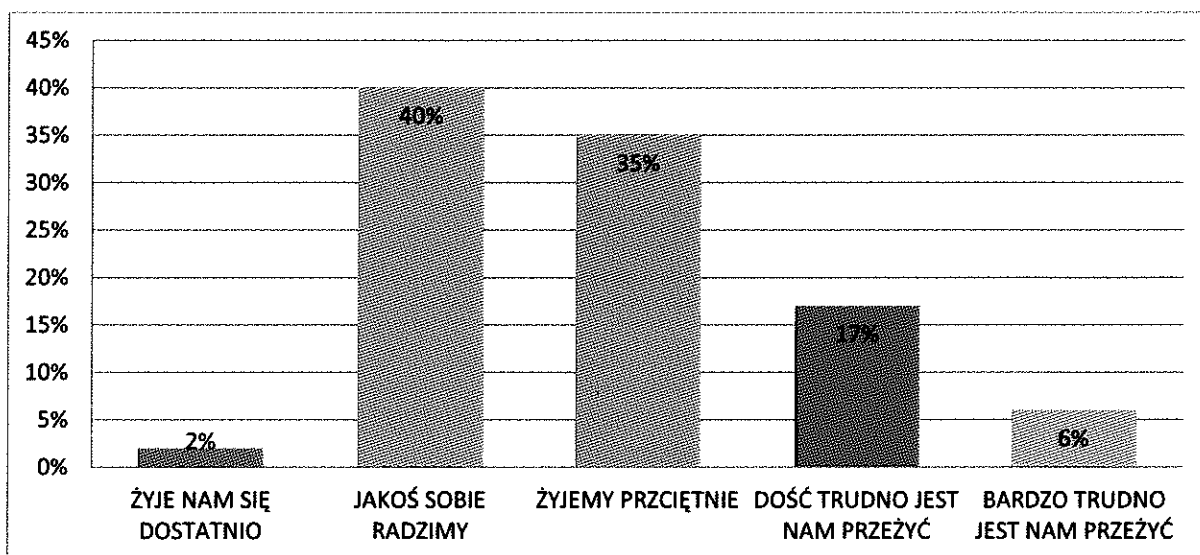
Najwięcej ankietowanych posiada wykształcenie średnie 36% (17), następnie wyższe oraz zasadnicze zawodowe – 23% (11), policealne 8%, a najmniej było ankietowanych posiadających podstawowe (6%) oraz gimnazjalne wykształcenie 4%.

Rysunek 10. Struktura wykształcenia

Najwięcej ankietowanych mówiąc o swoim poziomie życia używa określenia: „jakoś sobie radzimy” (40%), 35% ankietowanych żyje przeciętnie, 2% żyje dostatnio, a 17% ankietowanych uważa, że trudno jest im przeżyć, aż 6% bardzo trudno sobie radzi.

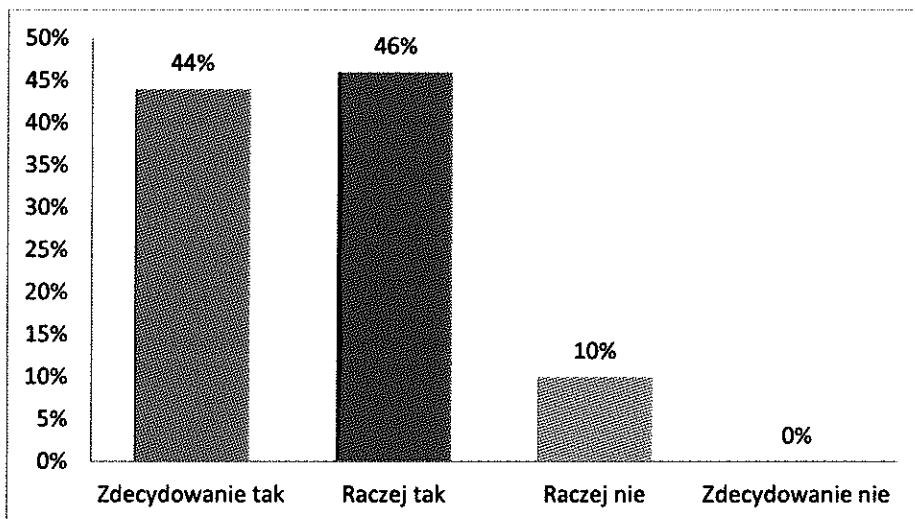
Rysunek 11. Poziom życia wśród mieszkańców Gminy Gać

Pytanie 1:

Czy Pana(i) zdaniem, gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY GAĆ na lata 2017-2023?

Rysunek 12. Odpowiedź na pytanie pierwsze

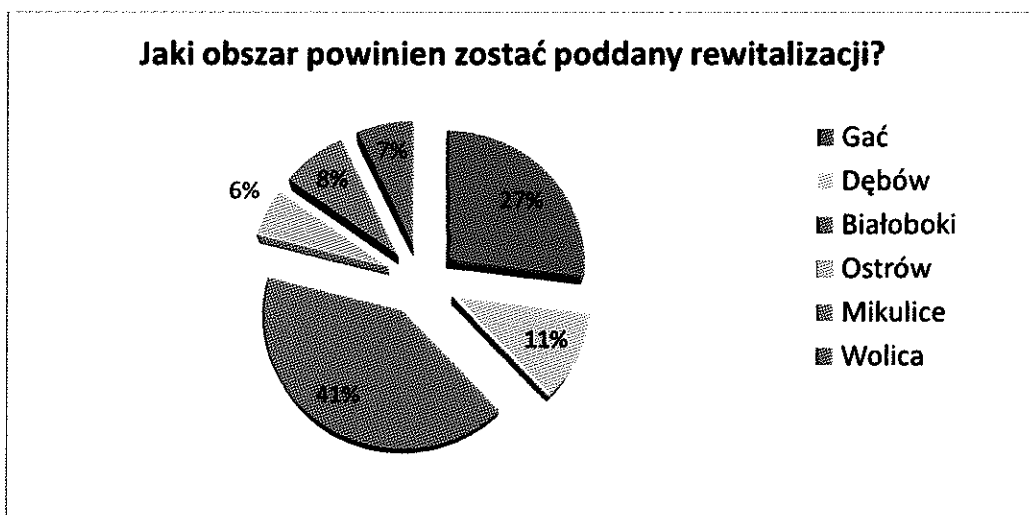

Większość ankietowanych bo aż 43 osoby widzi potrzebę przeprowadzenia rewitalizacji na terenie gminy, tylko 10% osób nie widzi takiej potrzeby.

Pytanie 2

Jaki obszar gminy powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

Rysunek 13. Odpowiedź na pytanie drugie

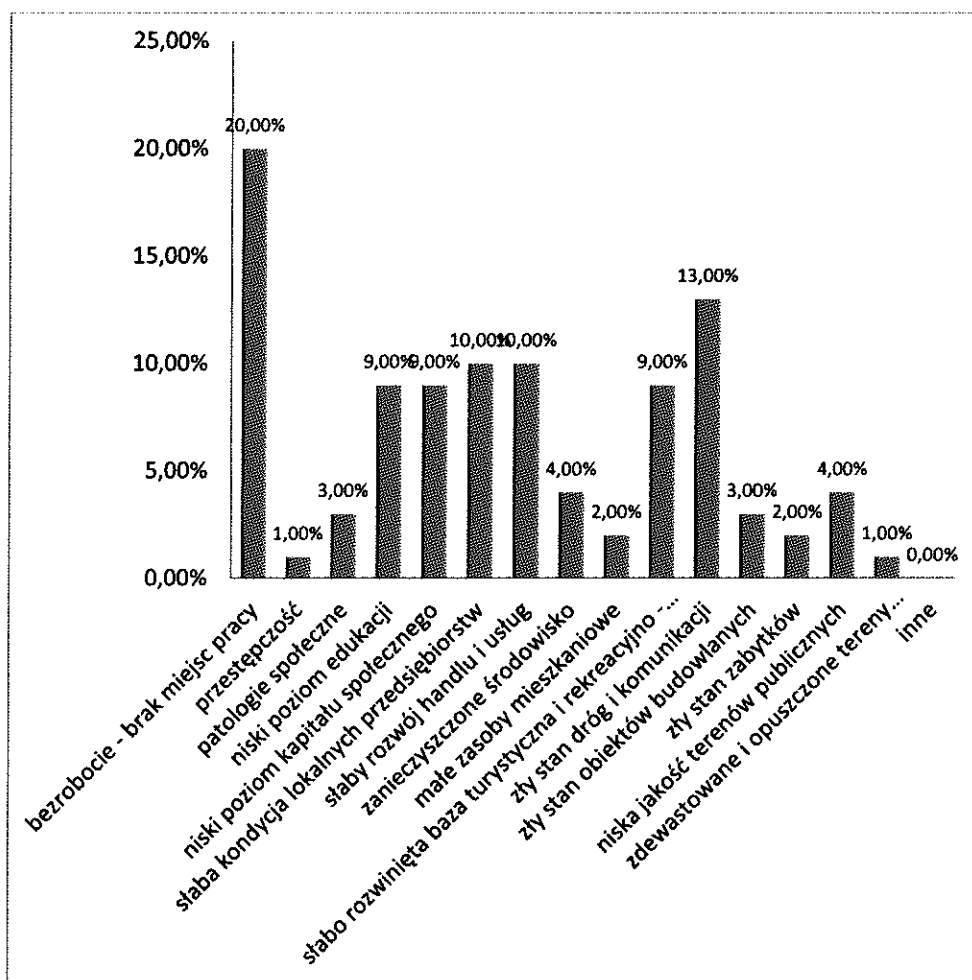

Spora część ankietowanych (41%) chce poddać rewitalizacji miejscowość Białoboki, pozostali ankietowani podawali pozostałe miejscowości – Gać (27%), Dębów (11%), Mikulice (8%), Wolica (7%), tylko 6% uważa, że Ostrów.

Pytanie 3

Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar gminy jest zdegradowany?

Rysunek 14. Odpowiedź na pytanie trzecie

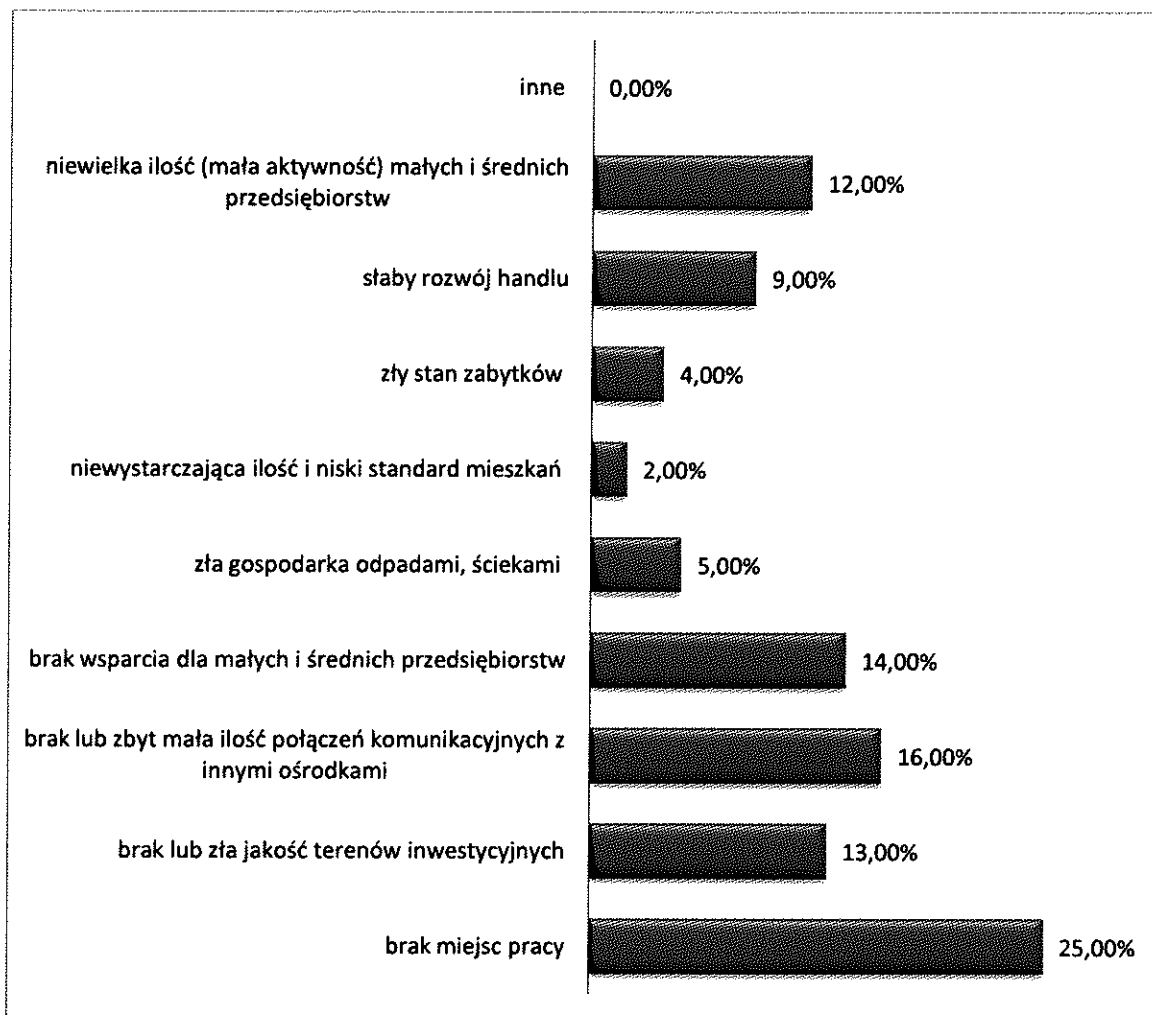

Odpowiedzi ankietowanych zapytanych o powód, który sprawia, że obszar gminy jest zdegradowany były podobne. Sporo osób uważa, że przez bezrobocie oraz zły stan dróg i komunikację obszar gminy jest zdegradowany. Następną podawaną odpowiedzią jest zła kondycja lokalnych przedsiębiorstw oraz słaby rozwój handlu i usług (10%). Jednolitość odpowiedzi może świadczyć o tym, że problemy gminy Gać są jednakowe.

Pytanie 4

Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Rysunek 15. Odpowiedź na pytanie czwarte

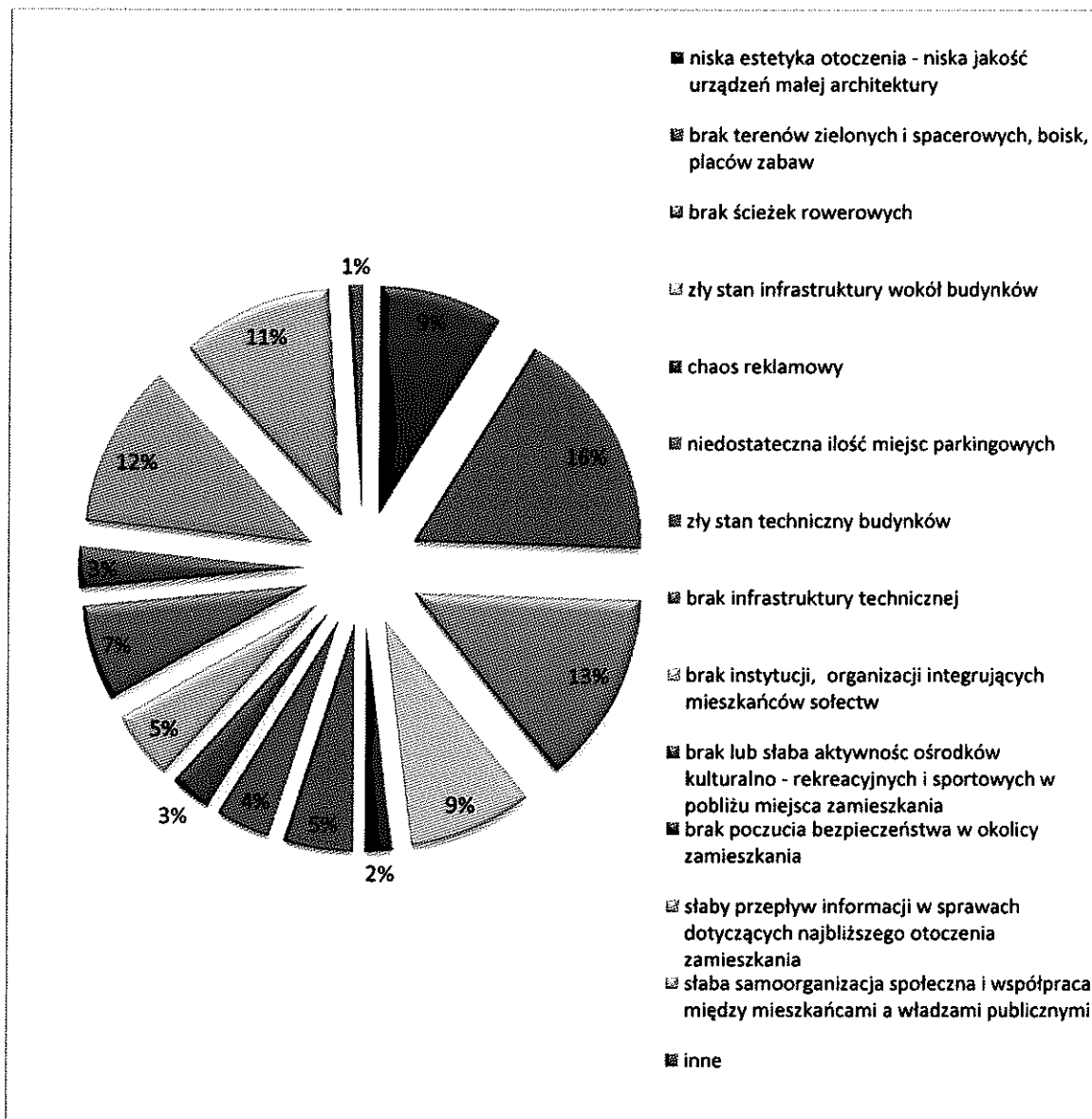

Największa liczba ankietowanych oczekuje skupienia na problemach związanych z brakiem miejsc pracy w gminie Gać (34 odpowiedzi) oraz na zbyt małą ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami lub całkowity ich brak (22), nieistnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (19). Spory procent osób (16) zwraca również uwagę na złą jakość terenów inwestycyjnych.

Pytanie 5

Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Rysunek 16. Odpowiedź na pytanie piąte

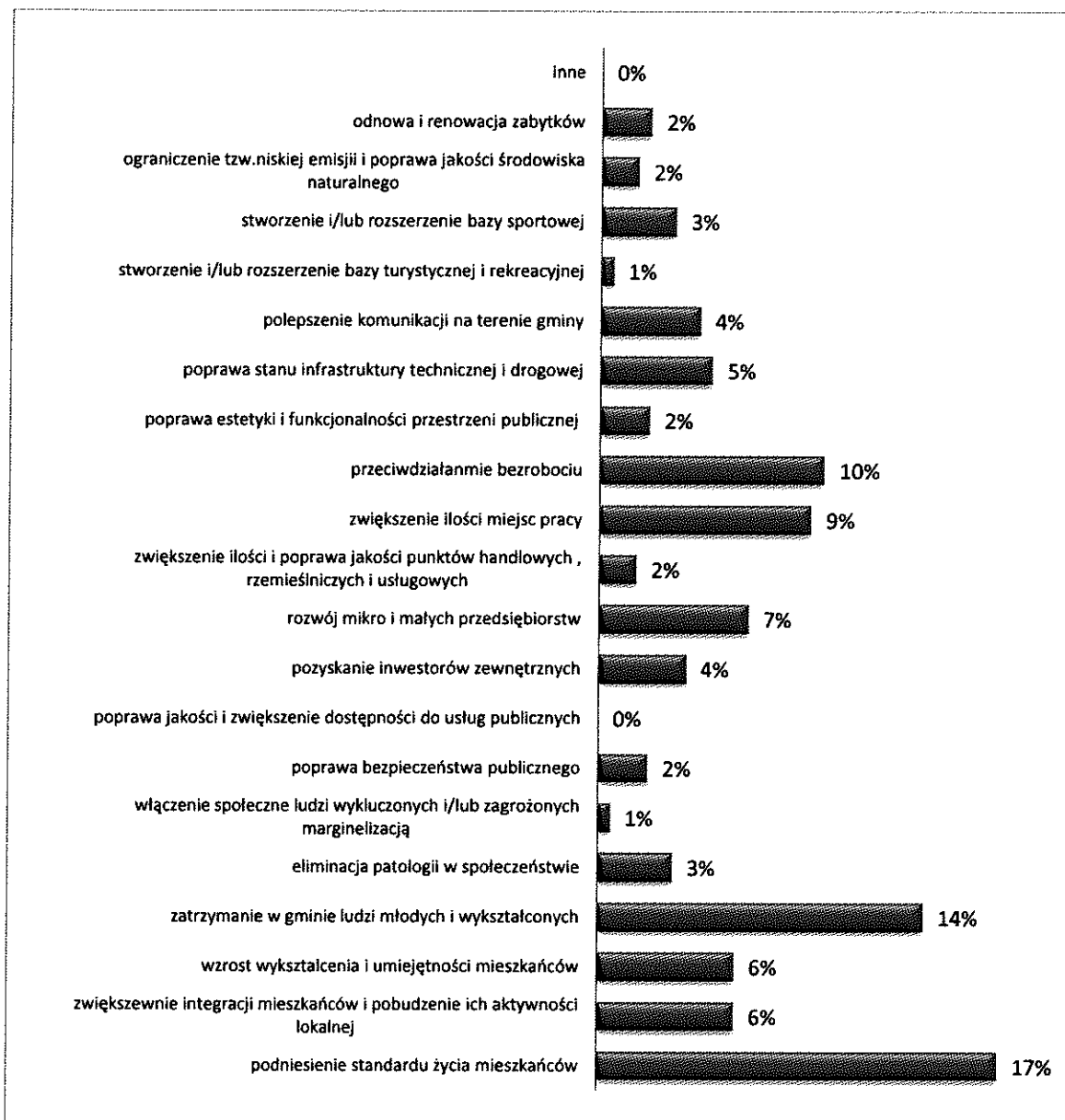

Najczęściej (20 odpowiedzi), ankietowani oczekują poprawienia estetyki gminy, stworzenia większej ilości terenów zielonych i spacerowych, boisk sportowych, placów zabaw dla dzieci. 16 odpowiedzi dotyczyło braku ścieżek rowerowych. Duża ilość ankietowanych chce polepszenia przepływu informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia oraz lepszej samoorganizacji społecznej i współpracy między mieszkańcami a władzami publicznymi.

Pytanie 6

Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i) w procesie rewitalizacji?

Rysunek 17. Odpowiedź na pytanie szóste

Po zakończeniu rewitalizacji respondenci spodziewają się podniesienia standardu życia społeczeństwa (32 odpowiedzi) oraz zatrzymania w gminie ludzi młodych i wykształconych (26 odpowiedzi). Interesariusze spodziewają się także skutecznego przeciwdziałania bezrobociu (18) oraz zwiększenia miejsc pracy (17).

Pytanie 7:

Na jakie przedsięwzięcia, które zamierzałby pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciałby Pan(i) otrzymać wsparcie finansowe?

Pytanie to miało charakter otwarty i trzeba zaznaczyć że wielu ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi. Spośród tych, którzy odpowiedzieli (15 osób) najczęściej padały odpowiedzi dotyczące stworzenia mikroprzedsiębiorstw usługowych (5 odpowiedzi). Drugą z kolei najczęściej uzyskanych odpowiedzi była budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy (2 odpowiedzi). Poza tym, interesariusze chcieliby ukierunkować inwestycje w stronę poprawy infrastruktury technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. W tej grupie należy wymienić budowę sieci wodociągowej, remont budynków gospodarczych i mieszkalnych, stworzenie terenów zielonych, odnowa i renowacja zabytków czy też remont szkoły.

Pytanie 8

Jak ocenia Pan(i) elementy wpływające na warunki życia mieszkańców gminy?

Oceniając elementy wpływające na warunki życia mieszkańców w skali od 1 do 5 gdzie, 1 to bardzo źle a 5 to bardzo dobrze ankietowani ocenili poszczególne sfery:

Najwyżej w sferze społecznej oceniono dostępność opieki przedszkolnej oraz opieki żłobkowej. Dużo ankietowanych dobrze ocenia bezpieczeństwo publiczne i funkcjonowanie systemu pomocy społecznej. Najniżej oceniono sytuację na rynku pracy, a także poziom edukacji i oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjum oraz szkołach ponadgimnazjalnych.

W sferze gospodarczej ankietowani ocenili przedsiębiorczość mieszkańców, dostępność do handlu i usług na terenie gminy oraz system wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie gminy na średnim poziomie.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa została oceniona najwyżej w zakresie bazy edukacyjnej. Najniżej oceniono zaś stan środowiska naturalnego i zanieczyszczenia powietrza, zagospodarowanie i wykorzystanie zabytków.

Świadczy to dostatecznym zaspokojeniu potrzeb edukacyjnych młodych ludzi na terenie gminy, natomiast zaniedbana jest strefa przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa.

Tabela 11. Elementy wpływające na warunki życia mieszkańców (ankiety)

SFERA SPOŁECZNA		Srednia ocena
1	Sytuacja na rynku pracy	2,07
2	Dochody uzyskiwane przez mieszkańców	2,57
3	Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne	2,68
4	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych oraz gimnazjach	2,91
5	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych	3,14
6	Dostępność opieki żłobkowej	3,77
7	Dostępność opieki przedszkolnej	3,98
8	Dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego	2,93

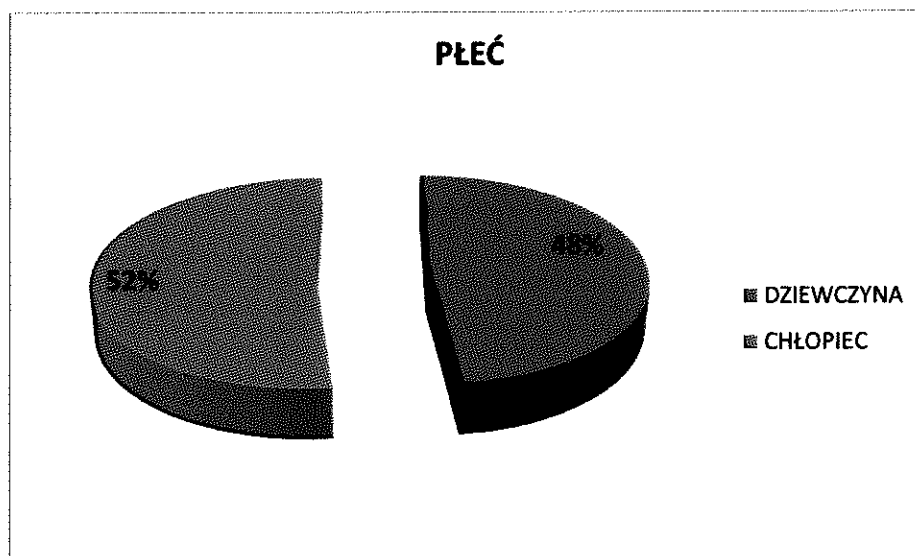
9	Bezpieczeństwo publiczne	3,55
10	Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w gminie	3,70
SFERA GOSPODARCZA		Srednia ocena
1	Przedsiębiorczość mieszkańców	2,93
2	Dostępność do handlu i usług na terenie gminy	3,00
3	System wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie gminy	2,61
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA		Srednia ocena
1	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itd.	3,14
2	Zagospodarowanie i estetyka przestrzeni publicznych	3,15
3	Baza sportowa i rekreacyjno-wypoczynkowa	3,00
4	Baza kulturalno-oświatowa	3,12
5	Baza edukacyjna	3,07
6	Zagospodarowanie i wykorzystanie zabytków	2,83
7	Stan środowiska naturalnego i zanieczyszczenia powietrza	3,17

Źródło: Opracowanie własne

4.4.2. Wyniki badań ankietowych – młodzież

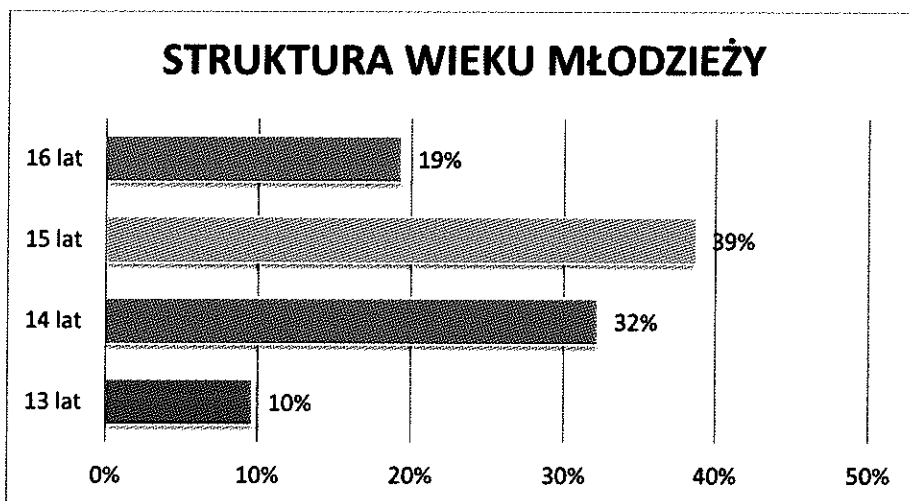
Wśród młodzieży gimnazjalnej Gminy Gać rozdysponowano ankiety, mające na celu udzielenie głosu bezpośrednio młodszym obywatelom. Badana próba wynosiła 31 osób. Wśród ankietowanych podział ze względu na płeć i wiek przedstawiają poniższe diagramy. W badaniach wzięło udział 31 uczniów – 16 chłopców oraz 15 dziewcząt.

Rysunek 18. Struktura płci - młodzież

Większość badanych to uczniowie mający 15 i 14 lat – odpowiednio 12 i 10 ankietowanych. 6 uczniów to 16-latkowie natomiast wśród najmłodszych gimnazjalistów w wieku 13 lat wypełniono 3 ankiety.

Rysunek 19. Struktura wieku – młodzież

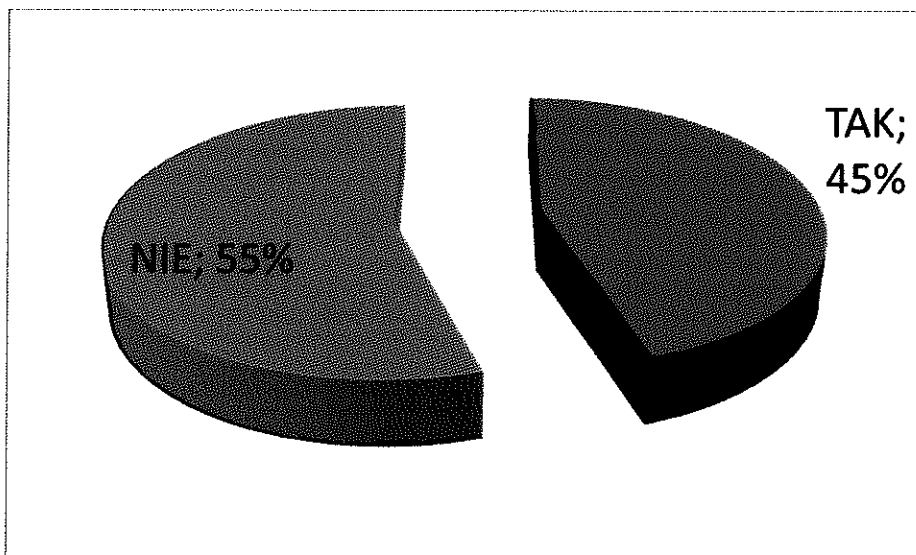

Pytanie 1

Czy jesteś dumny z tego, że mieszkasz i uczysz się w Gminie Gać?

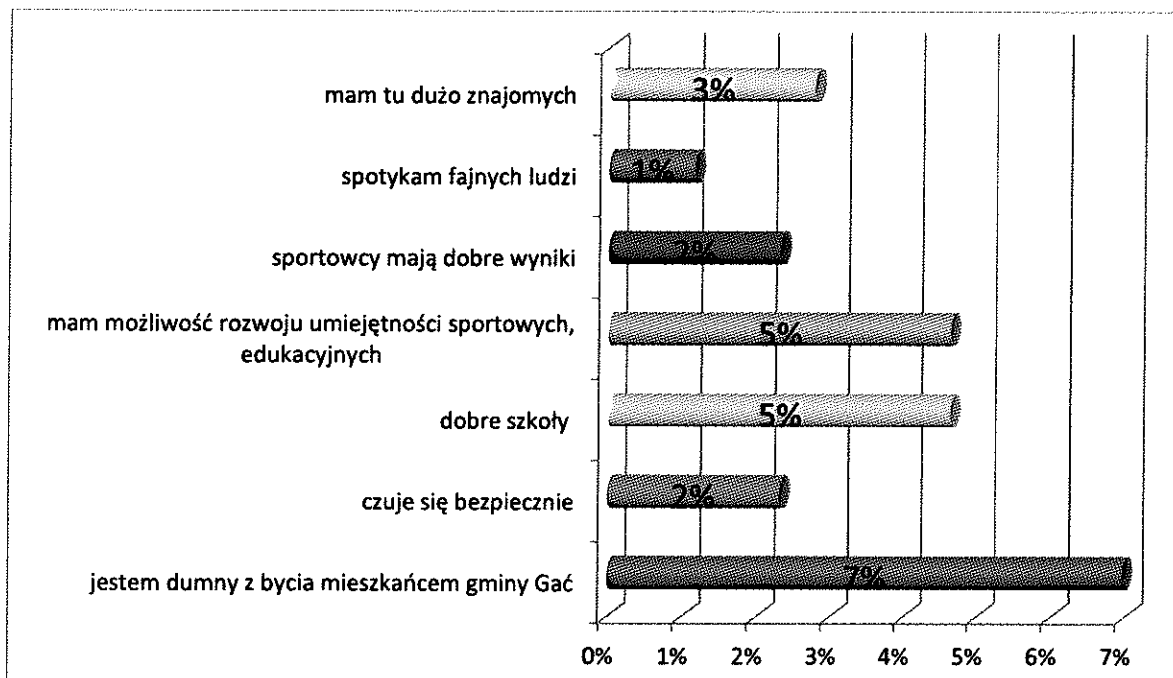
Rysunek 20. Odpowiedź na pytanie pierwsze - młodzież

Większość ankietowanych odpowiadała, że nie jest dumna z zamieszkania na terenie Gminy Gać, stosunek odpowiedzi w tym względzie wynosi 17 do 14.

Osoby, które odpowiedziały twierdząco przedstawiały następujące powody:

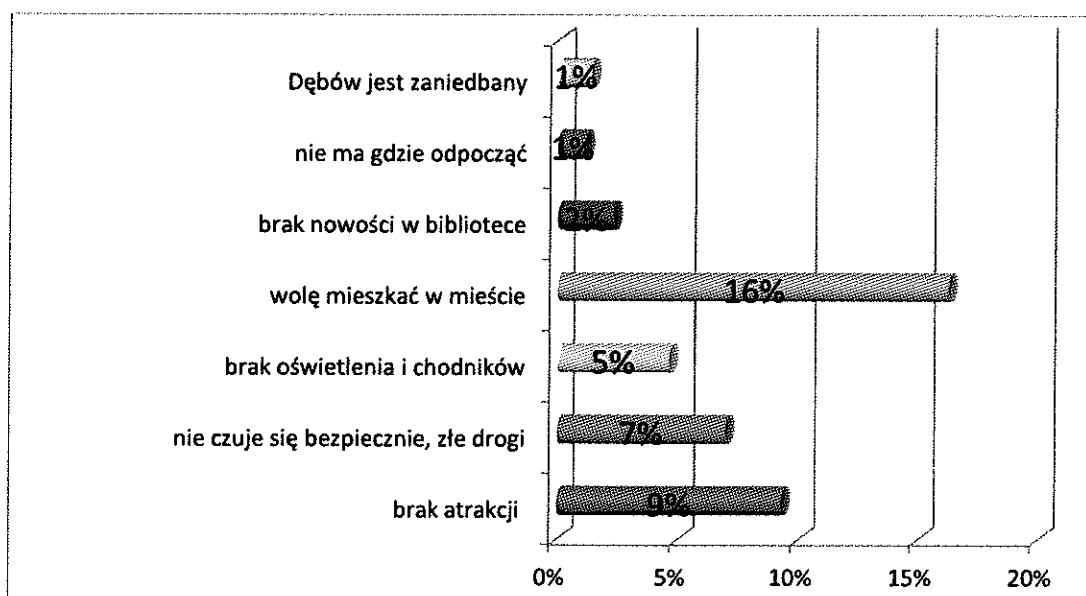
Rysunek 21. Odpowiedź na pytanie pierwsze - TAK

Najwięcej młodych ludzi wyraziło w tym pytaniu zadowolenie z bycia mieszkańcem gminy Gać, są z tego powodu zadowoleni i dumni. Twierdzą, że mają dobre szkoły, w których istnieją możliwość rozwoju swoich umiejętności sportowych i edukacyjnych. Kolejne najczęściej pojawiające się odpowiedzi to fakt posiadania przyjaciół, znajomych. Należy również zaznaczyć, że młodzi ludzie czują się bezpiecznie na terenie gminy.

Osoby, które wybrały odpowiedź „nie” tłumaczą ją następującymi powodami:

Rysunek 22. Odpowiedź na pytanie pierwsze - NIE

Większość osób, które nie czują się dumne z zamieszkiwania na terenie Gminy Gać wolałyby uczyć się w mieście lub w innej gminie, ponieważ twierdzą, że tam jest więcej atrakcji dla ludzi młodych, a miasto daje lepsze perspektywy rozwoju. Młodzież uważa, że jest mało bezpiecznych i oświetlonych chodników i narzekają na stan dróg w gminie.

Pytanie 2

Proszę podać, czym wyróżnia się gmina Gać na tle innych gmin w Polsce.

Większość osób młodych nie znalazła niczego wyróżniającego w gminie Gać, jednak osoby udzielające odpowiedzi na to pytanie wskazały na bogatą i ciekawą historię gminy, Uniwersytet Ludowy w Gaci, a także obecność żłobka.

Pytanie 3

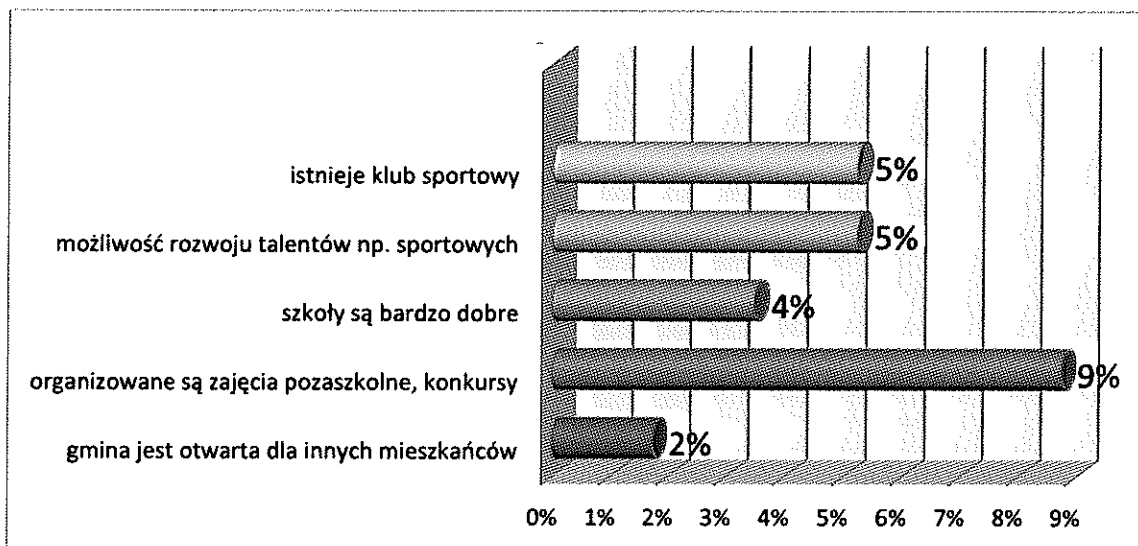
Czy młodzi ludzie mają w gminie Gać szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie?

45% osób udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 55% młodych ludzi nie widzi szans rozwoju w Gminie Gać.

Z odpowiedzi wynika, że młodzi ludzie mają największe szanse na rozwój w sporcie i bardzo cenią sobie zajęcia pozaszkolne, konkursy (5 odpowiedzi).

Osoby, które odpowiedziały „tak” podały następujące powody:

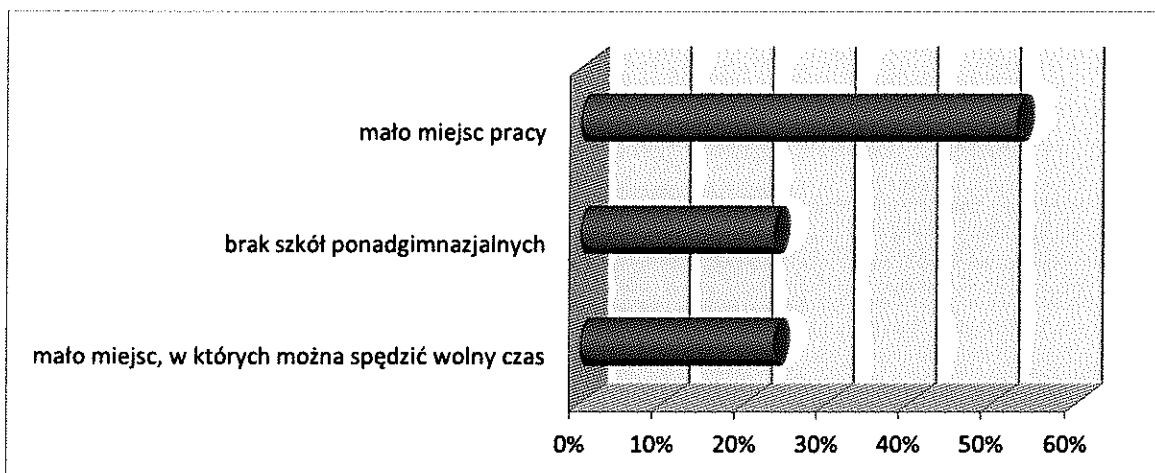
Rysunek 23. Odpowiedź na pytanie trzecie - TAK

Osoby, które odpowiadały „nie” często za powód swojej odpowiedzi podawały brak miejsc pracy (9 odpowiedzi), a także brak szkół wyższych. Padały również odpowiedzi, wg których młodzi ludzie uważają, że miasto daje lepsze perspektywy rozwoju niż gmina wiejska. Młodzież skarżyła się na mało miejsc, w których mogliby spędzać swój wolny czas i spotykać się ze znajomymi.

Osoby, które odpowiedziały „nie” uzasadniają swoją odpowiedź następująco:

Rysunek 24. Odpowiedź na pytanie trzecie - NIE

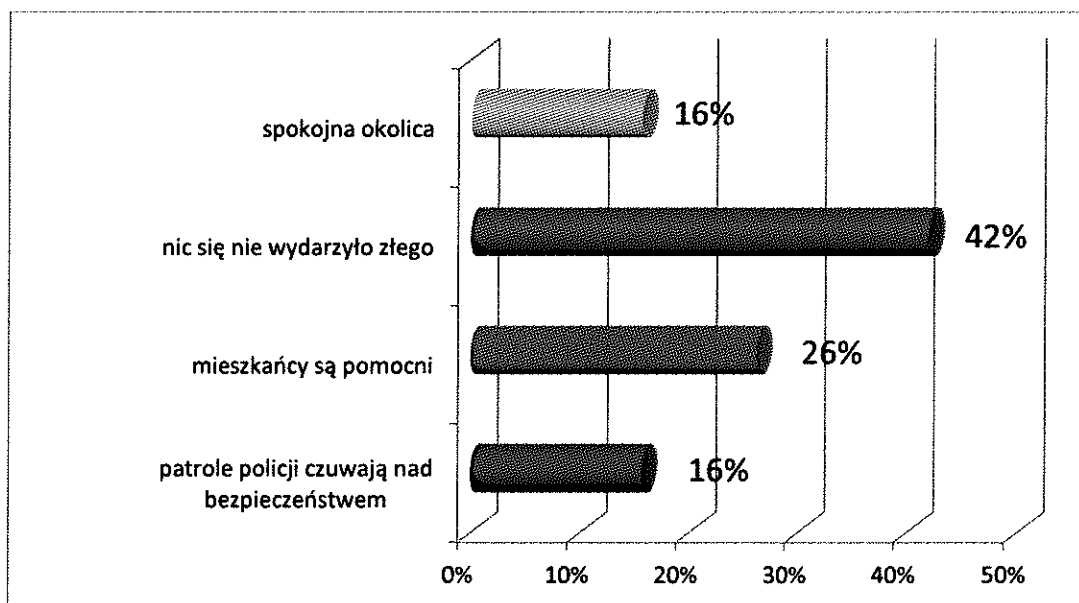
Pytanie 4

Czy czujesz się bezpiecznie w gminie Gać?

61% ankietowanych odpowiadało, że czują się bezpiecznie w gminie Gać, natomiast 39% odczuwa pewnego rodzaju zagrożenia.

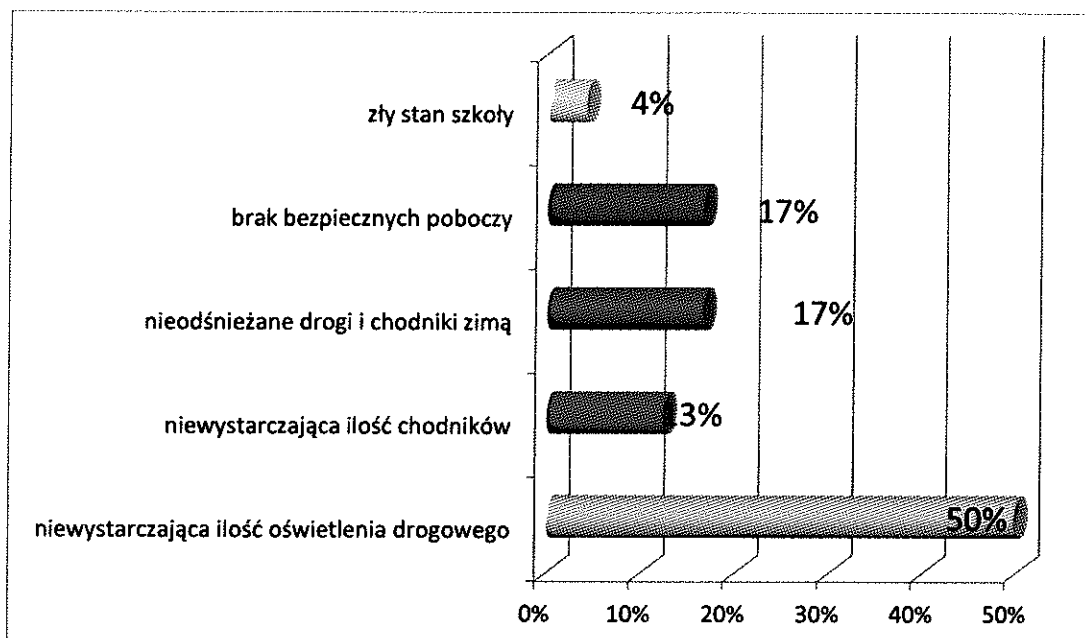
Ankietowani, czujący się bezpiecznie w gminie, podawali następujące powody

Rysunek 25. Odpowiedź na pytanie czwarte - TAK

Młodzież gminy Gać widzi następujące zagrożenia:

Rysunek 26. Odpowiedź na pytanie czwarte - NIE

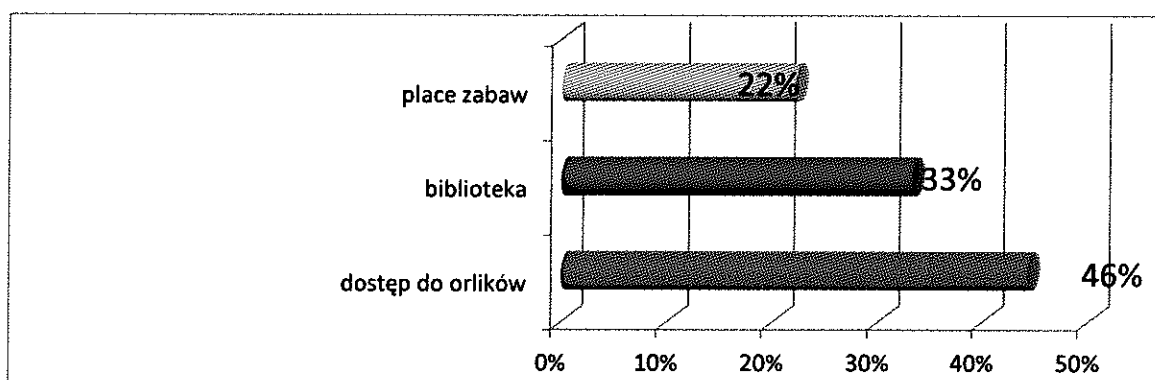
Pytanie 5

Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu w gminie Gać?

Aż 71% ankietowanych (22 odpowiedzi) nie widzi w ofercie gminy ciekawych miejsc do spędzania czasu wolnego, natomiast tylko 29% ankietowanych jest zadowolona z oferty spędzania wolnego czasu w gminie Gać.

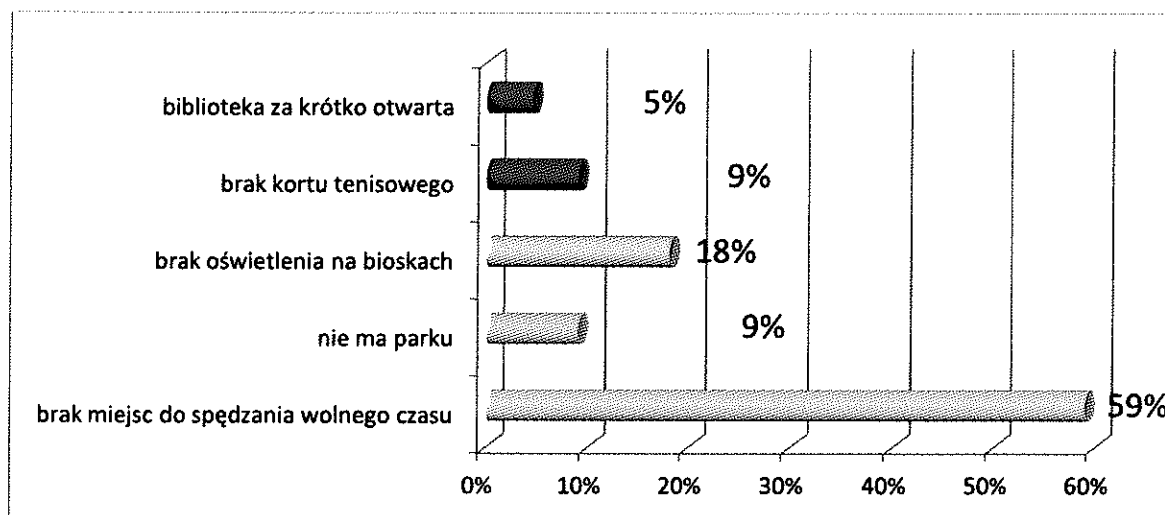
Młodzież odpowiadająca „tak” tłumaczy to następująco:

Rysunek 27. Odpowiedź na pytanie piąte - TAK

Młodzież odpowiadająca „nie” widzi następujące problemy:

Rysunek 28. Odpowiedź na pytanie piąte - NIE

Z odpowiedzi na powyższe pytanie wynika, że największą atrakcją dla młodzieży jest boisko sportowe, natomiast jest mała różnorodność pozostałych zajęć. Jeżeli ktoś nie jest zainteresowany sportem, odczuwa brak możliwości spędzania wolnego czasu. Młodzież zdecydowanie uważa, że jest mało miejsc, w których istnieje możliwość spotkania się ze znajomymi i poznania nowych osób.

Pytanie 6

O jakiej gminie marzysz? Co zmienićbyś/zmieniałabyś w Gminie Gać zasiadając w fotelu Wójta Gminy Gać?

Wśród odpowiedzi uczniowie najczęściej wymieniali względy bezpieczeństwa, takie jak bezpieczne, oświetlone drogi z chodnikami (6 odpowiedzi). Młodzież jest bardzo zainteresowana rozwojem własnych pasji i talentów, dlatego zależy im na stworzeniu miejsc, gdzie mogliby spędzać aktywnie i efektywnie swój wolny czas takich jak świetlice, warsztaty, boiska, skatepark czy też basen (14 odpowiedzi). Część osób odpowiadało o remoncie szkół i o sieci światłowodowej w gminie.

Pytanie 7

Jakie widzisz inne ważne problemy do rozwiązania w gminie Gać?

Problemy zgłaszane przez młodzież to głównie bezpieczeństwo drogowe – zły stan dróg, brak wyposażenia w chodniki i oświetlenie, a także problem z zarządzaniem w postaci braku odśnieżania uli (8 odpowiedzi). Pozostałymi odpowiedziami były: zły stan boisk sportowych, niewystarczająca jakość infrastrukturalna szkoły, bezrobocie, a także słaba sieć transportowa (po 2 odpowiedzi).

4.5. Analiza SWOT

SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. W naukach ekonomicznych jest stosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej organizacji (np. przedsiębiorstwa), analizy danego projektu, rozwiązania biznesowego itp.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych).

STRENGTHS (mocne strony gminy, które należy wykorzystać będą sprzyjać jej rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniające gminę w otoczeniu; są przewagą w stosunku do „konkurencji”).

WEAKNESSES (słabe strony gminy, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój gminy; mogą nimi być: brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, złej organizacji pracy lub brak innych zasobów).

OPPORTUNITIES (szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój gminy).

THREATS (zagrożenia – czynniki obecnie nieparaliżujące funkcjonowania gminy, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności gminy).

STRENGTHS	SILNE STRONY	Atuty	Zasoby gminy
WEAKNESSES	SŁABE STRONY	Wady/Słabości	Zasoby gminy
OPPORTUNITIES	SZANSE	Okazje/Możliwości	Otoczenie gminy
THREATS	ZAGROŻENIA	Trudności	Otoczenie gminy

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów gminy, która pozwala na identyfikację jego mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla gminy.

Poznanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Późniejsza ich konfrontacja z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia kierunków rozwoju. Analizę SWOT najlepiej przeprowadzić strukturalnie, analizując poszczególne czynniki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy.

4.5.1. Identyfikacja problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
STREFA SPOŁECZNA	<ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie władz gminy w sprawy społeczności lokalnej - kompetentni nauczyciele, posiadający dobry kontakt z młodzieżą, - młode społeczeństwo - świetnie wyposażona i prowadzona biblioteka, - dobry dostęp do pomocy społecznej - obniżenie się ilości osób korzystających z wsparcia GOPS, - spadek ilości popełnianych przestępstw 	<ul style="list-style-type: none"> - brak atrakcyjnych miejsc pracy, - wysoki poziom ubóstwa i osób korzystających z pomocy społecznej - pojawiające się na terenie gminy patologie społeczne - słabo rozwinięta strefa rekreacyjno-wypoczynkowa - niewystarczająca ilość mieszkań, - brak ścieżek rowerowych, - zaniedbane obiekty dziedzictwa kulturowego - emigracja młodych, wykształconych ludzi do dużych ośrodków miejskich i za granicę - spadek liczby ludności, - spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym , - wzrost ilości zgonów, - wzrost nasilenia w występowaniu problemów społecznych (coraz więcej problemów dotyka przeciętnego klienta GOPS) , - dominujące problemy społeczne (ubóstwo – bezrobocie – niepełnosprawność), - poziom aktywności lokalnej społeczności, - niski poziom wykształcenia mieszkańców, - brak perspektyw dla ludzi młodych. 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wykorzystania środków unijnych poprawiających jakość życia mieszkańców, - opracowanie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, - stworzenie miejsc integracji miejscowej ludności, jak świetlice, parki - zwiększenie aktywności mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej, - możliwość renowacji i wykorzystania dziedzictwa kulturowego do budowy marki Gminy Gać oraz podniesienia jej atrakcyjności turystycznej, kulturowej i inwestycyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak perspektyw zadowalającej i dobrze płatnej pracy, - dezintegracja społeczności lokalnej, będąca skutkiem przyśpieszonych procesów migracyjnych, - brak lub mała ilość miejsc integracji społecznej - duża konkurencja przy pozyskiwaniu dotacji - uciekanie się mieszkańców w stronę uzależnień - wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, - pogłębiający się niż demograficzny, - zanik organizacji zrzeszających mieszkańców wsi - powiększające się różnice w dochodach ludności, - pogarszająca się sytuacja materialna na wsi, rosnące ubóstwo związane z bezrobociem
STREFA GOSPODARCZA	<ul style="list-style-type: none"> - otwarcie ze stron władz gminy na rozwój przedsiębiorczości - spadek bezrobocia - brak uciążliwego przemysłu, - Gmina relatywnie rozwinięta gospodarczo (przewaga zatrudnienia w usługach), - możliwość rozwoju specjalistycznych gospodarstw rol- 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie zmusza ludzi do poszukiwania pracy poza obszarem gminy - uwarunkowania środowiskowe - powstanie i rozwój dużej liczby firm o specjalistycznym charakterze w sektorze usług - spadek dochodów własnych gminy (przewaga wydatków) - obniżenie się ilości osób prowadzących 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój małych przedsiębiorstw, - rozwojowi rolnictwa sprzyjają dogodne warunki geograficzne, dobre gleby oraz silne tradycje - możliwość pozyskania środków finansowych z UE, - rozwój turystyki i agroturystyki w krajach UE, - rozwój gospodarczy kraju, 	<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjność i konkurencyjność obszarów gospodarczych i innych regionów - negatywne tendencje demograficzne w regionie - powiększające się różnice w dochodach ludności, - słaba skuteczność centralnej polityki w zakresie obszarów wiejskich, - duża konkurencja

	<p>nych specjalizujących się produkcji ekologicznej,</p>	<p>działalność gospodarczą, - pomimo spadku bezrobocia wśród bezrobotnych przeważająca liczba osób, - panująca wśród społeczeństwa bieda,</p>	<p>- rozwój znaczenia energii odnawialnej, - wzrost popularności elastycznych form zatrudnienia, - zwiększenie akcji promujących Gminę, - napływ zewnętrznych inwestorów, - wzrost zainteresowania zdrową żywnością,</p>	<p>ze strony blisko położonych, - poziom bezrobocia w kraju - mało atrakcyjna oferta kredytowa dla małych i średnich przedsiębiorstw, - wysokie obciążenia podatkowe małych i średnich przedsiębiorstw,</p>
<p>STREFA PRZESTRZENNA</p>	<p>- niepowtarzalne walory krajobrazowe, - czyste środowisko, - duże obszary użytków zielonych, w większości należących do bardzo urodzajnych, - brak uciążliwego przemysłu na obszarze gminy pozwalająca na zaliczenie terenu do obszarów o bardzo wysokich parametrach określających czystość powietrza - brak parków narodowych lub krajobrazowych</p>	<p>- niska jakość terenów publicznych, - niewystarczająca ilość miejsc parkingowych w strategicznych częściach gminy - brak udokumentowanych oraz zarejestrowanych złóż surowców mineralnych - zła jakość dróg i braki w przydatności komunikacyjnych, - problem zanieczyszczeń odpadami, - niewystarczająca infrastruktura zdrowotna, - brak potencjału turystycznego - połączenia komunikacyjne, - stan zabytków,</p>	<p>- wykonanie instalacji sanitarnej poprawiającej stan środowiska, - zagospodarowanie terenów zielonych, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych,</p>	<p>- odpływ przedsiębiorczości i wykształconych ludzi z gminy, - konieczność poniesienia nakładów na wypromowanie walorów turystycznych gminy - trudność w otrzymaniu dotacji na przeprowadzenie kosztownych inwestycji związanych z modernizacją dróg, sieci wodociągowej i instalacji sanitarnej - niewielkie zainteresowanie turystyką - jakość dróg ponad lokalnych</p>

5. Delimitacja obszaru kryzysowego i obszaru rewitalizacji

5.1. Charakterystyka obszaru kryzysowego

Definicja obszaru zdegradowanego została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (z dnia 03.07.2015 r.). Zgodnie z tym dokumentem obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów³.

W kontekście powyższej definicji bardzo istotne jest zdefiniowanie stanu kryzysowego. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W badanych obszarach występuje koncentracja negatywnych zjawisk takich jak:

- Degradacja techniczna budynków i budowli (w ramach analizy technicznej) lub
- Zniszczenie lub nieodpowiednie wykorzystanie przestrzeni publicznej (w ramach analizy przestrzenno-funkcjonalnej).
- Wysoki poziom bezrobocia wykazujący niekorzystne tendencje wzrostowe, w tym długotrwałe bezrobocie;
- Wyludnienie obszaru;
- Niekorzystna struktura demograficzna tj. niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;

³ Do analogicznych wniosków prowadzą zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

- Występowanie problemów społecznych, w tym alkoholizmu, bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwałej choroby, niepełno sprawności, potrzeby ochrony macierzyństwa, przemocy w rodzinie, ubóstwa, wiodzietności;
- Nasilenie zjawisk zagrażających bezpieczeństwu;
- Bariery w rozwoju gospodarczym gminy (jest to problem zdefiniowany dla całego gminy, niemniej jednak jego oddziaływanie na tereny rewitalizacji jest bardzo duże z uwagi na wysoki poziom bezrobocia);
- Występowanie obiektów wymagających generalnego remontu;
- Występowanie zabudowy wymagającej uporządkowania lub uzupełnienia;
- Przestrzeń publiczna, tereny zieleni, rekreacji i wypoczynku wymagające budowy, uzupełnienia lub odnowy;
- Niski poziom jakości dróg;

5.2. Delimitacja obszaru kryzysowego

Wskaźniki zostały skalkulowane w taki sposób, aby możliwe było rozróżnienie intensywności nasilenia danego zjawiska negatywnego. W celu zapewnienia porównywalności poszczególnych wskaźników dokonano ich standaryzacji. Standaryzacja jest rodzajem normalizacji zmiennej losowej, w wyniku której zmienna uzyskuje średnią wartość oczekiwaną zero i odchylenie standardowe jeden (w dalszej części analizy podajemy zastosowane przez nas wzory). Należy podkreślić, że wartości dodatnie zidentyfikowanych wskaźników oznaczają sytuację negatywną, natomiast ujemne sytuację pozytywną. Dodatkowo zróżnicowanie wartości danego wskaźnika wystandaryzowanego odzwierciedla odpowiednia wizualizacja. W celu prawidłowego zsumowania, w przypadku wskaźników o charakterze pozytywnym (tj. takich w przypadku, których ich wysoka wartość jest korzystna z punktu widzenia ocenianego zjawiska) - nadano im wartość ujemną mnożąc przez - 1. Im wyższa wartość wskaźnika tym bardziej niekorzystna jest sytuacja na analizowanym obszarze gminy. Wartości ujemne oznaczają sytuację korzystną.

Wzory zastosowane w analizie:

Wzór na standaryzację wskaźników:

$$Z = \frac{x - \mu}{\sigma}$$

,gdzie x oznacza obserwowaną zmienną, μ oznacza wartość oczekiwaną (średnią dla obserwowanej populacji zmiennych) oraz σ oznacza odchylenie standardowe populacji.

Wzór na obliczanie odchylenia standardowego populacji:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X - \bar{\mu})^2}{N}}$$

, gdzie $\bar{\mu}$ oznacza wartość oczekiwaną, X oznacza kolejną obserwację w populacji oraz N liczbę osób w populacji.

Z punktu widzenia delimitacji obszarów zdegradowanych najważniejsze są wskaźniki z grupy wskaźników obciążenia społecznego tj. wskaźnik obciążenia demograficznego, wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej, wskaźnik liczby organizacji

pozarządowych, wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym. Pozostałe wskaźniki tj. prowadzenia działalności gospodarczej miały znaczenie pomocnicze w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych. Dla ww. kategorii obliczono wskaźniki sumaryczne będące prostą sumą wartości wskaźników wchodzących w każdą z głównych kategorii. Finalnie na bazie sumarycznych wskaźników obliczonych dla poszczególnych kategorii wskaźników obliczono jeden całkowity wskaźnik sumaryczny.

Sumarycznemu wskaźnikowi obciążenia społecznego nadano wagę równą 0,7; natomiast wskaźnikowi prowadzenia działalności gospodarczej 0,1. Zastosowanie takiej metodologii gwarantuje, że obszary charakteryzujące się wysoką wartością wskaźnika sumarycznego będą jednocześnie tymi obszarami, na terenie których występują duże nasilenie negatywnych zjawisk społecznych.

Obszar zdegradowany obejmuje obszar określony granicami administracyjnymi Gminy Gać z wyłączeniem obszarów leśnych. Wynika to z faktu, że dla wszystkich analizowanych miejscowości występują wskaźniki negatywne, zarówno w sferze społecznej jak i gospodarczej. Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji wskazują, że dany obszar może być sklasyfikowany jako obszar zdegradowany wykazując negatywną wartość w co najmniej jednej sferze.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r., **obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.** Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

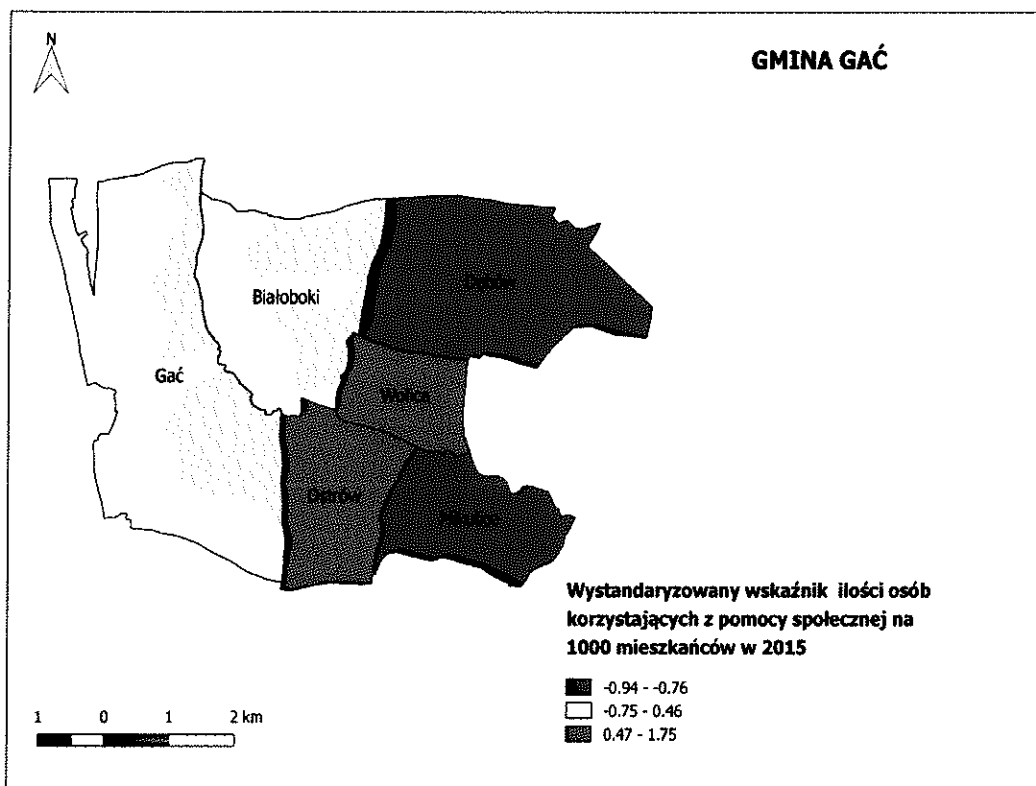
Biorąc pod uwagę fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje tereny Gminy Gać najsilniej zdegradowane pod względem współwystępowania problemów społecznych, gospodarczych i technicznych, a więc najbardziej wymagające kompleksowej interwencji wyznacza się obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o wyznaczone wskaźniki oraz układu przestrzennego Gminy Gać. Uwzględniono przede wszystkim obszary zamieszkałe, gdyż głównym celem rewitalizacji jest poprawa jakości życia społeczności lokalnej.

Obszar rewitalizacji stanowi 13,06% powierzchni Gminy Gać i jest zamieszkały przez 11,64% ludności.

Obszary zdegradowany i rewitalizowany zostały wyznaczone na podstawie poniższych wskaźników:

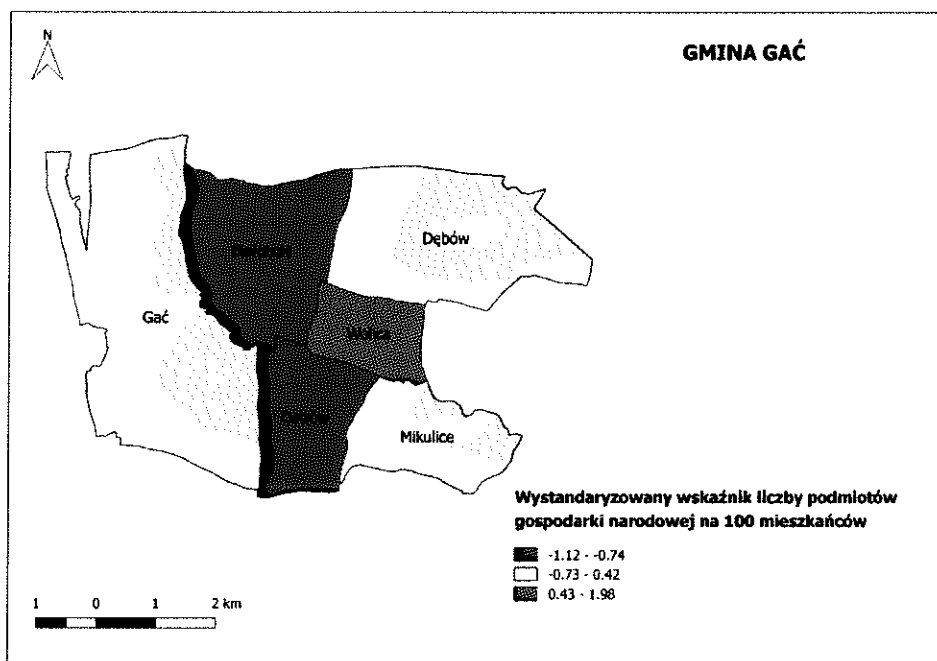
Mapa 2. Wystandaryzowany wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy wskaźnik korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gać jest na terenie Wolicy oraz Ostrowa i wynosi on 1.75. Najniższy wskaźnik natomiast odnotowano w miejscowości Dębów i Mikulice wynosi on -0.76.

Mapa 3. Wystandaryzowany wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców

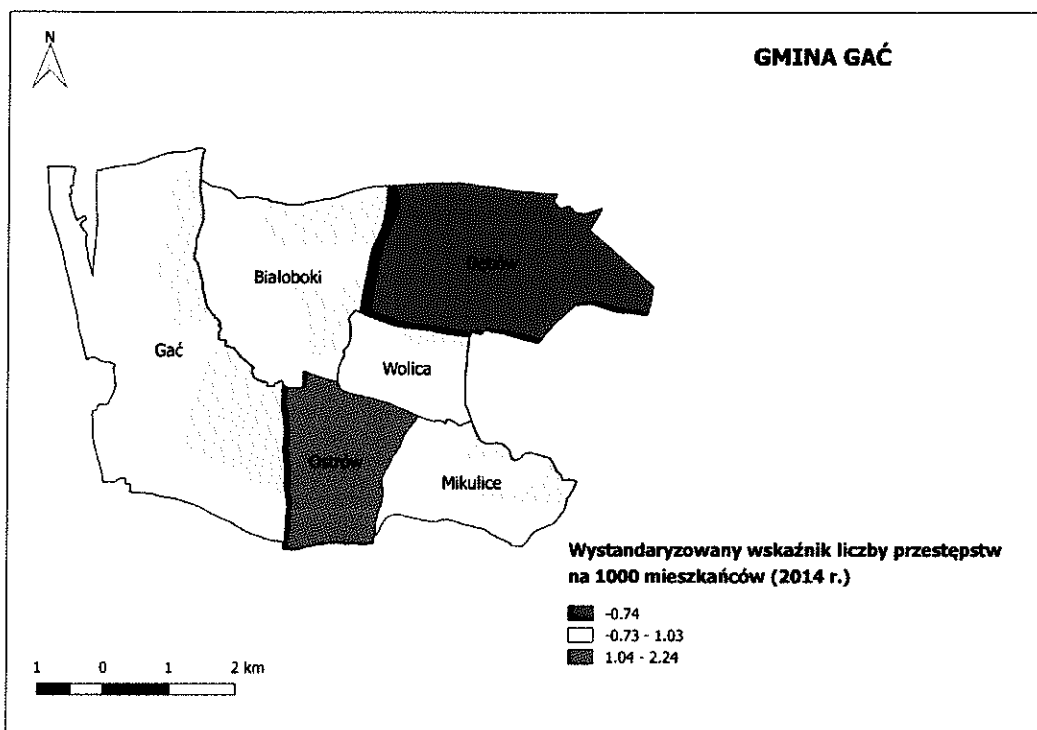

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy wskaźnik liczb podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców, wynoszący 1.98 odnotowano w miejscowości Wolica. Najniższy natomiast, wynoszący - 0.74 odnotowano w miejscowościach Białoboki oraz Ostrów.

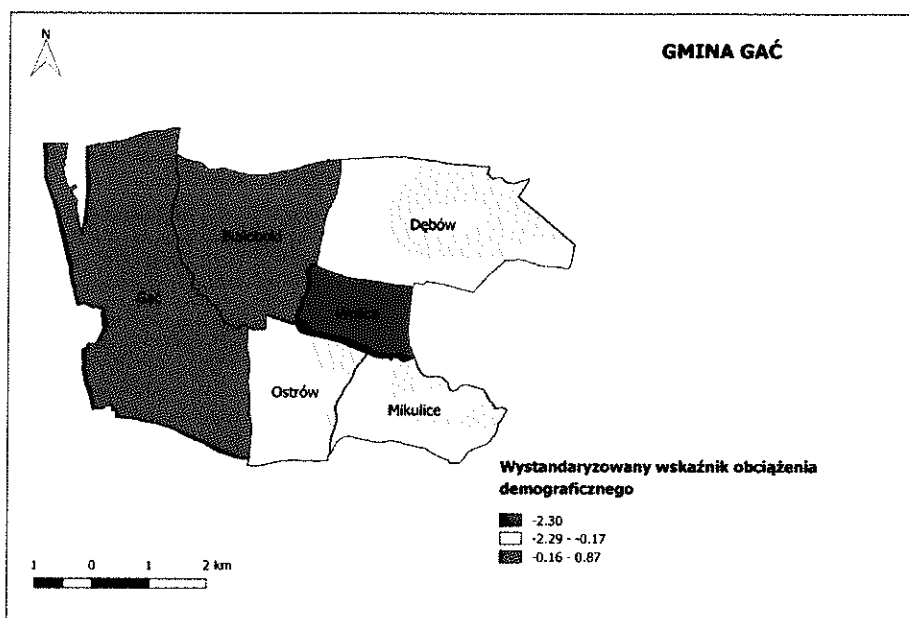
Mapa 4. Wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy wskaźnik liczby przestępstw, wynoszący 2.24 odnotowano w Ostrowie, natomiast najniższy, wynoszący -0.74, odnotowano w miejscowości Dębów.

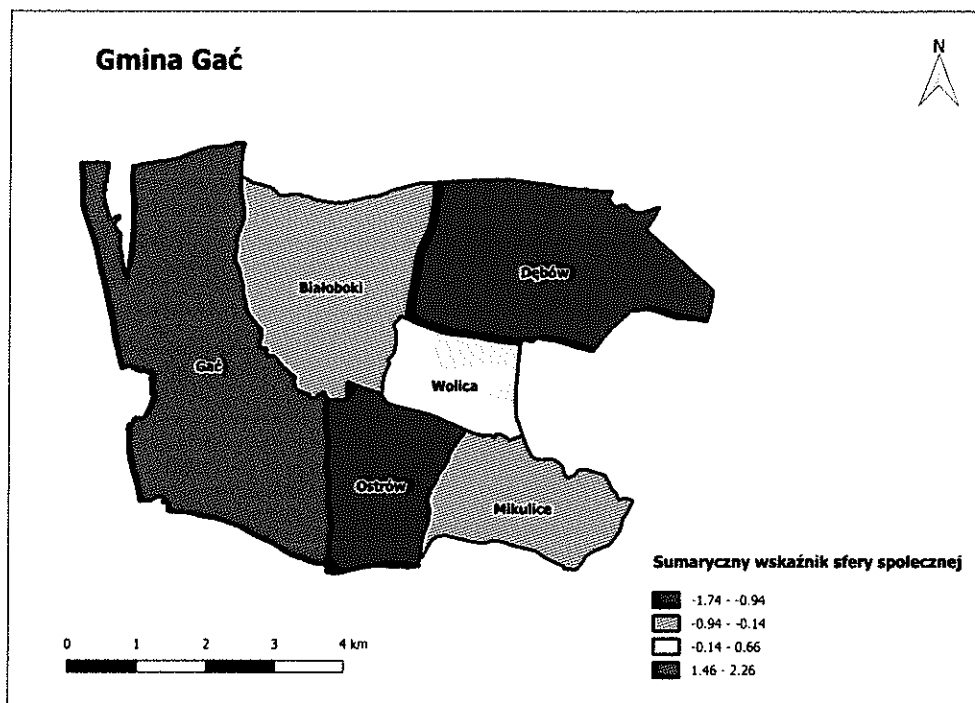
Mapa 5. Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego, wynoszący 0.87, odnotowano w Gaci. W miejscowości Białoboki, wskaźnik ten wyniósł 0.14. Natomiast najniższy wskaźnik obciążenia demograficznego odnotowany został w miejscowości Wolica i wynosi on -2.30.

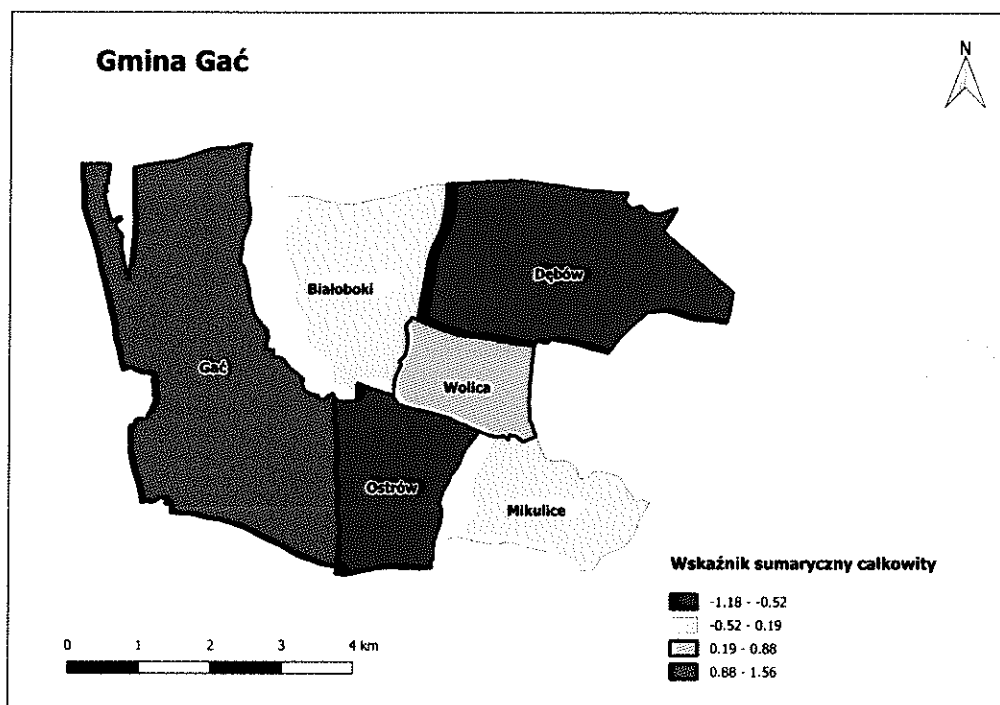
Mapa 6. Sumaryczny wskaźnik sfery społecznej

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy sumaryczny wskaźnik sfery społecznej, wynoszący 2,26, odnotowano w Gaci, natomiast najniższy, wynoszący -1.74, odnotowano w miejscowości Dębów.

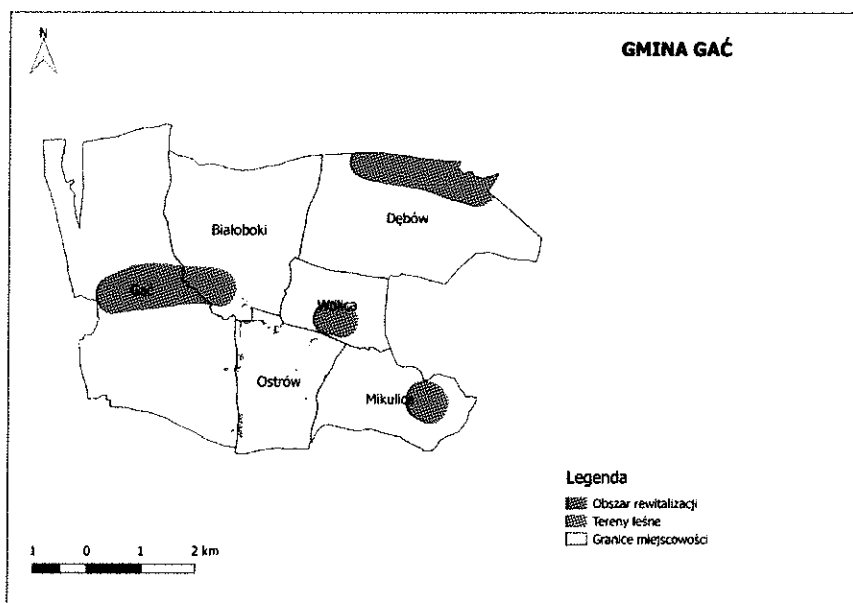
Mapa 7. Wskaźnik sumaryczny całkowity

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy wskaźnik sumaryczny całkowity odnotowano w miejscowości Gać (1.56) oraz w Wolicy (0.24), natomiast najniższy, wynoszący -1.18, odnotowano w miejscowości Białoboki.

Mapa 8. Obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

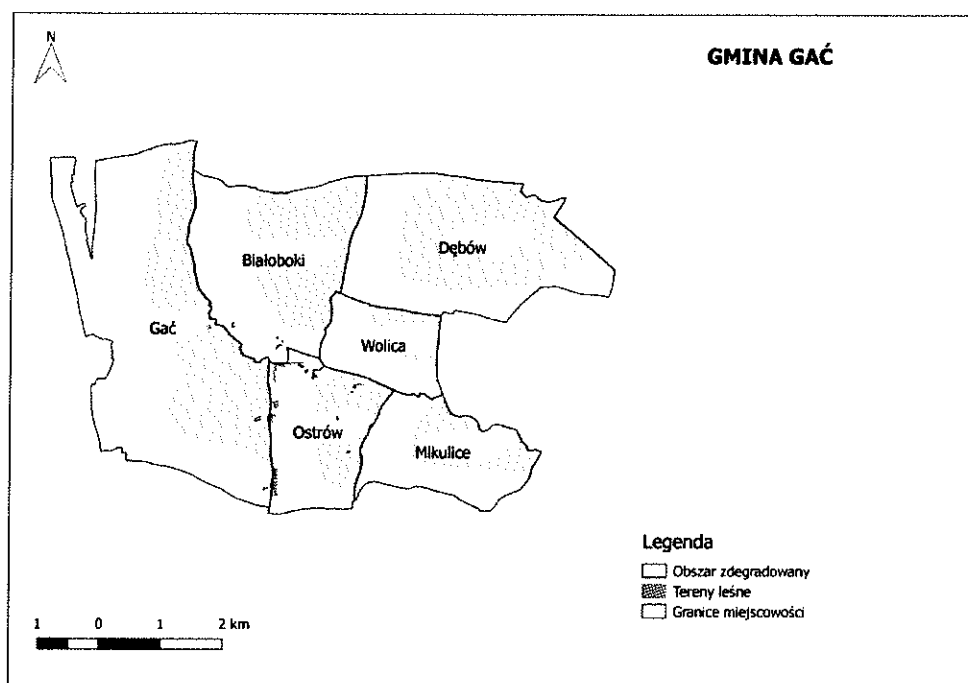
Kolorem czerwonym oznaczony jest obszar rewitalizacji i podzielony jest na podobszary. W tabeli poniżej opisana jest powierzchnia rewitalizacji oraz ludność zamieszkała na terenach rewitalizowanych.

Tabela 12. Dane dotyczące obszarów rewitalizacji

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Powierzchnia [km ²]	Rewitalizacji (bufor) QGIS [km ²]	Gęstość zaludnienia	ludność na obszarze rewitalizacji	% pow gminy	% ludności gminy
Białoboki	694	6,39	0,512	108,6	55,6	1,42%	1,20%
Dębów	1240	7,62	1,470	162,7	239,3	4,09%	5,17%
Gać	1546	12,18	1,331	126,9	169,0	3,70%	3,65%
Mikulice	513	3,62	0,481	141,7	68,2	1,34%	1,47%
Wolica	244	2,37	0,441	103,0	45,4	1,23%	0,98%
GMINA GAĆ	4629	35,97	4,236	128,7	577,5	11,78%	12,48%

Źródło: Opracowanie własne

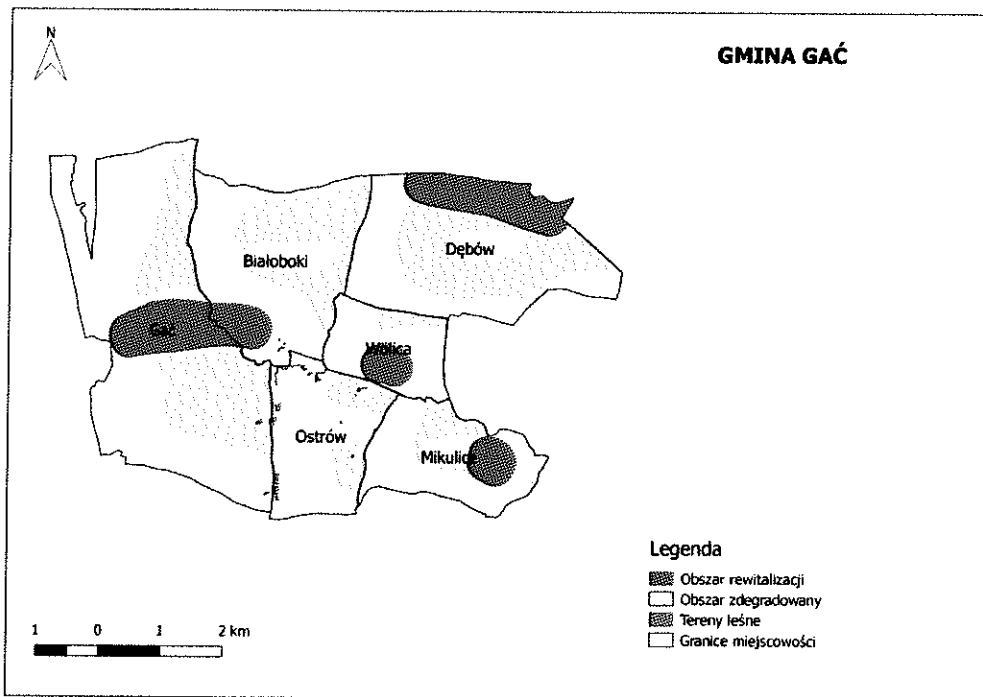
Mapa 9. Obszar zdegradowany

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany zaznaczony jest kolorem jasnożółtym i obejmuje całą gminę, 6 miejscowości: Gać, Ostrów, Wolica, Dębów, Białoboki oraz Mikulice z wyłączeniem terenów leśnych.

Mapa 10. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Wskaźnik sumaryczny – całkowity

Tabela 13. Wskaźnik sumaryczny – całkowity

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Wskaźnik sumaryczny			Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego	WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	
			Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego	Wystandaryzowany wskaźnik silniczo-energetyczny (energia elektryczna i ciepła) na 1000 mieszkańców w 2015	Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia społecznego (średnia liczba mieszkańców w wieku 0-14 lat)		Wystandaryzowany wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	Wskaźnik sumaryczny (Całkowity)
1	Gać	1546	2,27	0,17	1,22	2,26	-0,17	1,56
2	Dębów	1240	-0,17	-0,04	-0,64	-1,74	0,42	-1,18
3	Białoboki	694	0,14	0,46	-1,13	-0,53	-0,24	-0,45
4	Ostrów	302	-1,08	1,40	-1,01	-1,29	-1,12	-1,02
5	Mikulica	513	-0,35	-0,76	0,32	-0,79	0,42	-0,51
6	Wołcza	244	1,28	1,73	0,61	0,06	1,09	0,24
GMINA GAĆ		4629						

Źródło: Opracowanie własne

5.3. Mapa zasadnicza z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami

Mapa 11. Mapa zasadnicza z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami

Obszar rewitalizacji:

Obszar do rewitalizacji cechujący się szczególnie koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji zostaje wyznaczony na następującym obszarze składającym się z 4 podobszarów.

Podobszar 1 – Miejscowość Gać i Białoboki – jest to obszar, w którym stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej jest niezadowalający, mieszkańcy skarżą się, iż mają utrudnioną możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu. Stworzenie obiektu sportowego będzie stanowił silny bodziec do wzrostu atrakcyjności miejscowości pod względem przestrzennym, ale przede wszystkim umożliwi wzrost aktywności fizycznej wśród mieszkańców i stworzy bazę do integracji społecznej. Dzięki temu zadaniu nastąpi rozwój organizacji imprez sportowych zraszających społeczność w szerokim spectrum wiekowym. Realizacja inwestycji umożliwi uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym oraz stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników.

Poza tym, inwestycje w obiekty kultury będzie czynnikiem polepszającym jakość życia kulturalnego, artystycznego wśród mieszkańców. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy stanu infrastruktury technicznej, wspierania inicjatyw mających na celu wzmocnienie więzi społecznych czy też promowania potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy.

Podobszar 2 – Dębów – Na podobszarze rewitalizacji planowane jest stworzenie całodobowego domu opieki dla seniorów. Realizacja tego zadania przyczyni się do rozwoju oferty kulturalnej i rekreacyjnej, wesprze inicjatywy mające na celu wzmocnienie więzi społecznych, będzie przeciwdziałać wykluczeniom społecznym. Nastąpi również poprawa infrastruktury technicznej. Inwestycje w odnowę obiektów ochrony zdrowia stanowić będzie bodziec do podniesienia standardów medycznych w miejscowości, umożliwi wszechstronny rozwój społeczny oraz stanie się kolejnym z czynników zwiększających atrakcyjności obszaru. Innym istotnym zadaniem rewitalizacyjnym będzie modernizacja obiektu sportowego, która przyczyni się do rozwoju oferty możliwości spędzania wolnego czasu. Planowane działania będzie też w skuteczny sposób eliminować zachowania patologiczne. Wszystkie przedstawione działania rewitalizacyjne pomogą uporządkować przestrzeń publiczną pod kątem funkcjonalnym i estetycznym.

Podobszar 3 – Wolica – Społeczność miejscowości Wolica skarży się na słabą infrastrukturę rekreacyjną w ich otoczeniu. W związku z tym działania rewitalizacyjne, polegające między innymi na budowie obiektu sportowego stanowić będą czynnik do aktywizacji obywateli, propagowania zdrowego stylu życia i wzrostu świadomości z tym związanej. Rewitalizacja przyczyni się także do poprawy integracji społecznej wśród mieszkańców.

Podobszar 4 – Mikulice – Rewitalizacja na wskazanym podobszarze polegać będzie na modernizacji parku, która przyczyni się do możliwości kulturalnego spędzania wolnego czasu oraz rozwoju integracji społecznej. Zadania inwestycyjne są ukierunkowane również na sferę środowiskową. Rozbudowa oczyszczalni ścieków spowoduje poprawę infrastruktury technicznej, a także zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.

Problemy wymieniane powyżej wykazują potrzebę stworzenia kompleksowego podejścia do kwestii trwałej peryferyzacji obszarów i marginalizacji dużych grup mieszkańców zdegradowanych społecznie i ekonomicznie sołectw poprzez działania inspirujące rozwój no-

wych funkcji obszarów problemowych oraz przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno-gospodarczych.

Wybór obszarów rewitalizacji na obszarze zdegradowanym jest zgodny z zasadą koncentracji programu rewitalizacji, w szczególności koncentracji terytorialnej gdyż wszystkie podobszary pozwalają na skupienie działań rewitalizacyjnych, co przyniesie trwałe i realne zmiany na wyznaczonym obszarze oraz wpłynie na wzrost jakości mieszkańców całej gminy.

5.4. Powiązanie wartości referencyjnych obszaru rewitalizacji ze średnimi wartościami referencyjnymi

Dane dotyczące wartości referencyjnych zostały porównane dla całego obszaru rewitalizacji. Wybrano reprezentatywne wskaźniki w danych sferach życia. Poszczególne wskaźniki zostały przedstawione poniżej:

Tabela 14. Porównanie z wartościami referencyjnymi

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	>10,2%	10,46%
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób	>6,1	7,68
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób	<5,5	2,10
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	<0,07	-0,003

Źródło: Opracowanie własne

Wizja

6.2. Misja rewitalizacji Gminy Gać

MISJA

Wsparcie równomiernego rozwoju we wszystkich obszarach gminy, jednocześnie zachowując równowagę pomiędzy aktywnością gospodarczą mieszkańców, a ochroną środowiska naturalnego oraz dóbr dziedzictwa kulturowego. Służyć temu winny zintegrowane działania władz Gminy Gać, interesariuszy LPR, liderów opinii publicznej i mieszkańców, połączone z akumulacją kapitału publicznego i prywatnego, wspartego funduszami zewnętrznymi.

DEKLARACJA MISJI

Szeroka współpraca poprzez partnerstwo wszystkich partnerów publicznych i komercyjnych oraz interesariuszy w budowaniu, kreowaniu i osiągnięciu założonych celów. Cele zmierzać będą do budowania obrazu Gminy Gać, jako otwartej, dbającej o środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe, oraz transparentnej w stosunku do potrzeb i oczekiwań jej mieszkańców, poprzez partnerstwo, współpracę i szeroką konsolidację wszystkich partnerów oraz interesariuszy.

6.3. Cele rewitalizacji

Głównym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać jest podniesienie atrakcyjności Gminy Gać, jako miejsca zamieszkania i pracy oraz atrakcji turystycznej, ożywienie społeczne i gospodarcze zdegradowanego obszaru połączone z podniesieniem atrakcyjności przestrzeni gminnej dla turystów i inwestorów.

- o Poprawa warunków życia mieszkańców gminy w sferze bytowej, środowiskowej oraz społecznej.
- o Nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji.
- o Promocja przedsiębiorczości;
- o Wsparcie integracji społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej.
- o Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wdrażania OZE.
- o Promocja marki i wizerunku Gminy Gać poprzez organizację imprez kulturalnych o charakterze wizerunkowym.
- o Poprawę jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki;
- o Promocję przedsiębiorczości;
- o Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie włączenia społecznego, walkę z ubóstwem, aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską i poprawę zatrudnienia;
- o Stworzenie miejsc potrzebnych, atrakcyjnych dla mieszkańców i odwiedzających;
- o Rozwój zasobów ludzkich w celu redukcji patologii społecznych oraz dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców Gminy Gać.

Tabela 15. Cele i kierunki działań LPR

Sfera procesu re-witalizacji	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. Sfera społeczna	1.1. Aktywne i nowoczesne społeczeństwo	1.1.1. Rozwój oferty kulturalnej 1.1.2. Rozwój oferty rekreacyjnej 1.1.3. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie więzi społecznych 1.1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
	1.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	1.2.1. Eliminacja zachowań patologicznych
	1.3. Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy	1.3.1. Poprawa warunków i jakości edukacji i sportu 1.3.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego
2. Sfera techniczna	2.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy	2.1.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej
3. Sfera przestrzenno-	3.1. Wykorzystanie lokalnych	3.1.1. Ochrona i udostępnienie

funkcjonalna	zasobów kulturalnych, przyrodniczych i historycznych	nie dziedzictwa kulturalnego 3.1.2. Ochrona i udostępnienie dziedzictwa historycznego 3.1.3. Ochrona i udostępnienie dziedzictwa przyrodniczego
	3.2. Kreowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	3.2.1. Uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym 3.2.2. Stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników
4. Sfera gospodarcza	4.1. Wykorzystanie walorów Gminy dla jej rozwoju gospodarczego	4.1.1. Promowanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy
5. Sfera środowiskowa	5.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego	5.1.1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń

Źródło: Opracowanie własne

6.4. Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym

Realizacje działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu całej Gminy Gać.

Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Dotyczy to w szczególności następujących działań:

1. Budowa kanalizacji sanitarnych, wpływających na jakość życia oraz środowisko.
2. Budowa świetlic, mających zaspokoić potrzeby społeczne mieszkańców.
3. Zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni na cele publiczne, społeczne oraz rekreacyjno-wypoczynkowe (np. place, skwery, parki);

W ramach wskazanych powyżej typów projektów (wyłącznie jako element projektu) możliwa jest:

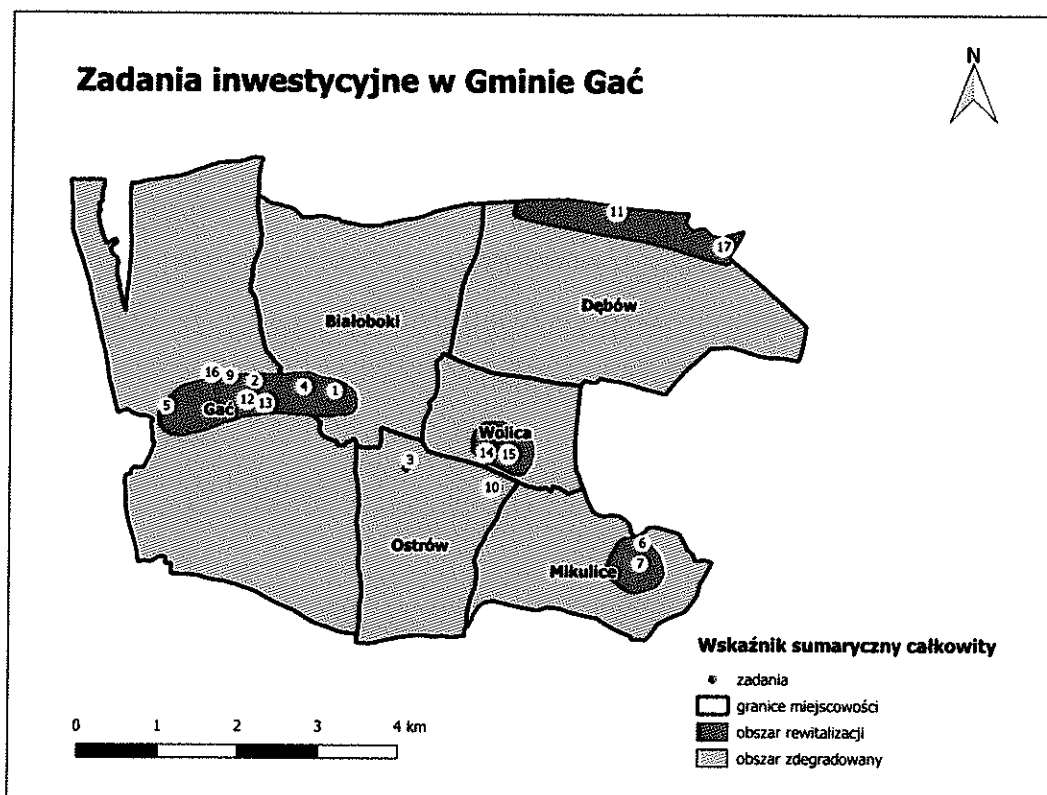
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (np. sieci i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych, elektrycznych, telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu rewitalizowanym obiektom i terenom do podstawowych usług komunalnych – w wysokości nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych projektu;
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów – w wysokości nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług,

turystyki, rekreacji, kultury, oświaty. Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Gać w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie.

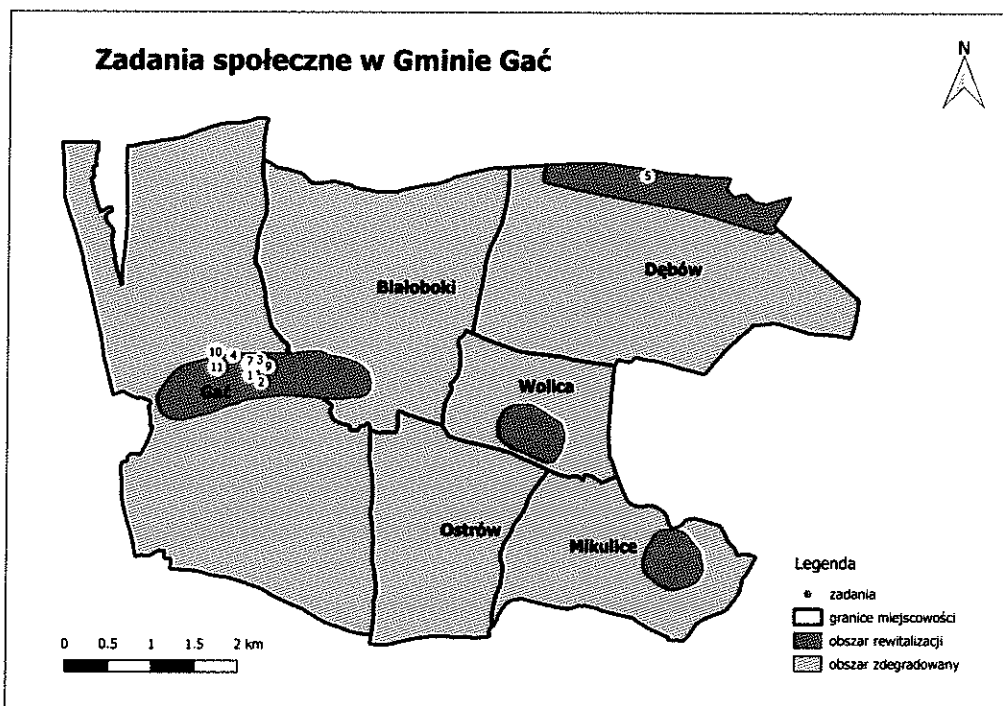
Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej na szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności. Poszczególne zadania przyczynią się do oddziaływania na cały obszar rewitalizacji, jak również na obszar gminy we wszystkich pięciu sferach wskazanych w ustawie o rewitalizacji (społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej).

Mapa 12. Lokalizacja zadań inwestycyjnych w Gminie Gać

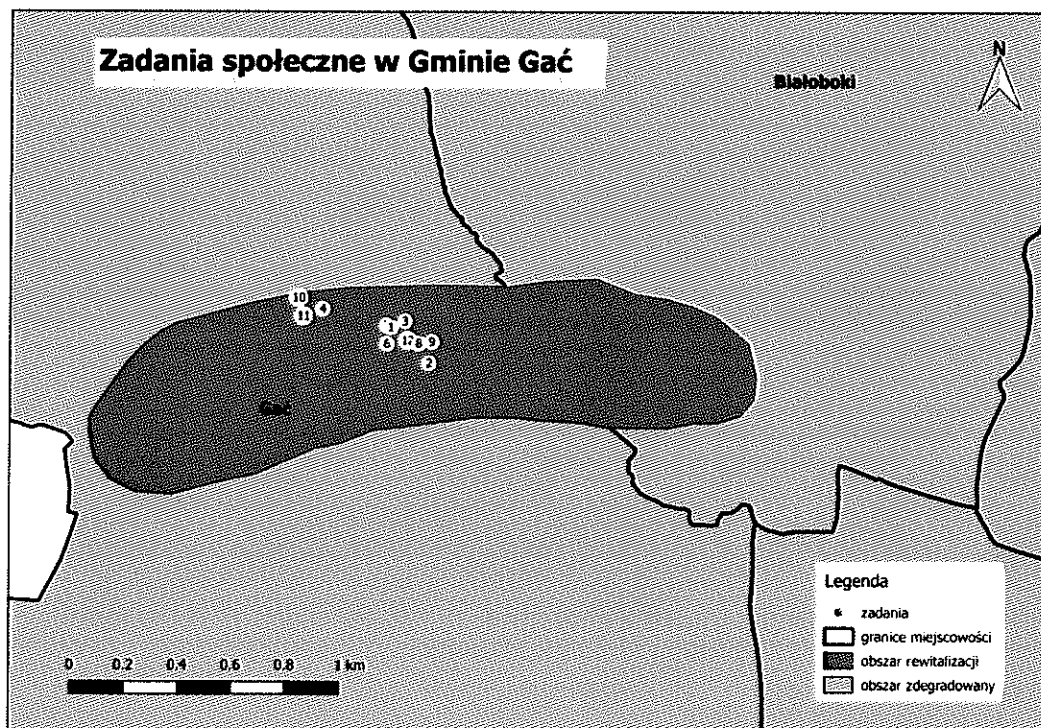
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 13. Lokalizacja zadań społecznych w Gminie Gać

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 14. Lokalizacja zadań społecznych w miejscowości Gać

Źródło: Opracowanie własne

6.5. Komplementarność działań rewitalizacyjnych

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych, łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest, jako całościowa przestrzeń. Komplementarność przestrzenna w **Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023** została zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji, bądź w bezpośrednim sąsiedztwie lub na obszarze zdegradowanym i są ściśle powiązane z obszarem rewitalizacji. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru, całej gminy jak i regionu.

Zaplanowane działania nie będą skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary i nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie, a wręcz przeciwnie spowodują rozwiązanie lub przynajmniej ograniczenie negatywnych zjawisk występujących na całym obszarze rewitalizacji Gminy Gać. Zaplanowane do realizacji zadania podstawowe oraz pozostałe przedsięwzięcia będą się wzajemnie dopełniały, aby w jak największym stopniu osiągnąć cele rewitalizacyjne.

Z odnowionych przestrzeni publicznych, na których odbywać się będą imprezy kulturalne, korzystać będą wszyscy mieszkańcy Gminy Gać, w związku z czym oddziaływanie programu nie zamknie się w obszarze rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

W **Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023** zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane z renowacją bądź przebudową zniszczonych budynków użyteczności publicznej zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym oraz aktywizującym mieszkańców Gminy Gać).

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne, będą wzajemnie się dopełniały tematycznie, co sprawi, że Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gać będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach. Zadania związane z rozbudową lub modernizacją przestrzeni publicznej służyć będą, zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładu przestrzennego, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza także konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkować będzie lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenie rewitalizacji odpowiada Urząd Gminy w Gaci w ramach swoich struktur, przy czym należy zaznaczyć,

iz rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy. Gmina Gać pełniła będzie rolę zarządczą i wykonawczą projektu. System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023 został zaprojektowany w taki sposób, aby możliwe było efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań ujętych w programie rewitalizacji będzie przede wszystkim Gmina Gać, która będzie wspomagana przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania

Zadania, które zostały wprowadzone do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się łączą i uzupełniają, w tym: EFRR, FS, EFS, środki publiczne. Dodatkowo, projekty zapisane w dokumencie umożliwiają włączenie środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

6.6. Zadania inwestycyjne

Tabela 16. Zadania inwestycyjne

ZADANIA INWESTYCYJNE GMINY GAĆ DO REALIZACJI W LATACH 2017-2023												
Lp.	Tytuł zadania inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Localizacja, miejsce realizacji zadania inwestycyjnego	Łączny koszt zadania inwestycyjnego	Przewidywany harmonogram realizacji zadania inwestycyjnego	Uzasadnienie wyboru sposobu realizacji zadania	Rezultaty realizacji przedsięwzięcia bez wystąpienia negatywnego wpływu jakiegoś dobowca	Przewidywany sposób pomiaru rezultatów realizacji zadania	Zgłaszający zadanie	Podmiot realizujący zadanie	Cel	Źródła finansowania
1	Turnusowy Ośrodek Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym	Wynajem lub budowa obiektu	Białoboki 137, nr działki 990	150 000,00 zł	2018 - 2019	Wzrastająca liczba dzieci niepełnosprawnych na terenach podkarpackich Polski wzorem dzieci poza granicami	niepełnosprawność dzieci - brak ośrodków turnusowych obejmujących pełną rehabilitację	liczba dzieci korzystających z ośrodka liczba turnusów organizowanych przez ośrodek	Wójt Gminy Gać	Gmina Gać	1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 3.2.2.	- fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - NMF i MFEOG 2015-2020 - SZMF 2015-2020 - finansowanie społecznościowe - PFRON - budżet gminy.
2	Kompleksowa przebudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Gaci	Termomodernizacja, przebudowa schodów	Gać, 37-207 Gać, Nr. działki 1605/3	600 000,00 zł	01.04.2017 - 30.09.2017	Budynek GOK został oddany do użytku w 1969 r. został wybudowany w miejscu dawnego koryta rzeki Markówki co powoduje, że od początku eksploatacji do chwili obecnej istnieje problem z wodami gruntowymi, które to wsiąkają w mury budynku co powoduje niszczenie dolnej kondygnacji i jej wyłączenie z eksploatacji	Rezultatem realizacji przedsięwzięcia jest wyeliminowanie negatywnego zjawiska polegającego na nie wykorzystaniu dolnej kondygnacji budynku.	liczba spotkań, liczba wydarzeń kulturalnych liczba szkoleń, warsztatów lub spotkań/zebrań mieszkańców	Wójt Gminy Gać	Gmina Gać	2.1.1 3.2.1 3.2.2 4.1.1	- PO MKiDN - NMF i MFEOG 2015-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - budżet gminy.
3	Przebudowa boiska sportowego	Wykonanie nawierzchni poluretanowej	Klub dziecięcy w Ostrowie, Ostrów 36, Działka nr. 73/1	70 000,00 zł	2018 - 2019	Obecna nawierzchnia boiska zwiększa prawdopodobieństwo kontuzji lub urazu.	Większy komfort oraz bezpieczeństwo dzieci podczas korzystania z obiektu. Zwiększona liczba korzystających. Wzrost aktywności fizycznej.	liczba osób korzystających z obiektów sportowych liczba nowych organizacji	Wójt Gminy Gać	Gmina Gać	1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.3.1 2.1.1 3.2.1 3.2.2 4.1.4	- PROW - PO Ministra Sportu i Turystyki - budżet gminy.
4	Centrum Edukacyjno-Kulturalne	Kompleksowa przebudowa budynku	Białoboki, Gmina Gać, Działka nr 1000	1 000 000,00 zł	2017 - 2021	Budynek nienadający się do użytkowania	Zwiększenie poziomu życia kulturalnego w Gminie	liczba spotkań, liczba wydarzeń kulturalnych liczba szkoleń, warsztatów lub spotkań/zebrań mieszkańców	Wójt Gminy Gać	Gmina Gać	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.2.1 1.3.1 2.1.1 3.2.1 3.2.2 4.1.1	- PO MKiDN - NMF i MFEOG 2015-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - budżet gminy.
5	Kaplica pogrzebowa w Gaci	Przebudowa budynku gospodarczego na kaplicę pogrzebowa wraz z wyposażeniem wewnętrznym i infrastrukturą zewnętrzną	Gać, działka nr 1524/2	514 831,17 zł (wg kosztorysu inwestorskiego)	01.10.2017 - 31.12.2018	Konieczność dostosowania do wymogów unijnych oraz brak tego typu obiektów na terenie gminy Gać.	Budynek zyska nowe przeznaczenie, mieszkańcy zyskają komfort i higienę oraz dostosują budynek do norm unijnych. Obiekt wpłynie na budowanie	liczba wyremontowanych obiektów	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gać	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gać	2.1.1 3.2.1 3.2.2 4.1.1	- fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - Crowdfunding - budżet Stowarzyszenia

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ
NA LATA
2017-2023

6	Rebudowa Gminnej oczyszczalni ścieków w Mikulicach	Wykonanie nowych obiektów wraz z urządzeniami technologicznymi	Mikulice Działka nr. 240/69	7 200 000,00 zł	2018 – 2021	Pełna potrzeba poprawy jakości odprowadzanych ścieków	Wspólnota społecznej mieszkańców. Podniesienie czystości wód, negatywne zjawisko to zanieczyszczenie – Potoku Makówka oraz rzeki Mleczki stojących z sieci wod-kan	Wójt Gminy Gać Gmina Gać	2.1.1 5.1.1	PROW 2014-2020 - budżet gminy.
7	Rewitalizacja Parku w Mikulicach	Ścieżki, alejki, pielęgnacja urzeczostanu	Mikulice Działka nr. 240/78 240/39 240/73	250 000,00 zł	2018 – 2020	Niewykorzystane walory turystyczne obiektu. Brak możliwości kulturalnego spędzania czasu.	Rozwinięcie możliwości kulturalnych społeczeństwa.	Wójt Gminy Gać Gmina Gać	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.2.1 1.3.1 2.1.1 3.1.3 3.2.1 3.2.2	PROW 2014-2020 - WFOŚGW - budżet gminy.
8	Sieć wodociągowa Gac	Wykonanie nowej sieci wraz z przyłączami	Gac	2 920 000,00 zł	2018 – 2022	Istniejąca sieć asbestowa jest przestarzała, nieefektywna co przedkłada się na straty gminy	Brak strat w przepływie wody.	Wójt Gminy Gać Gmina Gać	2.1.1 5.1.1	PROW 2014-2020 - WFOŚGW - budżet gminy.
9	Przebudowa i termomodernizacja Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Gaci	Przebudowa budynku, rozbudowa, sala szkoleniowa z zapleczem kuchennym oraz docieplenie całości budynku	Ochotnicza Straż Pożarna w Gaci, Gac 112, 37-207 Gac Działka nr. 1385	1 000 000,00	2017-2019	OSP Gac zrzesza 111 członków ochotników w swojej jednostce. Ciągłe podnoszenie wiedzy i umiejętności jest nieumiejętne jest niebezpieczne do gotowości bojowej jednostki. Budynki służąć będzie wszystkim jednostkom. Termomodernizacja jest niezbędna.	Projekt budowlany	OSP Gać – Stowarzyszenie	2.1.1	RPO WP 2014-2020 KOs 6, działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej; środki EFRR - PROW 2014-2020 - budżet stowarzyszenia
10	Remont drogi gminnej Ostrów, Nizabyce-Karczuga, nr drogi 505	Ułatwienie dojazdu do sąsiedniej gminy, dostępność do szkół, pracy, poprawa funkcjonowania rolnictwa, transportu, twarżenie kamieniami, dywanik asfaltowy 4,5 m szerokości	Droga gminna Ostrów, Nizabyce-Karczuga, nr drogi 505	500 000,00 zł	2018-2021	Dobry dojazd do sąsiedniej gminy, do szkół, do pracy mieszkańców	Dobry dojazd do sąsiedniej gminy, do szkół, do pracy mieszkańców	Wójt Gminy Gać Gmina Gać	1.1.3 2.1.1 3.2.1	PROW 2014-2020 - budżet gminy.
11	Ośrodek edukacyjno-treningowy do biegu na orientację	Zakres zadania polega na wykonaniu ośrodka edukacyjno-treningowego w skład, którego wchodzić będzie: góra z muldą i noskiem, rów, niaska, bagno, jezioro, itp.	Boisko przy Zespole Szkół w Dębowie Dębów 47 Nr działki 544/1	15 000,00 zł	01.09.2017- 25.10.2017	Prowadzenie zajęć z biegu na orientację w szkole i przez klub	Możliwość szkolenia dużej grupy zawodników i uczniów w biegu na orientację zwiastczą z klas I – III	Uczniowski Klub Sportowy „AZY-MUT”, Dębów 47 37-200 Przeworsk	1.1.2 1.3.1 2.1.1 3.2.1 3.2.2	PROW 2014-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - budżet gminy.
12	Budowa szatni sportowej	Budowa nowego obiektu na granicy „Orlika” i boiska sportowego	Gac – miejsce komunalne Gminy – działka 1614	150 000, 00 zł	marzec 2020 – grudzień 2020	Obiekt szatniowy dla potrzeb uczestników z „Orlika” oraz Klubu „Gacovia”	Poprawienie funkcjonalności i estetyki obu obiektów sportowych dla nowoczesnych wymogów sanitarnohigienicznych	LKS „Gacovia” Gac, Gmina Gać	1.1.2 1.1.3 1.3.1 3.2.1 3.2.2 4.1.1	PROW 2014-2020 - budżet gminy.
13	Modernizacja oświetlenia boiska sportowego w Gaci	Wymiana szupów na mełowe oraz lamp oświetleniowych z wykorzystaniem istniejących podziemnych kabli elektrycznych	Gac – boisko sportowe, działka 1614, obręb 0003, właściciel Gmina Gac	40 000,00 zł	lipiec-sierpień 2019	Obecne istniejące oświetlenie z racji złego umocowania słupów betonowych grozi przewróceniem	Poprawienie estetyki obiektu sportowego oraz lepszej jakości oświetlenia obiektu na prowadzonych o zmontowaniu treningach	LKS „Gacovia” Gac, Gmina Gać	1.1.2 1.1.3 3.2.1 3.2.2 4.1.1	PROW 2014-2020 - budżet gminy.
14	Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej rekreacyjnej dla	Zwiększenie świadomości	Wolica	200 000,00 zł	2017-2020	Budowa boiska z nawierzchnią poliuretanową poprawa aktywności fizycznej dzieci i młodzieży	Realizacja tego zadania będzie kształtować rozwój fizyczny wśród dzieci i młodzieży	Kolo Gospodyń Wiejskich Gmina Gać	3.2.1 3.2.2 4.1.1	fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - sponsoring

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ
NA LATA

2017-2023

15	16	17	Razem:
<p>na temat zdrowego stylu życia</p> <p>Stworzenie miejsc do spotkań i rekreacji lokalnej społeczności</p>	<p>na temat zdrowia, poprawa integracji społecznej mieszkańców, Aktywizacja lokalnych grup, Zwiększenie zużycia energii w budynkach działania organizacji.</p> <p>2017-2020</p>	<p>liczba zawodów organizowanych</p> <p>liczba spotkań, liczba wydarzeń kulturalnych, liczba szkoleń, warsztatów lub spotkań/zebrań mieszkańców</p>	<p>mecenat - budżet gminy</p> <p>PROW - fundacje krajowe i zagraniczne - Crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy</p>
<p>na terenie miejscowości Wołcza</p> <p>Stworzenie miejsc do spotkań i rekreacji lokalnej społeczności</p>	<p>KGW, OSP Wołcza, Woł-60 000,00 zł ca 56 Nr działki 414 wewnętrzna.</p>	<p>liczba zawodów organizowanych</p> <p>liczba osób korzystających z obiektów sportowych</p> <p>liczba zawodów organizowanych</p>	<p>1.1.1 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>1.1.2 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>1.1.3 - Crowdfunding</p> <p>1.2.1 - sponsoring</p> <p>2.1.1 - mecenat</p> <p>3.2.2 - budżet gminy</p>
<p>Boisko z nawierzchnią poliuretanową</p>	<p>100 000,00 zł</p> <p>2018</p> <p>Brak boiska przyszkolonego, w tej chwili w trakcie realizacji WF dzieci ze szkół korzystają z boiska oddalonego o 500m, tracąc czas na przemieszczanie</p>	<p>Wzrost aktywności fizycznej. Realizacja tego zadania będzie kształtować rozwój fizyczny wśród dzieci i młodzieży Gminy Gać.</p>	<p>3.2.1 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>3.2.2 - programy bilateralne - sponsoring - mecenat - budżet gminy</p>
<p>Dom opieki dla seniorów</p>	<p>1 200 000,00 zł</p> <p>2017-2020</p> <p>W obecnej kondycji budynek nie odpowiada normom budynku opieki dla seniorów</p>	<p>ilość osób korzystających</p>	<p>1.1.1 - RPO WP 2014-2020 (Oś 6 - działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej)</p> <p>1.1.2 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>1.1.3 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>1.1.4 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>1.2.1 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>2.1.1 - fundacje krajowe i zagraniczne</p> <p>3.2.2 - budżet gminy.</p>
<p>Razem:</p>		<p>15 969 831,17 zł</p>	

Źródło: Opracowanie własne

Nie przewiduje się realizacji żadnych zadań rewitalizacyjnych dodatkowych. Dopuszcza się włączenie dodatkowych zadań rewitalizacyjnych podczas aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023.

6.7. Zadania społeczne

Tabela 17. Zadania społeczne

Lp.	Tytuł zadania społecznego	Organizator/realizator	Partnerzy społeczni	Adresaci/beneficjenci społeczni	Cele do osiągnięcia	Zakres rzeczowy wraz z opisem zadania społecznego	Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego (liczone rozcznie)	Przewidywany harmonogram realizacji zadania społecznego	Realizacja zadania społecznego	Szacunkowa ilość uczestników	Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2016-2023	Źródła finansowania
1.	Regionalny Przegląd Tarca Ludowego „Gacok”	Centrum kulturalne w Przemyslu, Gminy Osrodek Kultury w Gaci, Gmina Gać	Kolo Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicza Straz Pożarna	Tradycyjne Zespoły Tarca Ludowego Podkarpacia	- kultywowanie i promowanie tradycji miejscowości, aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i dorosłych, - integracja mieszkańców Gminy, - rozwój kultury mieszkańców.	Przewidywany harmonogram realizacji zadania społecznego Corocznie pierwsza niedziela czerwca	30 000,00 zł		800	Miejscowość Gać szczyci się ponad stuleciami udokumentowanymi tradycjami kultury ludowej. W 1908 r. pozostał teatr i chór wioślarski, a w 1912 r. w ramach Drużyny Bartoszewej Zespół Muzyki i Splewu.	- PO MKiDN - Fundacja krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy - PROW 2014-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - Crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy	
2.	Gminne Zawody Sportowo-Pożarowe w Dniu Dziecka	Ochotnicza Straz Pożarna w Gaci, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Gać	GOK, Gmina Gać	Mieszkańcy Gminy Gać	Podniesienie wiedzy i sprawności mieszkańców na temat ratowania życia i zdrowia	Organizacja imprezy wizerunkowa Gminy Gać. Realizacja tego zadania znacząco wpłynie na postępowanie Gminy Gać.	15 000,00 zł	maj/czerwiec	300	Impreza wizerunkowa Gminy Gać. Realizacja tego zadania znacząco wpłynie na postępowanie Gminy Gać.	- PROW 2014-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - Crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy	
3.	Szkolenie na temat „Bezpieczne i higieniczne przygotowanie żywności”	Stowarzyszenie Kobiet Gminy Gać	ODR Przeworsk	Kobiety z terenu Gminy Gać	Zdrowe żywienie	Dobre praktyki żywieniowe i higieniczne żywności w warunkach domowych	6 000,00 zł	10/2017	150	Poprawa jakości żywienia dorosłych i dzieci.	- PROW 2014-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - Crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy	
4.	Aktywacja społeczeństwa lokalnego Gminy Gać	Stowarzyszenie Kobiet Gminy Gać	Sokołsi, Rada Sołectwa, Rada Gminy Gać	Kobiety z Gminy Gać	Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między kobietami, organizacja warsztatów kulinarnych, rękodzieła, aktywne formy spędzania wolnego czasu.	Przewidywane wykluczenie społeczeństwa starszych	150 000,00 zł	07/2018	500	Przewidywane wykluczenie społeczeństwa starszych	- Środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, priorytet 2. Aktywne społeczeństwo) - fundacje krajowe i zagraniczne - Crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy	
5.	Wspieranie edukacji uzdolnionych dzieci z terenu gminy Gać	Gmina Gać	Szkoły	Mieszkańcy Gminy Gać z uwzględnieniem dzieci i młodzieży	- promowanie właściwych wzorców zachowań i kształtowanie pożądanych postaw społecznych i obywatelskich, - rozwój zainteresowań i nowych umiejętności, - ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego	Wspieranie rozwoju młodzieży uzdolnionej, - rozwój zainteresowań, - promocja edukacji, - zapewnienie odpowiednich warunków do nauki i do rozwijania talentów, - wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez promocję pożądanego postaw społecznych i obywatelskich realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych - zachowań patologicznych	300 000,00 zł	2018	500	Liczba uczniów objęta programem stypendialnym	- budżet gminy - inwestor prywatny - fundacje przyznające stypendia dla dzieci i młodzieży	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ NA LATA 2017-2023

6.	Regionalny Przegląd Kołed i Pastoralek	Gminny Ośrodek Kultury w Gaci, Zespół Szkół w Gaci	Młodzież organizacyjna harcerskie i ruchowe	Młodzież szkół podstawowych z terenu regionu przeworskiego	ochrona od zapomnienia oraz upowszechnienie tradycyjnych polskich kołed i pastorałek	na szczeblu wojewódzkim - stypendium będzie przyznawane na rok szkolny w wysokości 300 zł miesięcznie oraz w szczególnych przypadkach uzasadnionych trudną sytuacją materialną rodziny - do 500 zł	Wykonawcy wykonują na ocenę tradycyjne kołedy i pastorałki	1 500,00 zł	styczeń	Przez realizację cyklicznych przedsięwzięcia uzyskujemy coraz wyższy poziom wykonawcy wśród uczestników	80	Ilość uczestników udowodnia, że tego typu przedsięwzięcia dla młodzieżowej społeczności są potrzebne pozwalają tworzyć i odkrywać młode talenty wokalne.	<ul style="list-style-type: none"> - PO MKiDN - FIO - fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy
7.	Przebieg Pieśni Patriotycznej-Religijnej	Gminny ośrodek Kultury w Gaci, Zespół Szkół w Dębowie	Młodzież z harcerskich i ruchowych drużyn młodzieżowych	Młodzież szkół z terenu gminy Gać i gmin ościennych	ochrona os. zapomnienia i popularyzacja pieśni ojczystych o charakterze patriotyczno-religijnym	Wykonawcy wykonują na ocenę regulaminową pieśń. Najlepsi laureaci występują w koncercie galowym.	2 000,00 zł	początek listopada - koncert galowy	Ilość i różnorodność pieśni patriotyczno-religijnej oraz ilości wykonawców wskazuje na potrzebę realizacji	200	Przedsięwzięcie realizowane jest cyklicznie i na stałe wpisuje się w kalendarz działań kulturalnych zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym.	<ul style="list-style-type: none"> - PO MKiDN - FIO - fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy 	
8.	Pokaz tradycyjnych potraw	Gminny ośrodek Kultury w Gaci,	Kole Gospodyń z terenu Gminy Gać	Mieszkańcy Gminy Gać i okolicznych miejscowości	Ochrona i upowszechnienie tradycyjnych potraw regionalnych	Każde kolo KGW przygotowuje kilka potraw regionalnych i prezentuje do oceny jury	5 000,00 zł	początek pierwsza niedziela czerwca	Różnorodność miejscowych potraw regionalnych powoduje, że mierzalność realizacji przedsięwzięcia będzie w ilości osób uczestniczących.	150	Przedsięwzięcie będzie połączone z realizacją Regionalnego Przeglądu Zespołów Tańca Ludowego „Gacok” co spowoduje podniesienie poziomu i wzbogacenie imprezy.	<ul style="list-style-type: none"> - PO MKiDN - FIO - fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy 	
9.	Obchody 75-lecia LLS/LKS Gać	LKS „Gacovia” Gać	KGW, ZEIR	Mieszkańcy Gminy	Podsumowanie osiągnięć na odcinku sportu i rekreacji	Opracowanie książki, odeznaki i porczyki oraz turniej piłkarski	10 000,00 zł	marzec, kwiecień 2021	Historyczna ocena wkładu gackiej organizacji sportowej w wojewódzkich związkach sportowych	150	Przypomnienie mieszkańcom osiągnięć wsi Gać na odcinku rozwoju sportu amatorskiego.	<ul style="list-style-type: none"> - PROW 2014-2020 - FIO - fundacje krajowe i zagraniczne - programy bilateralne 	
10.	Zawody sportowe	ULKS „Sokoły”	Zespół Szkół w Gaci	Uczniowie Szkół w Gaci	Popularyzacja sportów indywidualnych inspirowanie uczniów udziału w imprezach kształtowanie rozwoju fizycznego integracja uczniów z różnych szkół	Gminny turniej tenisa stołowego będzie odbywał się co roku na wiosnę	10 000,00 zł	2014-2023	Aktywizacja uczniów z różnych środowisk do aktywnego spędzania wolnego czasu	80	Aktywizacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - PROW 2014-2020 - fundacje krajowe i zagraniczne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy 	
11.	Zawody sportowe	ULKS „Sokoły”	Zespół Szkół w Gaci	Mieszkańcy Gminy Gać	Popularyzacja piłki siatkowej doskonalenie rozwoju fizycznego przeciwdziałanie nalogom wdrożenie do „zdrowego” współzawodnictwa	Turniej piłki siatkowej, odbywać się będzie dwa razy w roku	15 000,00 zł	2017-2023	Zachęcenie mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego	100	Aktywizacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - fundacje krajowe i zagraniczne - crowdfunding - sponsoring - mecenat - budżet gminy 	
12.	Obchody 10-lecia powstania Koła w	Polski Związek Emerytów, Rencj-	Członkowie i sympatycy z	Członkowie i sympatycy z terenu Gminy	Podsumowanie osiągnięć z terenu Gminy Gać Koła	Opracowanie monograficznie i lokalizacyjnie	1 500,00 zł	styczeń 2021	Ocena wkładu Koła z Gać w rozwój organizacji	100	Przypomnienie znaczenia organizowania zbliżyć dla	- FIO	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ
NA LATA

2017-2023

GaC	stów i Inwalidów, Kolo Terenowe nr 4 w GaC	terenu Gminy GaC	GaC	nr 4	ściowe wystąpienia	300 000,00 zł	2018-2020	i życia wsi	ludzi w podeszłym wieku	NMF i MFEOG 2015- 2020 - mecenat - budżet gminy - RPO WP 2014- 2020, Oś 8, działanie 8.3 Zwiększenie dostępności do usług społecznych i zdro- wotnych - budżet gminy - sponsoring - crowdfunding	
13.	Aktywacja seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy GaC	OSP Dębów, Gmina GaC	Mieszkańcy Gminy GaC, w szczególności seniorzy	Zwiększenie dostępności osob niepełnosprawnych do usług społecznych, w szczególności do usług środowiskowych i opiekuńczych dla seniorów z terenu Gminy GaC	Organizowanie i prowadzenie usług środowiskowych i opiekuńczych dla seniorów z terenu gminy GaC			Przewidywanie wykluczenia społecznego osób starszych i działania mające na celu uświadomienie zachowań prozdrowotnych w podeszłym wieku			
RAZEM:						846 000,00 zł					

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Regionalny Przegląd Tańca Ludowego "Gacok"	Gminne Zawody Sportowe - Pozarowe w Dniu Dziecka	Szkolenie na temat "Bezpieczne i higieniczne przygotowanie żywności"	Aktywacja społeczeństwa lokalnego Gminy Gać	Wspieranie edukacji uzdolnionych dzieci z terenu gminy Gać	Regionalny Przegląd Pieśni i Koled i pastorałek	Przebiegi Piśni Patriotycznych i Religijnych	Pokaz tradycyjnych potraw	Obchody 75-lecia LLS/LKS Gać	Zawody sportowe dla dzieci	Zawody sportowe dla mieszkańców w	Obchody 10-lecia powstania Kola w Gaci	Aktywacja seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Gać
1	Turnusowy Ośrodek Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym												
2	Kompleksowa												
3	Przebudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Gaci	X				X	X	X				X	
4	Przebudowa boiska sportowego												
5	Centrum: Edukacyjno-Kulturalne												
6	Kaplica pogrzebowa w Gaci												
7	Rozbudowa Gminnej oczyszczalni ścieków												
8	Rewitalizacja Parku w Mikulicach												
9	Siec wodociągowa Gać												
10	Przebudowa i termomodernizacja Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Gaci	X											
11	Remont drogi gminnej Ostrow, Niżatyce-Karczuga, nr drogi 505												
12	Ośrodek edukacyjno-treningowy do biegu na orientację												
13	Budowa szatni sportowej								X	X	X		
14	Modernizacja oświetlenia boiska sportowego w Gaci								X	X	X		
15	Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej rekreacyjnej dla mieszkańców wsi Wołcza												
16	Stworzenie miejsc do spotkań i rekreacji lokalnej społeczności												
17	Boisko z nawierzchnią poliuretanową								X	X			
18	Dom opieki dla seniorów												X

Powiązanie zadań:

Zadanie 17	
Projekt z EFRR Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś 6. Spójność Przestrzenna i Społeczna, działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	Projekt z EFS Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś 8. Integracja społeczna, działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych
Tytuł projektu Dom opieki dla seniorów	Tytuł projektu Aktywacja seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Gać
Wskazanie miejsca realizacji na obszarze rewitalizowanym Dębów 234 Działka nr 1722	
Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową Projekt będzie miał istotny wpływ na zdiagnozowaną sytuację kryzysową w postaci stworzenia miejsca do aktywizowania seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym, uświadamiania ich z zakresu zachowań prozdrowotnych. Zakłada się stworzenie infrastruktury opiekuńczo-zdrowotnej dla potrzebujących. Projekty zaskutkują rozwojem organizacji społecznych promujących zdrowy tryb życia oraz poprawią jakość życia mieszkańców – seniorów. Ograniczone zostaną zjawisko wykluczenia, odbudowywane będą więzi społeczne. Projekt w pierwszej kolejności skierowany dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych ale ze względu na jego specyfikę, w późniejszym okresie możliwy będzie udział w nim osób z pozostałych obszarów kryzysowych, w przypadku zbyt małej ilości chętnych.	
Uzasadnienie niezbędności projektu na realizowane cele Dotychczasowy budynek mieszczący OSP w Dębowie zlokalizowany jest w dogodnej dla mieszkańców lokalizacji. Jest to jedyne miejsce, które poprzez przebudowę można dostosować do bycia placówką dziennej opieki dla seniorów. Realizacja tego zadania jest uzasadniona z uwagi na zgłaszane przez mieszkańców potrzeby stworzenia nowych możliwości spędzania czasu, (w szczególności dla osób starszych, które zagrożone są wykluczeniem społecznym). Na terenie gminy Gać osoby starsze praktycznie nie mają możliwości korzystania ze specjalistycznej opieki a także mają ograniczoną szansę na ciekawe spędzanie wolnego czasu. Skutkuje to wykluczeniem społecznym. Budynek OSP Dębów w aktualnym stanie nie pozwala na prowadzenie w nim takiej działalności, przebudowa nada mu nowe funkcje. Bez jego rewitalizacji realizacja nadrzędnego, miękkiego projektu, jakim jest aktywizacja seniorów będzie niemożliwa, ze względu na złe warunki techniczne obiektu i brak innej lokalizacji, w której ów projekt miękki mógłby być realizowany.	
Opis komplementarności projektu Stworzenie domu opieki w miejscowości Dębów jest odpowiedzią na zdiagnozowany kryzys na tym obszarze, zarówno w sferze społecznej jak i pozostałych oraz ma istotny wpływ na działania mające na celu poprawę jakości usług świadczonych dla mieszkańców potrzebujących pomocy, w tym wypadku dla osób starszych. W tym przypadku projekt miękki ma charakter dominujący, a projekt inwestycyjny jest niezbędny do zrealizowania projektu miękkiego. Na terenie ośrodka prowadzone będą działania o charakterze usług środowiskowych, opiekuńczych z naciskiem na rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy. W chwili obecnej nie ma takiego miejsca w Dębowie, w którym takie przedsięwzięcie mogło by być realizowane. Najlepszym rozwiązaniem jest przebudowanie i dostosowanie remizy OSP Dębów do tego celu i nadanie jej nowych funkcji – miejsca do dziennej opieki nad seniorami. Bez przebudowy budynku OSP realizacja zadania społecznego, które jest nadrzędne w stosunku do projektu inwestycyjnego, będzie niemożliwa, ponadto aktualny stan obiektu uniemożliwia realizację tego typu zadań na jego terenie. Po zakończeniu tego projektu obiekt nadal będzie służył celom społecznym i będą mogły być na jego terenie realizowane inne projekty społeczne, lub sam projekt miejsca opieki dla seniorów będzie mógł być wydłużony lub realizowany w inny, szerszy sposób. W pierwszej kolejności projekty będą służyły rozwiązywaniu problemów obszaru rewitalizacji, później ewentualnie będą mogły wpływać na cały obszar gminy Gać.	

7. Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023

7.1. Indykatywne ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023

Realizacja zadań, uwzględnionych w Lokalnym Programie rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023 uzależniona jest przede wszystkim od możliwości finansowych gminy oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów.

W rozdziale 6 zostały szczegółowo przedstawione zadania podstawowe i dodatkowe planowane do realizacji na obszarze rewitalizacji Gminy Gać. Zaplanowane zostały wydatki dla poszczególnych zadań wraz ze wskazaniem źródeł finansowania oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć. Łącznie na obszarze Gminy Gać planuje się wykonać przedsięwzięcia na kwotę 16 409 831,17 PLN.

Projekty rewitalizacyjne dofinansowywane są w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 do 85% na koszty kwalifikowalne. Dodatkowo istnieje możliwość dofinansowania ze środków budżetu Państwa do 10% kosztów kwalifikowalnych. Dotyczy to zarówno działania 6.3 oraz działania 8.1 i 8.3 z osi 8 – Integracja społeczna. Minimalny wkład własny beneficjenta w przypadku finansowania projektu również ze źródeł krajowych wynosi 5%.

W ramach poszczególnych obszarów rewitalizacji wydatki kształtują się na poziomie przedstawionym w poniższych tabelach:

Tabela 18. Wartość projektu

Obszar rewitalizowany	Wartość projektów
Białoboki	1 150 000, 00 PLN
Dębów	1 815 000,00 PLN
Gać	5 719 831,17PLN
Mikulice	7 450 000,00 PLN
Wolica	275 000, 00 PLN
Razem	16 409 831,17 PLN

7.2. Powiązanie zadań podstawowych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Gać

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Gać na lata 2016-2020, stanowiącej załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIX/127/2016 Rady Gminy w Gaci z dnia 26 kwietnia 2016 roku wynika, iż dochody ogółem w latach objętych Gminnym Programem Rewitalizacji wynosić będą:

Tabela 19. Dochody ogółem

Wyszczególnienie	Dochody ogółem [PLN]
2016	17 034 734,58
2017	14 830 661,24
2018	14 016 118,00
2019	14 436 601,00
2020	14 436 601,00

W tym okresie łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcia inwestycyjne zostały określone na następującym poziomie:

Tabela 20. Limit wydatków na przedsięwzięcia

Wyszczególnienie	Limit wydatków na przedsięwzięcia [PLN]
2016	5 000,00
2017	1 780 000,00
2018	WPF nie przewiduje
2019	WPF nie przewiduje
2020	WPF nie przewiduje

Limit wydatków na przedsięwzięcia w kolejnych latach, począwszy od roku 2018, WPF nie planuje. Podstawą finansowania projektów rewitalizacyjnych, które gmina wiejska Gać będzie mogła realizować w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji jest jak najwyższy poziom dotacji z Funduszy Strukturalnych UE oraz realizacja części projektów w formule PPP, czy przy wykorzystaniu projektów hybrydowych, crossfinancingu, ewentualnie trybu koncesji, czy emisji obligacji komunalnych w systemie zamkniętym pod wybraną spółkę komunalną lub SPV.

Wszystkie zadania inwestycyjne muszą być wpisane do WPF i być z nią powiązane w latach ich realizacji i rozliczenia. Nie dotyczy to zadań, które mają charakter nie inwestycyjny, czyli związane są z tematyką społeczną.

7.3. Powiązanie zadań inwestycyjnych i społecznych z projektami w ramach polityki spójności 2007-2013

Na terenie Gminy Gać zrealizowano szereg projektów w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Poniżej przedstawiono listę projektów, które były realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Gmina Gać

1. Wszystko w naszych rękach – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Okres realizacji: 10.2009 – 12.2011
2. Wakacyjny klucz do nauki – PO KL, Okres realizacji: 05.2012 – 09.2012
3. Edukacja przedszkolna kluczem do sukcesu – PO KL, Okres realizacji: 08.2012 – 07.2014
4. Szkoła równych szans – PO KL, Okres realizacji: 09.2012 – 06.2013
5. Program rozwoju szkół szansą na równy start – PO KL, Okres realizacji: 08.2012 – 07.2013
6. Czas na aktywność w Gminie Gać – PO KL, Okres realizacji: 01.2010 – 06.2015

Stowarzyszenie Kobiet Gminy Gać

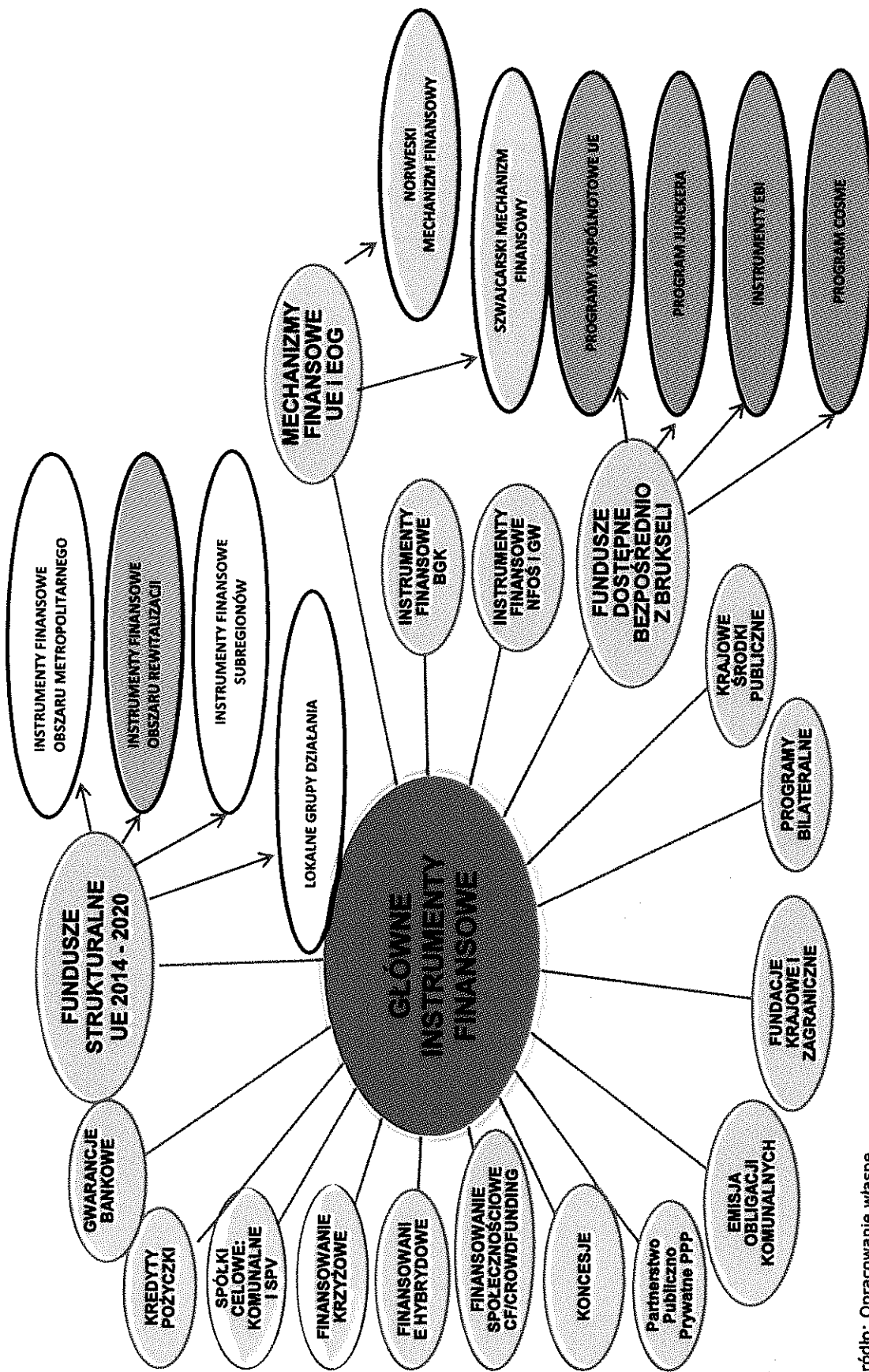
1. Tradycje ludowe integrują pokolenia – PO KL, Okres realizacji: 10.2010 – 03.2011

OSP Ostrów

1. Ochotnicza Straż Pożarna się szkoli – PO KL, Okres realizacji: 04.2011 – 09.2011

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GAĆ NA
LATA

2017 - 2023

Źródło: Opracowanie własne

8. System wdrażania LPR

Do głównych zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać należy m.in. powołanie do funkcjonowania Zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i zarządzanie rewitalizacją w ramach struktur Urzędu Gminy Gać.

Zespół ten będzie odpowiadał za wykonanie następujących działań:

- zorganizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem,
- prowadzenie akcji promocyjnej rewitalizacji,
- składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz zapewnienie środków w budżecie gminy,
- stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę pomiędzy partnerami Programu Rewitalizacji,
- opracowanie systemu monitorowania Programu Rewitalizacji przez społeczność lokalną.

Kolejnym etapom Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy powinna towarzyszyć transparentność dla stworzenia przestrzeni wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych działaniach i prowadzonych akcjach (w formie spotkań, publikacji w miejscowej prasie, stworzeniu platformy internetowej).

Zespół koordynujący Program Rewitalizacji powinien umożliwić prowadzenie:

- doradztwa dla właścicieli prywatnych i zbiorowych;
- warsztatów włączających w proces decyzyjny społeczność lokalną i fachowców różnych dziedzin;
- budowania tożsamości lokalnej z Programem Rewitalizacji.

Oddziaływanie Programu Rewitalizacji powinno spełniać nie tylko działania merytoryczne, ale również podnosić społeczne utożsamianie się z kierunkami i działaniami prowadzonymi przez Zespół koordynujący samym procesem.

Planowane zadania będące pojedynczymi elementami układać się muszą w kolejne kroki, które doprowadzić mają do polepszenia życia mieszkańców i stworzenia nowej przestrzennej wartości gminy.

Ponieważ finansowanie koncepcji obszaru operacyjnego Gminy Gać nie pokryje wszystkich potrzeb, konieczne będzie w następnym etapie programowania rewitalizacji przygotowanie realnego programu finansowania, w tym kompleksowego pakietu finansowego z różnych puli programów pomocowych i własnych, tak, aby możliwe stało się zrealizowanie zamierzonych przedsięwzięć. Przewiduje się źródła wsparcia finansowego rewitalizacji z różnych środków – funduszy strukturalnych UE 2014-2020, PPP, budżetu gminy, regionu, pożyczek i kredytów, obligacji, a także środków własnych lokalnych partnerów, których projekty zostały ujęte w programie.

Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 2014-2020, dotacji i środków zewnętrznych.

Dla skutecznego monitorowania należy:

- Określić wskaźniki zasadnicze dla rewitalizacji gminy. Dzięki temu uzyskamy parametry początkowe, od których będzie można rozpocząć przygotowanie bazy danych pierwotnych, umożliwiających określenie wskaźników kontroli skuteczności realizacji,
- Zarejestrować pierwotny obraz struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, aby zobrazować przemiany jakie zajądą w trakcie rewitalizacji. Stanowić on będzie podstawę określenia wskaźników pomiaru rozwoju rewitalizacji.

W celu efektywnego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych w Gminie Gać, monitorowane będą wydatki, jak i efekty rzeczowe przedsięwzięć przez realizatorów projektów. Monitorowanie to winno obejmować zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanego projektu. Monitoring finansów pozwoli na zebranie informacji o finansowych aspektach realizacji programu. Ponadto przynajmniej raz w roku powinna być dokonywana kontrola społeczna będąca monitoringiem społecznym nad przebiegiem działań rewitalizacyjnych.

Promowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla dotarcia do szerokiego grona partnerów projektów. W ramach promocji zostaną wykorzystane następujące sposoby przekazywania informacji:

- strona internetowa Urzędu Gminy w Gaci; zawierająca informacje o LPR, ujętych w nim projektach, wkładzie Unii Europejskiej w realizowane przedsięwzięcia,
- plakaty, biuletyny i foldery o wykonywaniu konkretnych zadań,
- spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi w projektach

8.1. Ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Przedsięwzięcia wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać mogące potencjalnie mieć negatywnie oddziaływanie na środowisko wynikające z rozbudowy lub przebudowy mają charakter lokalny, a przy zastosowaniu działań minimalizujących będą pozostawać bez większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska, nie wpłyną więc na wyraźne i trwałe pogorszenie stanu któregokolwiek z komponentów środowiska.

Rewitalizacja obszarów czy dostosowanie obiektów do nowych funkcji wynika bardziej z rozwoju cywilizacyjnego, a nie z bezpośredniego wpływu wdrożenia Programu Rewitalizacji.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie podjął decyzję, iż dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023 nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.2. Zmiany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gać nie przewiduje wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gać.

8.3. Niezbędne zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gać nie przewiduje zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

8.4. Współpraca z instytucjami w zakresie systemu zarządzania programem.

W ramach systemu zarządzania programem nie jest planowana współpraca z innymi instytucjami zarządzającymi.

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych w proces rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017 – 2023 został opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy, a także radnych, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz liderów opinii publicznej. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych a także świadomości i gotowości działania na obszarach objętych Programem Rewitalizacji.

W procesie opracowania Programu Rewitalizacji zasadniczym był udział interesariuszy, wszystkich osób i instytucji, które są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów na obszarze rewitalizacji. Dzięki aktywności interesariuszy możliwa była rzetelna diagnoza Gminy Gać, pozwalająca wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, nie tylko na podstawie danych statystycznych, ale także przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Opinie mieszkańców pomogły określić problemy oraz możliwości i korzyści wynikające z przeprowadzenia rewitalizacji. W ankiecie, którą zorganizowano na potrzeby procesu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023 wzięło udział 48 osób, w tym: pracownicy sektora prywatnego – 12 osób, osoby bezrobotne – 12 osób, przedsiębiorcy – 11 osób, urzędnicy i osoby pracujące w organizacjach pozarządowych – 7 osób oraz emeryci – 6 osób.

Władze Gminy Gać stworzyły forum wzajemnej wymiany informacji i dyskusji o tym, jaki kształt powinna przybrać rewitalizacja. W dialogu uczestniczyło wiele podmiotów zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy czy też indywidualni mieszkańcy Gminy Gać. Utworzenie tego rodzaju swoistej platformy dyskusyjnej wymagało udostępnienia zainteresowanym szeregu sposobów komunikacji, wyrażania własnych opinii i zgłaszania potrzeb. Skutecznym sposobem komunikacji bezpośredniej są różnego rodzaju seminaria, konferencje, warsztaty. Za ich pomocą można dotrzeć do dużej grupy potencjalnych partnerów, a forma tego rodzaju komunikacji wspiera obustronny przepływ informacji i sugestii. W ten sposób można na bieżąco informować lokalną społeczność o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych, które przyczynią się m.in. do rozwoju gospodarczego regionu.

W związku z tym w dniach 17 – 22 marca 2017 r. zorganizowano cykl czterech spotkań konsultacyjnych dla przedstawicieli organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy, przedsiębiorców, stowarzyszeń oraz wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Obywatele bardzo poważnie potraktowali tą formę partycypacji i licznie stawili się na spotkaniach. Podczas konsultacji został omówiony i przedyskutowany projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023. Na spotkaniach panowała miła, przyjemna atmosfera nie zapominając o wysokim merytorycznym poziomie dyskusji. Po spotkaniach projekt programu został uzupełniony o zadania inwestycyjne i społeczne oraz o uwagi wniesione przez przybyłych interesariuszy. Przedstawione uwagi dotyczyły przede wszystkim względów stricte formalnych i błędów językowych. Nie wniesiono żadnych uwag, które przyczyniłyby się do radykalnych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji

10. Zarządzanie, monitoring, ewaluacja LPR

Opracowanie i przyjęcie **Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023** rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależny będzie od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy struktury/jednostki organizacyjne gminy.

Dla powodzenia wdrożenia programu rewitalizacji należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracę poszczególnych instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji,
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,
- poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- budowy warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji,
- wdrażania programu rewitalizacji.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- **monitoring**, czyli *podsystem zbierania i selekcjonowania informacji*,
- **ewaluację**, czyli *podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału*.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

System wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji opiera się na trzech filarach, przedstawionych na rysunku poniżej.

Źródło: Opracowanie własne.

OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI

Realizację **Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023** powierza się Wójtowi Gminy poprzez Koordynatora Rewitalizacji, Urząd Gminy Gać oraz Zespół koordynujący Programem Rewitalizacji. Wójt Gminy spośród etatowych pracowników Urzędu powołuje Koordynatora Rewitalizacji. Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, Koordynator Rewitalizacji może powołać Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem.

Ideą powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Koordynator Rewitalizacji pełni swoje obowiązki w ścisłej współpracy z Zespołem koordynującym Programem Rewitalizacji. Zespół ten powoływany jest w drodze zarządzenia przez Wójta Gminy na zasadach określonych w uchwale Rady Gminy.

Włączenie lokalnych społeczności w działania rewitalizacyjne to warunek konieczny do osiągnięcia głównego celu rewitalizacji, czyli poprawy jakości życia. Mieszkańcy muszą mieć poczucie, że zmiany w ich otoczeniu kształtowane są z myślą o nich i przy ich udziale. Zostało im to zapewnione m.in. poprzez możliwość uczestnictwa w pracach Zespołu Koordynującego. Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta. Uprawniony jest do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji gminy Gać. Interesariuszami, którzy uczestniczyli w fazie projektowania Programu Rewitalizacji, a także będą monitorować i oceniać efekty wdrażania są:

- przedstawiciele sektora społecznego (organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, działających na terenie gminy Gać np. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gać),
- przedstawiciele klubów sportowych działających na terenie Gminy Gać,
- przedstawiciele podmiotów prywatnych (prowadzących działalność gospodarczą),
- przedstawiciele mieszkańców

Prace nad stworzeniem sieci współpracy rozpoczęto już w momencie dokonywania delimitacji, wychodząc z założenia, że interesariusze muszą być zaangażowani w proces tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zespół koordynujący będzie podstawowym narzędziem dalszego rozwijania i aktualizowania dokumentu, ale także upowszechniania

informacji o samym Programie, jak i jego efektach wśród lokalnej społeczności oraz pozyskiwanie informacji o nowych pojawiających się potrzebach, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w aktualizacji Programu.

Owoce współpracy różnych grup reprezentatywnych dla Gminy Gać było wskazanie zadań inwestycyjnych i społecznych, które posłużą do poprawy jakości życia mieszkańców. Zadania zostały ocenione i zweryfikowane pod kątem najpilniejszych potrzeb Gminy Gać. Zarządzanie Programem Rewitalizacji będzie odbywać się w ramach istniejących struktur Urzędu Gminy Gać, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem Programem. Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Gminy Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi. Spójność niniejszego Programu z WPF zapewnił ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy, co najmniej raz na 2 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.

Zarządzanie, monitoring, i ewaluacja przy uwzględnieniu wzajemnych zależności oddziaływania i transparentności działań podejmowanych zarówno przez Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Wójta Gminy Gać, jak i wszystkich pozostałych beneficjentów programu rewitalizacji winno przyczynić się do osiągnięcia wszystkich celów założonych w rewitalizacji, co sumarycznie winno doprowadzić do cywilizacyjnego wzrostu Gminy Gać oraz podniesienia jakości i komfortu życia mieszkańców.

10.1. Monitoring i ewaluacja

Opracowanie dobrze funkcjonującego monitoringu i ewaluacji działań umożliwia dobre zarządzanie projektem oraz polityką gminy. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Stały monitoring pozwoli także na korygowanie działań, a co za tym idzie podniesienie efektywności polityk publicznych.

Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów. System monitoringu będzie obejmował nadzór nad poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz kontrolę realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017-2023.

Operator ds. Rewitalizacji pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Raport zawiera opis realizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać m.in.: okres realizacji zadania, opis zadania, cele, podjęte działania, wartość zadania oraz źródła finansowania oraz wskaźniki wynikające z Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać jakie zostały osiągnięte zgodnie z celami projektu. Następnie raport przekazywany jest Wójtowi do zatwierdzenia. Zatwierdzony raport Wójt przekazuje Zespołowi ds. opracowania i wdrażania LPR, który ma możliwość zgłoszenia uwag i zaleceń. Wójt po uzyskaniu opinii Zespołu ds. opracowania i wdrażania LPR przekazuje go Radzie Gminy. Szczegółowe regulacje dotyczące terminów i cezur czasowych realizacji powyższej procedury określa Wójt na podstawie osobnego zarządzenia.

Wskaźniki realizacji

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji LPR są wskaźniki monitorowania, których wartość powinna być badana co najmniej raz w roku. Dostarczają one infor-

macji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów LPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji. Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych. Wskaźniki ewaluacyjne zawarte są w tabeli zadań inwestycyjnych w polu *Proponowany sposób pomiaru rezultatów realizacji przedsięwzięcia*.

Ewaluacja ex post posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Programem. Za wykonanie Ewaluacji odpowiedzialny będzie Operator ds. Rewitalizacji. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych działań, inicjatyw podejmowanych na obszarze rewitalizowanym. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-ekonomiczne np. w formie ankiet internetowych, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane w niemniejszym dokumencie problemy. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji.

Raport zostanie przekazany Wójtowi oraz Zespołowi ds. opracowania i wdrażania LPR a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Gać.

Wskaźniki mające na celu ocenę poprawności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gać wiążą się bezpośrednio z faktem użytkowania nowo powstałych obiektów przez osoby zamieszkałe na obszarze rewitalizacji. Wskaźniki te dotyczą poszczególnych zadań:

1. Liczba dzieci korzystających z ośrodka dla niepełnosprawnych, liczba turnusów organizowanych przez ośrodek.
2. Liczba spotkań, wydarzeń kulturalnych i warsztatów w obiektach służących aktywizacji i integracji społecznej.
3. Liczba osób korzystających z obiektów sportowych, liczba wydarzeń i zawodów sportowych organizowanych na ich terenie.
4. Liczba gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i budynków użyteczności publicznej podpiętych do sieci wodno-kanalizacyjnej.
5. Liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych, liczba imprez plenerowych organizowanych na terenie parku.
6. Liczba osób korzystających z ośrodka opieki.

Wszystkie zadania planowane w procesie rewitalizacji będą mieć największy wpływ na komfort i poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Aktywizacja mieszkańców w różnych formach, począwszy od kultury przez rozrywkę, rekreację, sport aż do troski i opieki nad osobami najbardziej potrzebującymi spowoduje polepszenie kontaktów interpersonalnych oraz ograniczy możliwe negatywne zjawiska społeczne występujące na wskazanym terenie.

Dane monitoringowe, według których będą sporządzane wskaźniki i możliwa będzie ewaluacja, pochodzić będą ze szczegółowych rejestrów prowadzonych przez poszczególne organizacje.

10.2. Aktualizacja programu

Przyjęto, że **Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gać na lata 2017–2023** ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany.

Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Gać przy pomocy Zespołu ds. Rewitalizacji oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 2 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena opublikowana zostanie na stronie internetowej Urzędu Gminy Gać.

Ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych. Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach i zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji rozumie się umieszczenie najważniejszych zapisów Programu do informacji publicznej na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Za właściwe informowanie i promocje Lokalnego Programu Rewitalizacji na poziomie gminy odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Wójt Gminy Gać. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w dokumencie, w tym harmonogram ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób: publikacja Programu oraz jego oceny, korekty i analizy na stronach internetowych gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w prasie lokalnej.

Grupami docelowymi promocji Programu Rewitalizacji będą:

- społeczność lokalna,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- media.

Poprzez prowadzenie działań w zakresie promocji i informacji, mających na celu zachęcenie partnerów do zaangażowania w proces realizacji rozumie się:

- umieszczenie informacji na temat stanu realizacji założeń programu na oficjalnej stronie Urzędu Gminy Gać,
- umieszczenie tablic informacyjnych w miejscu realizacji projektów inwestycyjnych,
- zamieszczenie informacji w lokalnych mediach,
- organizację spotkań i konferencji dla społeczności lokalnej na temat wdrażania i/lub aktualizacji Programu,
- umożliwienie szerokiego dostępu do zapisów dokumentu poprzez jego powielenie lub udostępnienie w formie broszur/ulotek najważniejszych zapisów dotyczących realizowanych działań.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Gać w rozbiciu na poszczególne miejscowości.	19
Tabela 2. Ludność Gminy Gać wg poszczególnych grup wiekowych.	20
Tabela 3. Wskaźnik stopy bezrobocia w poszczególnych miejscowościach według danych Gminy Gać.....	24
Tabela 4. Korzystający z pomocy społecznej w latach 2011 – 2016.....	26
Tabela 5. Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej na 100 osób w 2016 r.....	27
Tabela 6. Powody przyznania pomocy w latach 2011-2016.....	27
Tabela 7. Liczba szkół i gimnazjów mieszczących się na terenie gminy w latach 2015 i 2016.	32
Tabela 8. Przepięstwa popełnione na terenie Gminy Gać w latach 2011-2016.	33
Tabela 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkań- ców.....	39
Tabela 10. Wskaźnik dotyczący sieci wodociągowej na terenie Gminy Gać.....	41
Tabela 11. Elementy wpływające na warunki życia mieszkańców (ankiety).	49
Tabela 12. Dane dotyczące obszarów rewitalizacji.....	69
Tabela 13. Wskaźnik sumaryczny – całkowity.	71
Tabela 14. Porównanie z wartościami referencyjnymi.....	75
Tabela 15. Cele i kierunki działań LPR	77
Tabela 16. Zadania inwestycyjne	83
Tabela 17. Zadania społeczne	86
Tabela 18. Wartość projektu	91
Tabela 19. Dochody ogółem.....	91
Tabela 20. Limit wydatków na przedsięwzięcia	92

Spis map:

Mapa 1. Położenie Gminy Gać	17
Mapa 2. Wystandaryzowany wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej	63
Mapa 3. Wystandaryzowany wskaźnik liczb podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszk.	64
Mapa 4. Wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców	65

Mapa 5. Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego	66
Mapa 6. Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego	67
Mapa 7. Wskaźnik sumaryczny całkowity.....	68
Mapa 8. Obszar rewitalizacji.	69
Mapa 9. Obszar zdegradowany.....	70
Mapa 10. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.....	71
Mapa 11. Mapa zasadnicza z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami.....	72
Mapa 12. Lokalizacja zadań inwestycyjnych w Gminie Gać.....	79
Mapa 13. Lokalizacja zadań społecznych w Gminie Gać	80
Mapa 14. Lokalizacja zadań społecznych w miejscowości Gać.....	80
Spis rysunków	
Rysunek 1. Populacja Gminy Gać w latach 2002-2016.	18
Rysunek 2. Przyrost naturalny w latach 1995-2015 w Gminie Gać	20
Rysunek 3. Migracje na pobyt stały 1995-2015 w Gminie Gać.....	22
Rysunek 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Gać w latach 2004-2015.....	23
Rysunek 5. Rola pomocy społecznej w procesie rozwoju gminy.	28
Rysunek 6. Uniwersytet Ludowy w Gaci.....	34
Rysunek 7. Kościół w Gaci	36
Rysunek 8. Struktura płci - dorośli.....	42
Rysunek 9. Struktura wieku – dorośli.....	42
Rysunek 10. Struktura wykształcenia.....	43
Rysunek 11. Poziom życia wśród mieszkańców Gminy Gać	43
Rysunek 12. Odpowiedź na pytanie pierwsze	44
Rysunek 13. Odpowiedź na pytanie drugie.....	44
Rysunek 14. Odpowiedź na pytanie trzecie	45
Rysunek 15. Odpowiedź na pytanie czwarte.....	46
Rysunek 16. Odpowiedź na pytanie piąte	47

Rysunek 17. Odpowiedź na pytanie szóste.....	48
Rysunek 18. Struktura płci - młodzież.....	50
Rysunek 19. Struktura wieku - młodzież.....	51
Rysunek 20. Odpowiedź na pytanie pierwsze - młodzież.....	51
Rysunek 21. Odpowiedź na pytanie pierwsze - TAK	52
Rysunek 22. Odpowiedź na pytanie pierwsze - NIE	52
Rysunek 23. Odpowiedź na pytanie trzecie - TAK	53
Rysunek 24. Odpowiedź na pytanie trzecie - NIE	54
Rysunek 25. Odpowiedź na pytanie czwarte - TAK.....	54
Rysunek 26. Odpowiedź na pytanie czwarte - NIE	55
Rysunek 27. Odpowiedź na pytanie piąte - TAK.....	55
Rysunek 28. Odpowiedź na pytanie piąte - NIE	56

Bibliografia:

1. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.*
2. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.*
3. *Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).*
4. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.*
5. *Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).*
6. *Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze Województw Małopolskiego i Podkarpackiego do roku 2020.*
7. *Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.*
8. *Krajowa Polityka Miejska 2023.*
9. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.*
10. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.*
11. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.*
12. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.*
13. *Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.*
14. *Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020.*
15. *„Planowanie strategiczne”. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Regionalnego, Warszawa, 2012.*
16. *Analiza potrzeb i rozwoju przemysłów kreatywnych, Raport Ecorys na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2009*
17. *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2010 nr 220 poz. 1447).*
18. *Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 wraz z późn. zm.), art. 3.*
19. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie Lokalnym;*
20. *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;*
21. *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami;*
22. *Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,*
23. *Ustawa z 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska,*
24. *Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,*
25. *Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych,*
26. *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.*
27. *Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (PPP).*
28. *Amerykańska Izba Handlowa w Polsce, 2002, Partnerstwo Publiczno-Prywatne jako metoda rozwoju infrastruktury w Polsce, Warszawa.*
29. *Komisja Europejska, 2003, Wytyczne dotyczące udanego partnerstwa publiczno-prywatnego, Bruksela, http://www.ppp.gov.pl/Poradnik_inwestora/AktyPrawne/Documents/Wytyczne_Komisji_PP_P_190111.pdf, [dostęp: 13.03.2012].*
30. *Komisja Europejska, 2006, Commission Staff Working Document. State Aid Control and Regeneration of Deprived Urban Areas, Vademecum.*
31. *Korbus, B., Strawiński, M., 2009, Partnerstwo publiczno-prywatne. Nowa forma realizacji zadań publicznych, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa.*
32. *Regioportal Portal Samorządowy, 2010, Co samorzady mogą zrobić by sprawniej wdrażać projekty PPP?*
33. *Sołtysiak, M., Pomysły na odnowę miast, Gazeta Samorządu i Administracji, 20 kwietnia 2010, http://samorzad.infor.pl/temat_dnia/artykuly/414684,pomysly_na_odnowe_miast.html, [dostęp: 05.03.2012].*
34. *Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, 2003, Podręcznik rewitalizacji. Zasady, procesy i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, Mefisto Editions, Warszawa.*
35. *Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U., 2005 r. ,nr 168, poz. 1420, ost. zm. Dz. U., 2008 r., nr 171, poz. 1058.*

36. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U., 2009 r., nr 157, poz. 1240.*
37. *Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U., 2009 r., nr 19, poz. 101.*
38. *Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020.*
39. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.*
40. *Programy operacyjne perspektywy finansowej 2014 – 2020.*
41. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gać na lata 2016-2021.*
42. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gać na lata 2010-2020.*
43. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Gać na lata 2014-2020.*
44. *Strategia Rewitalizacja Pieniądze dla samorządów terytorialnych 2013. Inżynieria finansowa dla inwestycji komercyjnych, Stanisław Lis.*
45. *Dane przekazane przez Urząd Gminy Gać oraz jednostki podległe.*

Sp. z o.o.
Inter CHARRETTE
INSTYTUT STRATEGII I WSPÓŁPRACY